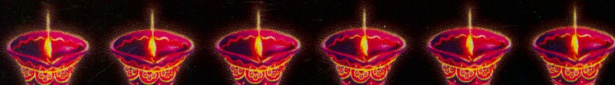

ધર્મ-સુ-રામ-અભય

મંજુષા - 3

॥ નમો નમઃ શ્રી ગુરુસૂરિ અભય-રત્ન જગત્ચંદ્ર સૂરયે ॥

મંજુષા ભાગ - ૩

વિતરાગ સ્તોત્ર, યેરાગ્ય શતક, ઇન્દ્રિય પરાજય શતક
સંબોધ સિતરી, સિંદુર પ્રકરણ, તત્વાર્થાધિગમ, જ્ઞાનસાર

● સંપાદક ●

પ્રખર પ્રવચનકાર પ.પૂ. મુનિરાજ
શ્રી હિતરત્નવિજયજી મ.સા. (ડહેલાવાળા)

● વિમોચન કર્તા ●

ત્રીકમચંદ દિપચંદ કોચર (બિકાનેરવાળા)

પુત્ર - હેમચંદભાઈ, અનિલભાઈ

પ્રપૌત્ર - સુમિતભાઈ, રાહુલભાઈ

● પ્રકાશક ●

શ્રી આદેશ્વર જિનાલય કૈલાસનગર

શ્વે. મૂર્તિ. પૂ. જૈન સંઘ, સુરત.

વિજયશીલચંદ્રસૂરિ ગ્રંથ સંગ્રહ

પ્રકાશન : આસો સુદ - ૧૧ રવિવાર તા. ૨૪-૧૦-૨૦૦૪

પ્રથમ આવૃત્તિ - ઇ.સ. ૨૦૦૪ નકલ - ૧૦૦૦

મુલ્ય : રૂ. ૧૫=૦૦ આખા સેટની કિંમત : રૂ. ૬૦=૦૦

દ્રવ્ય સહાયક

શ્રી આદેશ્વર જિનાલય

કેલાસનગર શ્વે. મૂર્તિ. પૂ. જેન સંઘ, સુરત.

ડૉ. સુરેશભાઈ ઝવેરી જેન ધર્મ પ્રસારણ ટ્રસ્ટ,
સુરત.

● અગત્યની સુચના ●

જ્ઞાનખાતામાંથી આ પુસ્તક પૂ. સાધુ-
સાધ્વીજી ભગવંતોને અને જ્ઞાનભંડારોને ભેટ
આપવામાં આવેલ છે. એટલે કોઈપણ
ગૃહસ્થે આ પુસ્તકની માલિકી કરવી નહીં.

મુદ્રક : રૂપભ ગ્રાફિક્સ, નવસારી. ફોન : ૨૪૯૦૧૨, ૨૫૧૩૫૭

● પ્રાપ્તિ સ્થાન ●

આચાર્યશ્રી સુરેન્દ્રસૂરીશ્વરજી જેન તત્ત્વજ્ઞાન શાળા
ઝવેરીવાડ, પટણીની ખડકી, અમદાવાદ - ૧

આચાર્યશ્રી વિજય રામસૂરીશ્વરજી જેન જ્ઞાનમંદિર ટ્રસ્ટ
શ્રી આદિશ્વર ભગવાન તથા શ્રી નાકોડા પાર્શ્વનાથ
જિનાલય જૈન આરાધના ભવન,
૬૦ ફૂટ રોડ, ભાયંદર (વેસ્ટ) મુંબઈ, જિ. થાણા
પીન - ૪૦૧ ૧૦૧ (મહા.)

શ્રી જેન શ્રમણ શ્રાદ્ધ સેવા ટ્રસ્ટ
શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ જિનાલય
સ્ટેશન વિસ્તાર, હાઈવે, મુ.પો. ભીલડી
તા. નવાડીસા, જિ. બનાસકાંઠા (ઉ. ગુ.)

જગદીશ એ. પારેખ
મહાવીર સ્ટોર્સ
૯/૬ મેઘ ધનુષ્ય કોમ્પ્લેક્સ, શીવમ હોટલની સામે,
કલ્પનાવાડીની બાજુમાં, અડાજણ પાંટીયા, સુરત.
મો. ૯૮૨૫૭ ૧૧૬૮૨

કલિકાલસર્વજશ્રીહેમચન્દ્રાચાર્યરચિતમ્

શ્રી વીતરાગસ્તોત્રમ્

પ્રથમ પ્રકાશ:

- ય: પરાત્મા પરં જયોતિઃ, પરમઃ પરમેષ્ઠિનામ્ ।
આદિત્યવર્ણ તમસઃ, પરસ્તાદામનન્તિ યમ્ ॥ ૧ ॥
સર્વે યેનોદમૂલ્યન્ત, સમૂલાઃ ક્લેશપાદપાઃ ।
મૂખ્ના યસ્મૈ નમસ્યન્તિ, સુરાસુરનરેશ્વરાઃ ॥ ૨ ॥
પ્રાવર્તન્ત યતો વિધાઃ, પુરુષાર્થપ્રસાધિકાઃ ।
યસ્ય જ્ઞાનં ભવદ્ભાવિ-, ભૂતભાવાવભાસકૃત્ ॥ ૩ ॥
યસ્મિન્વિજ્ઞાનમાનન્દં, બ્રહ્મ ચૈકાત્મતાં ગતમ્ ।
સ શ્રદ્ધેયઃ સ ચ ધ્યેયઃ, પ્રપદે શરણં ચ તમ્ ॥ ૪ ॥
તેન સ્યાં નાથવાંસ્તસ્મૈ, સ્પૃહયેયં સમાહિતઃ ।
તતઃ કૃતાર્થો ભૂયાસં, ભવેયં તસ્ય કિંકરઃ ॥ ૫ ॥
તત્ર સ્તોત્રેણ કુર્યાં ચ, પવિત્રાં સ્વાં સરસ્વતીમ્ ।
ઈદં હિ ભવકાન્તારે, જન્મિનાં જન્મનઃ ફલમ્ ॥ ૬ ॥
ક્વાહં પશોરપિ પશુ-વીતરાગસ્તવઃ ક્વ ચ ।
ઉત્તિર્તીર્થુરરણ્યાનીં, પદ્ભ્યાં પદ્ગુરિવાસ્મ્યતઃ ॥ ૭ ॥
તથાપિ શ્રદ્ધામુગ્ધોઢહં, નોપાલભ્યઃ સ્ખલન્નપિ ।
વિશૃજ્જલાપિ વાગ્વૃતિઃ, શ્રદ્ધધાનસ્ય શોભતે ॥ ૮ ॥
શ્રીહેમચન્દ્રપ્રભવા -દ્વીતરાગસ્તવાદિતઃ ।
કુમારપાલભૂપાલઃ, પ્રાપ્નોતુ ફલમીપ્સિતમ્ ॥ ૯ ॥

દ્વિતીય પ્રકાશ:

- પ્રિયઙ્ગુ-સ્ફટિક-સ્વર્ણ-, પન્નરાગાગ્જનપ્રભઃ ।
 પ્રભો ! તવાધૌતશુચિઃ, કાયઃ, કમિવ નાક્ષિપેત્ ॥ ૧ ॥
 મન્દાર-દામવન્નિત્ય-, મવાસિત-સુગન્ધિનિ ।
 તવાઙ્ગે ભૃઙ્ગતાં યાન્તિ, નેત્રાણિ સુરયોષિતામ્ ॥ ૨ ॥
 દિવ્યામૃતરસાસ્વાદ-, પોષપ્રતિહતા ઈવ ।
 સમાવિશન્તિ તે નાથ !, નાઙ્ગે રોગોરગપ્રજાઃ ॥ ૩ ॥
 ત્વય્યાદર્શતલાલીન-, પ્રતિમાપ્રતિરુપકે ।
 ક્ષરત્સ્વેદવિલીનત્વ-, કથાઽપિ વપુષઃ કુતઃ ? ॥ ૪ ॥
 ન કેવલં રાગમુક્તં, વીતરાગ ! મનસ્તવ ।
 વપુઃસ્થિતં રક્તમપિ, ક્ષીરધારાસહોદરમ્ ॥ ૫ ॥
 જગદ્વિલક્ષણં કિં વા, તવાન્યદ્વક્તુમીશ્મહે ? ।
 યદવિઙ્ગમખીભત્સં, શુભ્રં માંસમપિ પ્રભો ! ॥ ૬ ॥
 જલ-સ્થલસમુદ્ભૂતાઃ, સંત્યજ્ય સુમનઃઙ્ગજઃ ।
 તવ નિઃશ્વાસસૌરભ્ય, મનુયાન્તિ મધુવ્રતાઃ ॥ ૭ ॥
 લોકોત્તરયમત્કાર-, કરી તવ ભવસ્થિતિઃ ।
 યતો નાહારનીહારૌ, ગોચરશ્ચર્મયક્ષુષામ્ ॥ ૮ ॥

તૃતીય પ્રકાશ:

- સર્વાભિમુખ્યતો નાથ !, તીર્થકૃન્નામકર્મજાત્ ।
 સર્વથા સમ્મુખીનસ્ત્વ-, માનન્દયસિ યત્રજાઃ ॥ ૧ ॥
 યદ્યોજનપ્રમાણેઽપિ, ધર્મદેશનસન્નિ ।
 સંમાન્તિ કોટિશસ્તિર્યગ્-નૃદેવાઃ સપરિચ્છદાઃ ॥ ૨ ॥

તેષામેવ સ્વસ્વભાષા-, પરીણામમનોહરમ્ અપ્યેકરુપં વચનં, યત્તે ધર્માવબોધકૃત્	॥ ૩ ॥
સાગ્રેડપિ યોજનશતે, પૂર્વોત્પન્ના ગદામ્બુદાઃ । યદઞ્જસા વિલીયન્તે, ત્વદ્વિહારાનિલોર્મિભિઃ	॥ ૪ ॥
નાવિર્ભવન્તિ યદ્ભૂમૌ, મૂષકાઃ શલભાઃ શુકાઃ । ક્ષણેન ક્ષિતિપક્ષિભા, અનીતય ઇવેતયઃ	॥ ૫ ॥
સ્ત્રીક્ષેત્રપદ્રાદિભવો, યદ્વૈરાગ્નિઃ પ્રશામ્યતિ । ત્વત્કૃપાપુષ્કરાવર્ત્ત-, વર્ષાદિવ ભુવસ્તલે	॥ ૬ ॥
ત્વત્પ્રભાવેભુવિબ્રામ્ય-, ત્યશિવોચ્છેદડિણિમે । સમ્ભવન્તિ ન યન્નાથ !, મારયો ભુવનારયઃ	॥ ૭ ॥
કામવર્ષિણિ લોકાનાં, ત્વયિ વિશ્વૈકવત્સલે । અતિવૃષ્ટિરવૃષ્ટિર્વા, ભવેદન્નોપતાપકૃત્	॥ ૮ ॥
સ્વરાષ્ટ્ર-પરરાષ્ટ્રેભ્યો, યત્ ક્ષુદ્રોપદ્રવા દ્રુતમ્ । વિદ્રવન્તિ ત્વત્પ્રભાવાત્, સિંહનાદાદિવ દ્વિપાઃ	॥ ૯ ॥
યત્ક્ષીયતે ચ દુર્ભિક્ષં, ક્ષિતૌ વિહરતિ ત્વયિ । સર્વાદ્ભુતપ્રભાવાદ્ધ્યે, જડ્ગમે કલ્પપાદપે	॥ ૧૦ ॥
યન્મૂર્ધ્નઃ પશ્ચિમે ભાગે, જિતમાર્તણ્ડમણ્ડલમ્ । મા ભૂદ્વપુરાર્દુરાલોક-, મિતીવોત્પિણિતં મહઃ	॥ ૧૧ ॥
સ એષ યોગસામ્રાજ્ય-, મહિમા વિશ્વવિશ્રુતઃ । કર્મક્ષયોત્યો ભગવન્ !, કસ્ય નાશ્ચર્યકારણમ્ ?	॥ ૧૨ ॥
અનન્તકાલપ્રચિત-, મનન્તમપિ સર્વથા । ત્વત્તો નાન્યઃ કર્મકક્ષ-મુન્મૂલયતિ મૂલતઃ	॥ ૧૩ ॥

તથોપાયે પ્રવૃત્તસ્ત્વં, ક્રિયાસમભિહારતઃ ।

યથાનિચ્છન્નુપેયસ્ય, પરાં શ્રિયમશિશ્રયઃ

॥ ૧૪ ॥

મૈત્રીપવિત્રપાત્રાય, મુદિતામોદશાલિને ।

કૃપોપેક્ષાપ્રતીક્ષાય, તુભ્યં યોગાત્મને નમઃ

॥ ૧૫ ॥

ચતુર્થપ્રકાશ

મિથ્યાદશાં યુગાન્તાર્કઃ, સુદશામમૃતાઞ્જનમ્ ।

તિલકં તીર્થકૃલ્લક્ષમ્યાઃ, પુરશ્ચક્રં તવૈધતે

॥ ૧ ॥

એકોડયમેવ જગતિ, સ્વામીત્યાખ્યાતુમુચ્ચિતા ।

ઉચ્ચૈરિન્દ્રધ્વજવ્યાજા, - તર્જની જમ્ભવિદ્વિષા

॥ ૨ ॥

યત્ર પાદૌ પદં ધત્ત-, સ્તવ તત્ર સુરાસુરાઃ ।

કિરન્તિ પદ્મજવ્યાજા-, ચ્ચિયં પદ્મજવાસિનીમ્

॥ ૩ ॥

દાનશીલતપોભાવ-ભેદાદ્ધર્મં ચતુર્વિધમ્ ।

મન્યે યુગપદાખ્યાતું, ચતુર્વક્ત્રોડભવદ્ ભવાન્

॥ ૪ ॥

ત્વયિ દોષત્રયાત્ ત્રાતું, પ્રવૃત્તે ભુવનત્રયીમ્ ।

પ્રાકારત્રિતયં ચક્રુ-, સ્ત્ર્યોડપિ ત્રિદિવૌકસઃ

॥ ૫ ॥

અધોમુખાઃ કણ્ટકાઃ સ્યુ-, ધાત્ર્યાં વિહરતસ્તવ ।

ભવેયુઃ સમ્મુખીનાઃ કિં, તામસાસ્તિગ્મરોચિષઃ ?

॥ ૬ ॥

કેશરોમનખશ્મશ્ચ, તવાવસ્થિતમિત્યયમ્ ।

બાહ્યોડપિયોગમહિમાં, નામસ્તીર્થકરૈઃ પરૈઃ

॥ ૭ ॥

શબ્દરુપરસસ્પર્શ-, ગન્ધાખ્યાઃ પચ્ચ ગોચરાઃ ।

ભજન્તિ પ્રાતિકૂલ્યં ન, ત્વદગ્રે તાર્કિકા ઈવ

॥ ૮ ॥

ત્વત્પાદાવૃતવઃ સર્વે, યુગપત્યર્યુપાસતે ।

આકાલકૃતકન્દર્પ-, સાહાય્યકભયાદિવ	॥ ૯ ॥
સુગન્ધ્યુદકવર્ષેણ, દિવ્યપુષ્પોત્કરેણ ચ ।	
ભાવિત્વત્પાદસંસ્પર્શા, પૂજયન્તિ ભવં સુરાઃ	॥ ૧૦ ॥
જગત્પ્રતીક્ષ્ય ત્વાં યાન્તિ, પક્ષિણોડપિ પ્રદક્ષિણમ્ ।	
કા ગતિર્મહતાં તેષાં ? ત્વયિ યે વામવૃત્તયઃ	॥ ૧૧ ॥
પગ્ન્યેન્દ્રિયાણાં દૌઃશીલ્યં, ક્વ ભવેદ્ ભવદન્તિકે ।	
એકેન્દ્રિયોડપિ યન્મુગ્ય-, ત્યનિલઃ પ્રતિકૂલતામ્	॥ ૧૨ ॥
મૂર્ધ્ના નમન્તિ તરવ-, સ્વન્માહાત્મયચમત્કૃતાઃ ।	
તત્કૃતાર્થ શિરસ્તેષાં, વ્યર્થ મિથ્યાદશાં પુનઃ	॥ ૧૩ ॥
જઘન્યતઃ કોટિસઙ્ખ્યા-, સ્ત્વાં સેવન્તે સુરાસુરાઃ ।	
ભાગ્યસમ્મારલભ્યેર્ધર્થે, ન મન્દા અપ્યુદાસતે	॥ ૧૪ ॥

પંચમપ્રકાશઃ

ગાયત્રિવાલિવિરુતૈ-નૃત્યન્નિવ ચલૈર્દલૈઃ ।	
ત્વદ્ગુણૈરિવ રક્તોડસૌ, મોદતે ચૈત્યપાદપઃ	॥ ૧ ॥
આયોજનં સુમનસો-, ડધસ્તાન્નિક્ષિપ્તબન્ધનાઃ ।	
જાનુદધ્નીઃ સુમનસો, દેશનોર્વ્યા કિરન્તિ તે	॥ ૨ ॥
માલવકૈશિકીમુખ્ય-, ગ્રામરાગપવિત્રિતઃ ।	
તવ દિવ્યો ધ્વનિઃ પીતો, હર્ષોદ્ગ્રીવૈર્મૃગૈરપિ	॥ ૩ ॥
તવેન્દુધામધવલા, ચકાસ્તિ ચમરાવલી ।	
હંસાલિરિવ વક્ત્રાબ્જ-, પરિચર્યાપરાયણા	॥ ૪ ॥
મૃગેન્દ્રાસનમારુઢે, ત્વયિ તન્વતિ દેશનામ્ ।	
શ્રોતું મૃગાઃ સમાયાન્તિ, મૃગેન્દ્રમિવ સેવિતુમ્	॥ ૫ ॥

ભાસાં ચયૈઃ પરિવૃતો, જયોત્સ્નાભિરિવ ચન્દ્રમાઃ ।
 ચકોરાણામિવ દશાં, દદાસિ પરમાં મુદમ્ ॥ ૬ ॥
 દુન્દુભિર્વિશ્વવિશ્વેશ!, પુરો વ્યોમ્નિ પ્રતિધ્વનન્ ।
 જગત્યામેષુ તે પ્રાજયં, સામ્રાજયમિવ શંસતિ ॥ ૭ ॥
 તવોર્ધ્વમૂર્ધ્વં પુણ્યર્દ્ધિધ-ક્રમસબ્રહ્મચારિણી ।
 છત્રત્રયી ત્રિભુવન-પ્રભુત્વપ્રૌઢિશંસિની ॥ ૮ ॥
 એતાં ચમત્કારકરીં, પ્રાતિહાર્યશ્રિયં તવ ।
 ચિત્રીયન્તે ન કે દષ્ટ્વા, નાથ ! મિથ્યાદશોડપિ હિ ? ॥ ૯ ॥

ષષ્ઠ પ્રકાશઃ

લાવણ્યપુણ્યવપુષિ, ત્વયિ નેત્રામૃતાઞ્જને ।
 માધ્યસ્થ્યમપિ દૌઃસ્થ્યાય, કિમ્પુનર્દ્વેષવિપ્લવઃ ? ॥ ૧ ॥
 તવાપિ પ્રતિપક્ષોડસ્તિ, સોડપિ કોપાદિવિપ્લુતઃ ।
 અનયા કિંવદન્ત્યાપિ, કિં જીવન્તિ વિવેકિનઃ ॥ ૨ ॥
 વિપક્ષસ્તે વિરક્તશ્ચેત્, સ ત્વમેવાથ રાગવાન્ ।
 ન વિપક્ષો વિપક્ષઃ કિં, ખદ્યોતો દ્યુતિમાલિનઃ ? ॥ ૩ ॥
 સ્પૃહયન્તિ ત્વદ્યોગાય, યત્તેડપિ લવસત્તમાઃ ।
 યોગમુદ્રાદરિદ્રાણાં, પરેષાં તત્કથૈવ કા ? ॥ ૪ ॥
 ત્વાં પ્રપદ્યામહે નાથ !, ત્વાંસ્તુમસ્ત્વામુપાસ્મહે ।
 ત્વત્તો હિ ન પરસ્ત્રાતા, કિમ્બ્રૂમઃ ? કિમુ કુર્મહે ? ॥ ૫ ॥
 સ્વયં મલીમસાચારૈઃ, પ્રતારણપરૈઃ પરૈઃ ।
 વગ્ધ્યતે જગદપ્યેતત્, કસ્ય પૂત્કુર્મહે પુરઃ ? ॥ ૬ ॥
 નિત્યમુક્તાન્ જગજ્જન્મ-, ક્ષેમક્ષયકૃતોદમાન્ ।

વન્ધ્યાસ્તનન્ધયપ્રાયાન્, કો દેવાંશ્ચેતનઃ શ્રયેત્ ? ॥ ૭ ॥

કૃતાર્થા જઠરોપસ્થ-દુઃસ્થિતૈરપિ દૈવતૈઃ ।

ભવાદશાન્નિહ્નુવતે, હાહા ! દેવાસ્તિકાઃ પરે ॥ ૮ ॥

અપુષ્પપ્રાયમુત્રેક્ષ્ય, કિઞ્ચિન્માનં પ્રકલ્પ્ય ચ ।

સંમાન્તિ દેહે ગેહે વા, ન ગેહેનર્દિનઃ પરે ॥ ૯ ॥

કામરાગસ્નેહરાગા-વીષત્કરનિવારણૌ ।

દષ્ટિરાગસ્તુ પાપીયાન્, દુરુચ્છેદઃ સતામપિ ॥ ૧૦ ॥

પ્રસન્નમાસ્યં મધ્યસ્થે, દશો લોકમ્પૃષ્ઠં વયઃ ।

ઈતિ પ્રીતિપદે બાઢં, મૂઢાસ્ત્વવ્યધ્યુદાસતે ॥ ૧૧ ॥

તિષ્ઠેદ્ વાયુર્દ્રવેદદ્રિ-જ્વલેજ્જલમપિ ક્વચિત્ ।

તથાપિ અસ્તો રાગાદૈ-, નામ્નો ભવિતુમર્હતિ ॥ ૧૨ ॥

સપ્તમપ્રકાશઃ

ધર્માધર્મૌ વિના નાહ્નં, વિનાહ્નેન મુખં કૃતઃ ।

મુખાદ્વિના ન વક્તૃત્વં, તચ્છાસ્તારઃ પરે કથમ્ ॥ ૧ ॥

અદેહસ્ય જગત્સર્ગો, પ્રવૃત્તિરપિ નોચિતા ।

ન ચ પ્રયોજનં કિંચિત્, સ્વાતન્ત્ર્યાન્ન પરાજયા ॥ ૨ ॥

કીડયા ચેત્પ્રવર્તેત, રાગવાન્સ્યાત્કુમારવત્ ।

કૃપયાડય સૃજેતર્હિ, સુખ્યેવ સકલં સૃજેત્ ॥ ૩ ॥

દુઃખદૌર્ગત્યદુર્યોનિ-, જન્માદિક્લેશવિહ્વલમ્ ।

જનં તુ સૃજતસ્તસ્ય, કૃપાલોઃ કા કૃપાલુતા ? ॥ ૪ ॥

કર્માપેક્ષઃ સ ચેતર્હિ, ન સ્વતન્ત્રોડસ્મદાદિવત્ ।

કર્મજન્યે ચ વૈચિત્ર્યે, કિમનેન શિખણ્ડિના ॥ ૫ ॥

અથ સ્વભાવતો વૃત્તિ-રવિતક્ર્યા મહેશિતુઃ ।
 પરીક્ષકાણાં તર્લ્લેષ, પરીક્ષાક્ષેપડિણિમઃ ॥ ૬ ॥
 સર્વભાવેષુ કર્તૃત્વં, જ્ઞાતૃત્વં યદિ સમ્મતમ્ ।
 મતં નઃ સન્તિ સર્વજ્ઞા, મુક્તાઃ કાયભૃતોડપિ ચ ॥ ૭ ॥
 સૃષ્ટિવાદકુહેવાક-, મુન્મુચ્યેત્યપ્રમાણકમ્ ।
 ત્વચ્છાસને રમન્તે તે, યેષાં નાથ ! પ્રસીદસિ ॥ ૮ ॥

અષ્ટમ પ્રકાશઃ

સત્ત્વસ્યૈકાન્તનિત્યત્વે, કૃતનાશાકૃતાગમૌ ।
 સ્યાતામેકાન્તનાશેડપિ, કૃતનાશાકૃતાગમૌ ॥ ૧ ॥
 આત્મન્યૈકાન્તનિત્યે સ્યાન્-, નભોગઃ સુખદુઃખયોઃ ।
 એકાન્તાનિત્યરુપેડપિ, ન ભોગઃ સુખદુઃખયોઃ ॥ ૨ ॥
 પુણ્યપાપે બન્ધમોક્ષૌ, ન નિત્યૈકાન્તદર્શને ।
 પુણ્યપાપે બન્ધમોક્ષૌ, ના નિત્યૈકાન્તદર્શને ॥ ૩ ॥
 કમાકમાભ્યાં નિત્યાનાં, યુજ્યતેઽર્થક્રિયા ન નહિ ।
 એકાન્તક્ષણિકત્વેડપિ, યુજ્યતેઽર્થક્રિયા ન નહિ ॥ ૪ ॥
 યદા તુ નિત્યાનિત્યત્વ, રુપતા વસ્તુનો ભવેત્ ।
 યથાત્થ ભગવન્નૈવ, તદા દોષોડસ્તિ કશ્ચન ॥ ૫ ॥
 ગુડો હિ કફહેતુઃ સ્યાન્-, નાગરં પિત્તકારણમ્ ।
 દ્વયાત્મનિ ન દોષોડસ્તિ, ગુડનાગરભેષજે ॥ ૬ ॥
 દ્વયં વિરુદ્ધં નૈકત્રા-, સત્પ્રમાણપ્રસિદ્ધિતઃ ।
 વિરુદ્ધવર્ણયોગો હિ, દૃષ્ટો મેયકવસ્તુષુ ॥ ૭ ॥
 વિજ્ઞાનસ્યૈકમાકારં, નાનાકારકરમ્બિતમ્ ।
 ઈચ્છંસ્તથાગતઃ પ્રાજ્ઞો, નાનેકાન્તં પ્રતિક્ષિપેત્ ॥ ૮ ॥

ચિત્રમેકમનેકં ચ, રુપં પ્રામાણિકં વદન્ ।
 યોગો વૈશેષિકો વાપિ, નાનેકાન્તં પ્રતિક્ષિપેત્ ॥ ૯ ॥
 ઈચ્છન્પ્રધાનં સત્વાદૈ-, વિરુદ્ધૈર્ગુચ્છિતં ગુણૈઃ ।
 સાઙ્ખ્યઃ સઙ્ખ્યાવતાં મુખ્યો, નાનેકાન્તં પ્રતિક્ષિપેત્ ॥ ૧૦ ॥
 વિમતિઃ સમ્મતિર્વાપિ, ચાર્વાકસ્ય ન મૃગ્યતે ।
 પરલોકાત્મમોક્ષેષુ, યસ્ય મુહ્યતિ શેમુષી ॥ ૧૧ ॥
 તેનોત્પાદવ્યયસ્થેમ-, સમ્મિત્રં ગોરસાદિવત્ ।
 ત્વદુપજં કૃતધિયઃ, પ્રપન્ના વસ્તુતસ્તુ સત્ ॥ ૧૨ ॥

નવમપ્રકાશઃ

યત્રાલ્પેનાપિ કાલેન, ત્વદ્ભક્તેઃ ફલમાપ્યતે ।
 કલિકાલઃ સ એકોઽસ્તુ, કૃતં કૃતયુગાદિભિઃ ॥ ૧ ॥
 સુષમાતો દુઃષમાયાં, કૃપા ફલવતી તવ ।
 મેરુતો મરુભૂમૌ હિ, શ્લાઘ્યા કલ્પતરોઃ સ્થિતિઃ ॥ ૨ ॥
 શ્રાદ્ધઃ શ્રોતા સુધીર્વક્તા, યુજયેયાતાંઃ યદીશ ! તત્ ।
 ત્વચ્છાસનસ્ય સામ્રાજ્ય-, મેકચ્છત્રં કલાવપિ ॥ ૩ ॥
 યુગાન્તરેઽપિ ચેન્નાથ ! ભવન્ત્યુચ્છૃંખલાઃ ખલાઃ ।
 વૃથૈવ તર્હિ કુપ્યામઃ, કલયે વામકેલયે ॥ ૪ ॥
 કલ્યાણસિદ્ધયૈ સાધીયાન્, કલિરેવ કષોપલઃ ।
 વિનાર્ગિન ગન્ધમહિમા, કાકતુણ્ડસ્ય નૈધતે ॥ ૫ ॥
 નિશિ દીપોઽમ્બુધૌ દ્વીપં, મરૌ શાખી હિમે શિખી ।
 કલૌ દુરાપઃ પ્રાપ્નોઽયં, ત્વત્પાદાબ્જરજઃકણઃ ॥ ૬ ॥
 યુગાન્તરેષુ બ્રાન્તોઽસ્મિ, ત્વદ્દર્શનવિનાકૃતઃ ।
 નમોઽસ્તુ કલયે યત્ર, ત્વદ્દર્શનમજાયત ॥ ૭ ॥

બહુદોષો દોષહીનાત્, ત્વત્તઃ કલિરશોભત ।

વિષયુક્તો વિષહરાત્, ફણીન્દ્ર ઈવ રત્નતઃ ॥ ૮ ॥

દશમ પ્રકાશઃ

મત્પ્રસત્તેસ્ત્વત્પ્રસાદસ્ત્વત્પ્રસાદાદિયં પુનઃ ।

ઈત્યન્યોન્યાશ્રયં ભિન્ધિ, પ્રસીદ ભગવન્ ! મયિ ॥ ૧ ॥

નિરીક્ષિતું રુપલક્ષ્મીં, સહસ્રાક્ષોઽપિ ન ક્ષમઃ ।

સ્વામિન્ ! સહસ્રજિહ્વોઽપિ, શક્તો વક્તું ન તે ગુણાન્ ॥ ૨ ॥

સંશયાન્ નાથ ! હરસે, -ઉનુત્તરસ્વર્ગિણામપિ ।

અતઃ પરોઽપિ કિં કોઽપિ, ગુણઃ સ્તુત્યોઽસ્તિ વસ્તુતઃ ? ॥ ૩ ॥

ઈદં વિરુદ્ધં શ્રદ્ધતાં, કથમશ્રદ્ધધાનકઃ ? ।

આનન્દસુખસક્તિશ્ચ વિરક્તિશ્ચ સમં ત્વપિ ॥ ૪ ॥

નાથેયં ઘટ્ટયમાનાપિ, દુર્ઘટા ઘટતાં કથમ્ ? ।

ઉપેક્ષા સર્વસત્ત્વેષુ, પરમા ચોપકારિતા ॥ ૫ ॥

દ્વયં વિરુદ્ધં ભગવં-, સ્તવ નાન્યસ્ય કસ્યચિત્ ।

નિર્ઞન્થતા પરા યા ચં, યા ચોચ્ચૈશ્ચક્રવર્તિતા ॥ ૬ ॥

નારકા અપિ મોદન્તે, યસ્ય કલ્યાણપર્વસુ ।

પવિત્રં તસ્ય ચારિત્રં, કો વા વર્ણયિતું ક્ષમઃ ? ॥ ૭ ॥

શમોઽદ્ભુતોઽદ્ભુતં રુપં, સર્વાત્મસુ કૃપાદ્ભુતા ।

સર્વાદ્ભુતનિધીશાય, તુભ્યં ભગવતે નમઃ ॥ ૮ ॥

એકાદશ પ્રકાશઃ

નિઘ્નન્પરીષદયમૂ- મુપસર્ગાન્પ્રતિક્ષિપન્ ।

પ્રામોઽસિ શમસૌહિત્યં, મહતાં કાપિ વૈદુષી ॥ ૧ ॥

અરક્તો ભુક્તવાન્મુક્તિ-, મદ્વિષ્ઠો હતવાન્દ્વિષઃ ।	
અહો! મહાત્મનાં કોડપિ, મહિમાં લોકદુર્લભઃ	॥ ૨ ॥
સર્વથા નિર્જિગીષેષ, ભીતભીતેન યાગસઃ ।	
ત્વયા જગત્રયં જિગ્મે, મહતાં કાપિ ચાતુરી	॥ ૩ ॥
દત્તં ન કિંચિત્કસ્મૈચિન્-નાત્તં કિંચિત્કુતશ્ચ ન ।	
પ્રભુત્વં તે તથાપ્યેતત્, કલા કાપિ વિપશ્ચિતામ્	॥ ૪ ॥
યદ્દેહસ્યાપિ દાનેન, સુકૃતં નાર્જિતં પરૈઃ ।	
ઉદાસીનસ્ય તન્નાથ!, પાદપીઠે તવાલુઠત્	॥ ૫ ॥
રાગાદિષુ નૃશંસેન, સર્વાત્મસુ કૃપાલુના ।	
ભીમકાન્તગુણેનોચ્ચૈઃ, સામ્રાજ્યં સાધિતં ત્વયા	॥ ૬ ॥
સર્વે સર્વાત્મનાન્યેષુ, દોષાસ્ત્વયિ પુનર્ગુણાઃ ।	
સ્તુતિસ્તવેયં ચેન્મિથ્યા, તત્પ્રમાણં સભાસદઃ	॥ ૭ ॥
મહિયસામપિ મહાન્, મહનીયો મહાત્મનામ્ ।	
અહો! મે સ્તુવતઃ સ્વામી, સ્તુતેર્ગોચરમાગમત્	॥ ૮ ॥

દ્વાદશ પ્રકાશઃ

પટ્ટવભ્યાસાદરૈઃ પૂર્વ, તથા વૈરાગ્યમાહરઃ ।	
યથેહ જન્મન્યાજન્મ, તત્સાત્મીભાવમાગમત્	॥ ૧ ॥
દુઃખહેતુષુ વૈરાગ્યં, ન તથા નાથ! નિસ્તુષમ્ ।	
મોક્ષોપાયપ્રવીણસ્ય, યથા તે સુખહેતુષુ	॥ ૨ ॥
વિવેકશાણૈર્વૈરાગ્ય, - શસ્ત્રં શાતં ત્વયા તથા ।	
યથા મોક્ષેડપિ તત્સાક્ષા, દકુણ્ઠતપરાક્રમમ્	॥ ૩ ॥
યદા મરુત્રેન્દ્રશ્રી, - સ્ત્વયા નાથોપભુજ્યતે ।	

યત્ર તત્ર રતિર્નામ, વિરક્તત્વં તદાપિ તે	॥ ૪ ॥
નિત્યં વિરક્તઃ કામેભ્યો, યદા યોગં પ્રપદ્યસે ।	
અલમેભિરિતિ પ્રાજયં, તદા વૈરાગ્યમસ્તિ તે	॥ ૫ ॥
સુખે દુઃખે ભવે મોક્ષે, યદૌદાસીન્યમીશિષે ।	
તદા વૈરાગ્યમેવેતિ, કુત્ર નાસિ વિરાગવન્ ?	॥ ૬ ॥
દુઃખગર્ભે મોહગર્ભે, વૈરાગ્યે નિષ્ઠિતાઃ પરે ।	
જ્ઞાનગર્ભ તુ વૈરાગ્યં, ત્વય્યેકાયનતાં ગતમ્	॥ ૭ ॥
ઔદાસીન્યેડપિ સતતં, વિશ્વવિશ્વોપકારિણે ।	
નમો વૈરાગ્યનિધનાય, તાયિને પરમાત્મને	॥ ૮ ॥

ત્રયોદશ પ્રકાશઃ

અનાહૂતસહાયસ્ત્વં, ત્વમકારણવત્સલઃ ।	
અનભ્યર્થિતસાધુસ્ત્વં, ત્વમસમ્બન્ધબાન્ધવઃ	॥ ૧ ॥
અનક્તસ્નિગ્ધમનસ-, મમૃજોજ્જવલવાક્રપથમ્ ।	
અધૌતામલશીલં ત્વાં, શરણ્યં શરણં શ્રયે	॥ ૨ ॥
અચણ્ડવીરવૃત્તિના શમિના શમવર્તિના ।	
ત્વયા કામમકુટ્યન્ત, કુટિલાઃ કર્મકણ્ઠકાઃ	॥ ૩ ॥
અભવાય મહેશાયા-, ગદાય નરકચ્છિદે ।	
અરાજસાય બ્રહ્મણે, કસ્મૈચિદ્ ભવતે નમઃ	॥ ૪ ॥
અનુક્ષિતફલોદગ્રા-, દનિપાતગરીયસઃ ।	
અસદ્ગુલ્પિતકલ્પદ્રો-, સ્ત્વત્તઃ ફલમવાપ્નુયામ્	॥ ૫ ॥
અસદ્ગુણસ્ય જિનેશસ્ય, નિર્મમસ્ય કૃપાત્મનઃ ।	
મધ્યસ્થસ્ય જગત્ત્રાતુ-, રનદ્ગુસ્તેડસ્મિ કિદ્ગુરઃ	॥ ૬ ॥

અગોપિતે રત્નનિધા -વવૃતે કલ્પપાદવે ।

અચિન્ત્યે ચિન્તારત્ને ચ, ત્વચ્યાત્માયં મયાર્પિતઃ

॥ ૭ ॥

ફલાનુધ્યાનવન્ધ્યોડહં, ફલામાત્રતનુર્ભવાન્ ।

પ્રસીદ યત્કૃત્યવિધૌ, કિઙ્કર્તવ્યજડે મયિ

॥ ૮ ॥

ચતુર્દશ પ્રકાશઃ

મનોવયઃકાયચેષ્ટાઃ કષ્ટાઃ સંહત્ય સર્વથા ।

શ્લથત્વેનૈવ ભવતા, મનઃશલ્યં વિયોજિતમ્

॥ ૧ ॥

સંયતાનિ ન ચાક્ષાણિ, નૈવોચ્છૃંખલિતાનિ ચ ।

ઈતિ સમ્યક્પ્રતિપદા, ત્વચેન્દ્રિયજયઃ કૃતઃ

॥ ૨ ॥

યોગસ્યાષ્ટાઙ્ગતા નૂનં, પ્રપચ્ચઃ કથમન્યથા ?

આબાલભાવતોડધેષ, તવ સાત્મ્યમુપેયિવાન્

॥ ૩ ॥

વિષયેષુ વિરાગસ્તે, ચિરં સહચરેષ્વપિ ।

યોગે સાત્મ્યદૃષ્ટેડપિ, સ્વામિન્નિદમલૌકિકમ્

॥ ૪ ॥

તથા પરે ન રજયન્ત, ઉપકારપરે પરે ।

યથાપકારિણિ ભવા -નહો! સર્વમલૌકિકમ્

॥ ૫ ॥

હિંસકા અધ્યુપકૃતા, આશ્રિતા અધ્યુપેક્ષિતાઃ ।

ઈદં ચિત્રં ચરિત્રં તે, કે વા પર્યનુયુજ્જતામ્ ?

॥ ૬ ॥

તથા સમાધૌ પરમે, ત્વયાત્મા વિનિવેશિતઃ ।

સુખી દુઃખ્યસ્મિ નાસ્મીતિ, યથા ન પ્રતિપન્નવાન્

॥ ૭ ॥

ધ્યાતા ધ્યેય તથા ધ્યાનં, ત્રયમેકાત્મતાં ગતમ્ ।

ઈતિ તે યોગમાહાત્મ્યં, કથં શ્રદ્ધીયતાં પરૈઃ ?

॥ ૮ ॥

પચ્ચદશ પ્રકાશઃ

જગજજૈત્રા ગુણાસ્ત્રાત-, રન્યે તાવત્તવાસતામ્ ।

ઉદાત્તશાન્તયા જિગ્મે, મુદ્રયૈવ જગત્ત્રયી	॥ ૧ ॥
મેરુસ્તૃણીકૃતો મોહાત્, પયોધિર્ગોષ્પદીકૃતઃ ।	
ગરિષ્ઠેભ્યો ગરિષ્ઠો યૈઃ, પાખ્મભિસ્ત્વમપોહિતઃ	॥ ૨ ॥
ચ્યુતશ્ચિન્તામણિઃ પાણે-, સ્તેષાં લબ્ધ્યા સુધા મુધા ।	
યૈસ્ત્વચ્છાસનસર્વસ્વ-મજ્ઞાનૈર્નાત્મસાત્કૃતમ્	॥ ૩ ॥
યસ્ત્વચ્ચતિ દધૌ દષ્ટિ-, મુલ્મુકાકારધારિણીમ્ ।	
તમાશશુક્ષણિઃ સાક્ષા-, દાલખ્યાલભિંદં હિ વા	॥ ૪ ॥
ચ્છાસનસ્ય સામ્યં યે મન્યન્તે શાસનાન્તરૈઃ ।	
વિષેણ તુલ્યં પીયૂષં, તેષાં હન્ત! હતાત્મનામ્	॥ ૫ ॥
અનેકમૂકા ભૂયાસુ, સ્તે યેષાં ત્વયિ મત્સરઃ ।	
શુભોદર્કાય વૈકલ્ય-, મપિ પાપેષુ કર્મસુ	॥ ૬ ॥
તેભ્યો નમોઽઞ્જલિરયં, તેષાં તાન્સમુપાસ્મહે ।	
ત્વચ્છાસનામૃતરસૈ-, યૈરાત્માસિચ્ચતાન્વહમ્	॥ ૭ ॥
ભુવે તસ્યૈ નમો યસ્યાં, તવ પાદનખાંશવઃ ।	
ચિરં ચૂડામણિયન્તે, બ્રૂમહે કિમતઃ પરમ્ ?	॥ ૮ ॥
જન્મવાનસ્મિ ધન્યોઽસ્મિ, કૃતકૃત્યોઽસ્મિ યન્મુહુઃ ।	
જાતોઽસ્મિ ત્વદ્ગુણગ્રામ-, રામણીયકલમ્પટઃ	॥ ૯ ॥

ષોડશ પ્રકાશઃ

ત્વન્મતામૃતપાનોત્થા, ઈતઃ શમરસોર્મયઃ ।	
પરાણયન્તિ માં નાથ !, પરમાનન્દસમ્પદમ્	॥ ૧ ॥
ઈતશ્ચાનાદિસંસ્કાર-, મૂર્ચ્છિતો મૂર્ચ્છયત્યલમ્ ।	
રાગોરગવિષાવેગો, હતાશઃ કરવાણિ કિમ્ ?	॥ ૨ ॥

રાગાહિગરલાઘ્રાતો-ડકાર્ષં યત્કર્મવૈશસમ્ ।	
તદ્વક્તુમપ્યશક્તેડસ્મિ, ધિડ્મે પ્રચ્છન્નપાપતામ્	॥ ૩ ॥
ક્ષણં સક્તઃ ક્ષણં મુક્તઃ, ક્ષણં કુદ્ધઃ ક્ષણં ક્ષમી ।	
મોહાદ્યૈઃ કીડયૈવાહં, કારિતઃ કપિયાપલમ્	॥ ૪ ॥
પ્રાપ્યાપિ તવ સમ્બોધિં, મનોવાક્રકાયકર્મજૈઃ ।	
દુશ્ચેષ્ટિતૈર્મયા નાથ!, શિરસિ જવાલિતોડનલઃ	॥ ૫ ॥
ત્વય્યપિ ત્રાતરિ ત્રાત-, ર્યન્ મોહાદિમલિમ્લુચૈઃ ।	
રત્નત્રયં મે દ્વિયતે, હતાશો હા! હતોડસ્મિ તત્	॥ ૬ ॥
બ્રાન્તરસ્તીર્થાનિ દષ્ટસ્ત્વં, મયૈકસ્તેષુ તારકઃ ।	
તત્તવાડ્ઘ્રૌ વિલગ્નોડસ્મિ, નાથ ! તારય તારય	॥ ૭ ॥
ભવત્પ્રસાદેનૈવાહ-, મિયતીં પ્રાપિતો ભુવમ્ ।	
ઔદાસિન્યેન નેદાનીં, તવ યુક્તમુપેક્ષિતુમ્	॥ ૮ ॥
જ્ઞાતા તાત! ત્વમેવૈક-, સ્વત્તો નાન્યઃ કૃપાપરઃ ।	
નાન્યો મત્તઃ કૃપાપાત્ર-, મેધિ યત્કૃત્યકર્મઠઃ	॥ ૯ ॥

સપ્તદશ પ્રકાશઃ

સ્વકૃતં દુષ્કૃતં ગર્હન્, સુકૃતં ચાનુમોદયન્ ।	
નાથ! ત્વચ્ચરણૌ યામિ, શરણં શરણોજિઝતઃ	॥ ૧ ॥
મનોવાક્રકાયજે પાપે, કૃતાનુમતિકારિતૈઃ ।	
મિથ્યા મે દુષ્કૃતં ભૂયા-, દપુનઃ ક્રિયયાન્વિતમ્	॥ ૨ ॥
યત્કૃતં સુકૃતં કિંચિદ્-, રત્નત્રિતયગોચરમ્ ।	
તત્સર્વમનુમન્યેડહં, માર્ગમાત્રાનુસાર્યપિ	॥ ૩ ॥
સર્વેષામર્હદાદીનાં, યો યોડર્હત્વાદિકો ગુણઃ ।	

અનુમોદયામિ તં તં, સર્વે તેષાં મહાત્મનામ્ ॥ ૪ ॥
 ત્વાં ત્વર્ક્લભૂતાન્ સિદ્ધાં-, સ્વચ્છાસનરતાન્મુનીન્ ।
 ત્વચ્છાસનં ચ શરણં, પ્રતિપન્નોડસ્મિ ભાવતઃ ॥ ૫ ॥
 ક્ષમયામિ સર્વાન્સત્વાન્, સર્વે ક્ષામ્યન્તુ તે મયિ ।
 મૈત્ર્યસ્તુ તેષુ સર્વેષુ, ત્વદેકશરણસ્ય મે ॥ ૬ ॥
 એકોડહં નાસ્તિ મે કશ્ચિન્-, ન ચાહમપિ કસ્યચિત્ ।
 વદઙ્ગિશરણસ્થસ્ય, મમ દૈન્યં ન કિંચન ॥ ૭ ॥
 વન્નાખ્નોમિ પદવીં, પરાં ત્વદનુભાવજામ્ ।
 તાવન્મયિ શરણ્યત્વં, મા મુખ્ય શરણં શ્રિતે ॥ ૮ ॥

અષ્ટાદશપ્રકાશઃ

ન પરં નામ મૃદ્ધેવ, કઠોરમપિ કિંચન ।
 વિશેષજ્ઞાય વિજ્ઞાપ્યં, સ્વામિને સ્વાન્તશુદ્ધયે ॥ ૧ ॥
 ન પક્ષિપશુસિંહાદિ-, વાહનાસીનવિગ્રહઃ ।
 ન નેત્રગાત્રવક્ત્રાદિ-, વિકારવિકૃતાકૃતિઃ ॥ ૨ ॥
 ન શૂલયાપયકાદિ-, શસ્ત્રાઙ્કરપલ્લવઃ ।
 નાઙ્ગનાકમનાયાઙ્ગ-, પરિષ્વઙ્ગપરાયણઃ ॥ ૩ ॥
 ન ગર્હણીયચરિત-, પ્રકમ્પિતમહાજનઃ ।
 ન પ્રકોપપ્રસાદાદિ-, વિડમ્બિતનરામરઃ ॥ ૪ ॥
 ન જગજ્જનનસ્થેમ-, વિનાશવિહિતાદરઃ ।
 ન લાસ્યહાસ્યગીતાદિ-, વિપ્લવોપપ્લુતસ્થિતિઃ ॥ ૫ ॥
 તદેવં સર્વદેવેભ્યઃ, સર્વથા ત્વં વિલક્ષણઃ ।
 દેવત્વેન પ્રતિષ્ઠાપ્યઃ, કથં નામ પરીક્ષકૈઃ? ॥ ૬ ॥

અનુસ્રોતઃ સરત્પર્ણ-, તૃણકાષ્ઠાદિયુક્તિમત્ ।
 પ્રતિસ્રોતઃ શ્રયદ્વસ્તુ, કયા યુક્ત્યા પ્રતીયતામ્? ॥ ૭ ॥
 અથવાડલં મન્દબુદ્ધિ-, પરીક્ષક પરીક્ષણૈઃ ।
 મમાપિ કૃતમેતેન, વૈયાત્યેન જગતપ્રભો! ॥ ૮ ॥
 યદેવ સર્વસંસારિ-, જન્તુરુપવિલક્ષણમ્ ।
 પરીક્ષન્તાં કૃતધિય-, સ્તદેવ તવ લક્ષણમ્ ॥ ૯ ॥
 ક્રોધલોભભયાક્રાન્તં, જગદસ્માદ્વિલક્ષણઃ ।
 ન ગોચરો મૃદુધિયાં, વીતરાગ! કથગ્ચન ॥ ૧૦ ॥

એકોનવિંશતિતમપ્રકાશઃ

તવ ચેતસિ વર્તેડહ-, મિતિ વાર્તાપિ દુર્લભા ।
 મચ્ચિત્તે વર્તસે ચેત્સ્વ-, મલમન્યેન કેનચિત્ ॥ ૧ ॥
 નિગૃહ્ય કોપતઃ કાંશ્ચિત્, કાંશ્ચિતુષ્ટ્યાનુગૃહ્ય ચ ।
 પ્રતાર્યન્તે મૃદુધિયઃ, પ્રલમ્ભનપરૈઃ પરૈઃ ॥ ૨ ॥
 અપ્રસન્નાત્કથં પ્રાપ્યં, ફલમેતદસદ્ગતમ્ ? ।
 ચિન્તામણ્યાદયઃ કિં ન, ફલન્ત્યપિ વિચેતનાઃ ॥ ૩ ॥
 વીતરાગ! સમર્યાયા-, સ્તવાજ્ઞાપાલનં પરમ્ ।
 આજારાદ્વા વિરાદ્વા, શિવાય ચ ભવાય ચ ॥ ૪ ॥
 આકાલમિયમાજ્ઞા તે, હેયોપાદેયગોચરા ।
 આશ્રવઃ સર્વથા હેય, ઉપાદેયશ્ચ સંવર ॥ ૫ ॥
 આશ્રવો ભવહેતુઃ સ્યાત્ સંવરો મોક્ષકારણમ્ ।
 ઈતીયમાર્હતી મુષ્ટિ-રન્યદસ્યા : પ્રપગ્ચનમ્ ॥ ૬ ॥
 ઈત્યાજ્ઞારાધનપરા અનન્તાઃ પરિનિર્વૃતાઃ ।

निर्वान्ति यान्ये इवयन, निर्वस्यन्ति तथाऽपरे ॥ ७ ॥

छित्वा प्रसादनादैन्य-, मेकयैव त्वदाज्ञया ।

सर्वथैव विभुयन्ते, जन्मिनः कर्मपञ्जरात् ॥ ८ ॥

विंशतितमप्रकाशः

पादपीठलुठन्मूर्ध्नि, मयि पादरजस्तव ।

शिरं निवसतां पुण्य-परमाणुकणोपमम् ॥ १ ॥

मद्दृशौ त्वन्मुभासक्ते, उर्ध्वाध्वजलोर्मितिः ।

अप्रेक्ष्यप्रेक्षणोद्भूतं, क्षणात्क्षालयन्ता मलम् ॥ २ ॥

त्वत्पुरो लुठनैर्भूयान्-, मद्भालस्य तपस्विनः ।

कृतासेव्यप्रभाणस्य, प्रायश्चितं किञ्चावलिः ॥ ३ ॥

मम त्वदर्शनोद्भूता-, शिरं रोमाज्यकण्टकाः ।

नुदन्तां शिरकालोत्था-, मसद्दर्शनवासनाम् ॥ ४ ॥

त्वद्वक्त्रकान्तिज्योतस्नासु, निपीतासु सुधास्विव ।

मद्वैर्लोयनाम्भोजैः, प्राप्यतां निर्निमेषता ॥ ५ ॥

त्वदास्यवासिनी नेत्रे, त्वदुपास्तिकरौ करौ ।

त्वद्गुणश्रोतृणी श्रोत्रे, भूयास्तां सर्वदा मम ॥ ६ ॥

कुण्ठापि यदि सोत्काण्ठा, त्वद्गुणग्रहणं प्रति ।

ममैषा भारती तर्हि, स्वस्त्यै तस्यै किमन्यया ? ॥ ७ ॥

तव प्रेभ्योऽस्मि दासोऽस्मि, सेवकोऽस्म्यस्मि किङ्करः ।

ओमिति प्रतिपद्यस्व, नाथ! नातः परं ब्रुवे ॥ ८ ॥

श्रीहेमयन्द्रप्रभवा-, द्वीतरागस्तवादितः ।

कुमारपालभूपालः, प्राप्नोतुं इलभीप्सितम् ॥ ९ ॥

પ્રાચીનપરમર્ષિરચિતમ્

॥ શ્રી વૈરાગ્યશતકમ્ ॥

- સંસારંમિ અસારે, નત્થિ સુહં વાહિ-વેઅણા-પઉરે ।
જાણંતો ઈહ જીવો, ન કુણાઈ જિણદેસિયં ધમ્મં ॥૧॥
- અજજં કલ્લં પરં પરારિં, પુરિસા ચિંતંતિ અત્થસંપત્તિં ।
અંજલિગયં વ તોયં, ગલંતમાઉં ન પિચ્છંતિ ॥૨॥
- જં કલ્લે કાયવ્વં, તં અજજં ચિય કરેહ તુરમાણા ।
બહુવિગ્ધો હુ મુહુત્તો, મા અવરણહં પડિફ્ખેહ ॥૩॥
- હી સંસાર-સહાવં, ચરિયં નેહાણુરાગ-રત્તા વિ ।
જે પુવ્વણ્હે દિટ્ઠા, તે અવરણ્હે ન દીસંતિ ॥૪॥
- મા સુઅહ જગ્ગિઅવ્વે, પલાઈઅવ્વંમિ કીસ વિસમેહ ।
તિન્નિ જણા અણુલગ્ગા, રોગો અ જરા અ મચ્ચૂ અ ॥૫॥
- દિવસનિસા-ઘડિમાલં, આઉસલિલં જિઆણ ઘિત્તૂણં ।
ચંદાઈચ્ચ-બઈલ્લા, કાલ-રહટ્ટં ભમાડંતિ ॥૬॥
- સા નત્થિ કલા તં નત્થિ, ઉસહ તં નત્થિ કિંપિ વિત્તાણં ।
જેણ ધરિજજઈ કાયા, ખજજંતી કાલસપ્પેણં ॥૭॥
- દીહરફ્ફણિંદ-નાલે, મહિયર-કેસર-દિસા-મહદલિલ્લે ।
ઉઅપિઅઈ કાલભમરો, જણંમયરંદં પુહવિપઉમે ॥૮॥
- છાયામિસેણ કાલો, સયલજિઆણં છલં ગવેસંતો ।
પાસં કહવિ ન મુંચઈ, તા ધમ્મે ઉજ્જમં કુણહ ॥૯॥
- કાલંમિ અણાઈએ, જીવાણં વિવિહકમ્મ-વસગાણં ।
તં નત્થિ સંવિહાણં, સંસારે જં ન સંભવઈ ॥૧૦॥

બંધવા સુહિણો સવ્વે, પિયમાયા પુત્તભારિયા ।
 પેઅવણાઉ નિઅત્તંતિ, દાઊણં સલિલંજલિં ॥૧૧॥
 વિહડંતિ સુઆ વિહડંતિ, બંધવા વલ્લહા ય વિહડંતિ ।
 ઇક્કો કહવિ ન વિહડઈ, ધમ્મો રે જીવ ! જિણભણિઓ ॥૧૨॥
 અડકમ્મ-પાસબદ્ધો, જીવો સંસાર-ચારએ ઠાઈ ।
 અડકમ્મ-પાસમુક્કો, આયા સિવમંદિરે ઠાઈ ॥૧૩॥
 વિહવો સજજણસંગો, વિસયસુહાઈ વિલાસલલિઆઈ ।
 નલિણીદલગ્ગ-ઘોલિર, -જલલવ-પરિચંચલં સવ્વં ॥૧૪॥
 તં કત્થ બલં તં કત્થ, જુવ્વણં અંગચંચિમા કત્થ ।
 સવ્વમણિચ્ચં પિચ્છઈ, દિઢં નઢં કયંતેણ ॥૧૫॥
 ઘણકમ્મ-પાસબદ્ધો, ભવનયર-ચઉપ્પહેસુ વિવિહાઓ ।
 પાયઈ વિડંબણાઓ, જીવો કો ઇત્થ સરણં સે ॥૧૬॥
 ઘોરંમિ ગબ્ભવાસે, કલમલ-જંબાલ-અસુઈબીભચ્છે ।
 વસિઓ અણંતખુત્તો, જીવો કમ્માણુભાવેણં ॥૧૭॥
 ચુલસીઈ કિર લોએ, જોણીણં પમુહસયસહસ્સાઈ ।
 ઇક્કિક્કમ્મિ અ જીવો, અણંતખુત્તો સમુપ્પન્નો ॥૧૮॥
 માયા-પિય-બંધૂહિં, સંસારત્થેહિં પૂરિઓ લોઓ ।
 બહુજોણિ-નિવાસીહિં, ન ય તે તાણં ચ સરણં ચ ॥૧૯॥
 જીવો વાહિ-વિલુત્તો, સફરો ઇવ નિજજલે તડ્ઘડઈ ।
 સયલો વિ જણો પિચ્છઈ, કો સક્કો વેઅણા-વિગમે ॥૨૦॥
 મા જાણસિ જીવ તુમં, પુત્તકલત્તાઈ મજ્ઝ સુહહેઊ ।
 નિઉણં બંધણ-મેયં, સંસારે સંસરંતાણં ॥૨૧॥

જણણી જાયઈ જાયા, જાયા માયા પિયા ય પુત્તો ય ।
 અણવત્થા સંસારે, કમ્મવસા સવ્વજીવાણં ॥૨૨॥
 ન સા જાઈ ન સા જોણી, ન તં ઠાણં ન તં કુલં ।
 ન જાયા ન મુયા જત્થ, સવ્વે જીવા અણંતસો ॥૨૩॥
 તંકિંપિ નત્થિ ઠાણં, લોએ વાલગ્ગ-કોડિમિત્તં પિ ।
 જત્થ ન જીવા બહુસો, સુહદુક્ખ-પરંપરં પત્તા ॥૨૪॥
 સવ્વાઓ રિદ્ધીઓ, પત્તા સવ્વેવિ સયણ-સંબંધા ।
 સંસારે તા વિરમસુ, તત્તો જઈ મુણસિ અપ્પાણં ॥૨૫॥
 એગો બંધઈ કમ્મં, એગો વહ-બંધ-મરણ-વણસાઈ ।
 વિસહઈ ભવંમિ ભમડઈ, એગુચ્ચિઅ કમ્મવેલવિઓ ॥૨૬॥
 અત્તો ન કુણઈ અહિયં, હિયં પિ અપ્પા કરેઈ ન હુ અત્તો ।
 અપ્પકયં સુહદુક્ખં, ભુંજસિ તા કીસ દીણમુહો ॥૨૭॥
 બહુઆરંભ-વિઢત્તં, વિત્તં વિલસંતિ જીવ ! સયણગણા ।
 તજ્જણિય-પાવકમ્મં, અણુહવસિ પુણો તુમં ચેવ ॥૨૮॥
 અહ દુકિખઆઈ તહ ભુકિખયાઈ, જહ ચિંતિઆઈ ડિભાઈ ।
 તહ થોવં પિ ન અપ્પા, વિચિંતિઓ જીવ ! કિં ભણિમો ॥૨૯॥
 ખણભંગુરં સરીરં, જીવો અત્તો અ સાસયસરૂવો ।
 કમ્મવસા સંબંધો, નિબ્બંધો ઈત્થ કો તુજ્જા ॥૩૦॥
 કહ આયં કહ ચલિયં, તુમંપિ કહ આગઓ કહં ગમિહી ।
 અન્નુત્તંપિ ન યાણહ, જીવ ! કુડુંબં કઓ તુજ્જા ? ॥૩૧॥
 ખણભંગુરે સરીરે, મણુઅભવે અબ્ભપડલ-સારિચ્છે ।
 સારં ઈત્તિયમેત્તં, જં કિરઈ સોહણો ધમ્મો ॥૩૨॥

જમ્મદુક્ખં જરાદુક્ખં, રોગા ય મરણાણિ ય ।
 અહો દુક્ખો હુ સંસારો, જત્ય કીસંતિ જંતુણો ॥૩૩॥
 જાવ ન ઈદિયહાણી, જાવ ન જરરક્ખસી પરિષ્કરઇ ।
 જાવ ન રોગવિઆરા, જાવ ન મચ્ચૂ સમુલ્લિઅઇ ॥૩૪॥
 જહ ગેહંમિ પલિત્તે, કૂવં ખણિઉં ન સક્કએ કોઇ ।
 તહ સંપત્તે મરણો, ધમ્મો કહ કીરએ જીવ ! ॥૩૫॥
 રૂવમસાસયમેયં, વિજજુલયા-ચંચલં જએ જીઅં ।
 સંજાણુરાગ-સરિસં, ખણરમણીઅં ચ તારુત્તં ॥૩૬॥
 ગયકત્ત-ચંચલાઓ, લચ્છીઓ તિઅસ-ચાવ-સારિચ્છં ।
 વિસયસુહં જીવાણં, બુજ્જસુ રે જીવ ! મા મુજ્જ ॥૩૭॥
 જહ સંજાએ સઉણાણ, સંગમો જહ પહે અ પહિઆણં ।
 સયયાણં સંજોગો, તહેવ ખણભંગુરો જીવ ! ॥૩૮॥
 નિસાવિરામે પરિભાવયામિ; ગેહે પલિત્તે કિમહં સુયામિ ।
 ડજ્જંતમખ્ખાણમુવિક્ખયામિ, જં ધમ્મરહિઓ દિઅહા ગમામિ ॥૩૯॥
 જા જા વચ્ચઇ રયણી, ન સા પડિનિયત્તઇ ।
 અહમ્મં કુણમાણસ્સ, અહલા જંતિ રાઇઓ ॥૪૦॥
 જસ્સત્થિ મચ્ચુણા સક્ખં, જસ્સ વત્થિ પલાયણં ।
 જો જાણે ન મરિસ્સામિ, સો હુ કંખે સુએ સિયા ॥૪૧॥
 દંડકલિઅં કરિંતા, વચ્ચંતિ હુ રાઇઓ ય દિવસા ય ।
 આઉસં સંવિલંતા, ગયા વિ ન પુણો નિયત્તંતિ ॥૪૨॥
 જહેહ સીહો વ મિયં ગહાય, મચ્ચૂ નરં ણેઇ હુ અન્તકાલે ।
 ન તસ્સ માયા વ પિયા વ ભાયા, કાલંમિ તંમિ સહરા ભવંતિ ॥૪૩॥

જીઅં જલબિંદુસમં, સંપત્તીઓ તરંગલોલાઓ ।
 સુમિણય-સમં ચ પિમ્મં, જં જાણસુ તં કરિજજાસુ ॥૪૪॥
 સંઝરાગ-જલબુબ્બુઓવમે, જીવિએ ચ જલબિંદુ-ચંચલે ।
 જુવ્વણે ચ નઈવેગ-સંનિભે, પાવજીવ ! કિમિયં ન બુજ્જસે ॥૪૫॥
 અન્નત્થ સુઆ અન્નત્થ, ગેહિણી પરિઅણોડવિ અન્નત્થ ।
 ભૂઅબલિવ્વ કુડુંબં, પક્ખિતં હયકયંતેણ ॥૪૬॥
 જીવેણ ભવે મિલિયાઈ, દેહાઈ જાઈ સંસારે ।
 તાણં ન સાગરેહિં, કીરઈ સંખા અણંતેહિં ॥૪૭॥
 નયણોદયંપિ તાસિં, સાગરસલિલાઉ બહુયરં હોઈ ।
 ગલિયં રુઅમાણીણં, માઊણં અન્નમન્નાણં ॥૪૮॥
 જં નરએ નેરઈઆ, દુહાઈ પાવંતિ ઘોર-ણંતાઈ ।
 તત્તો અણંતગુણિયં, નિગોઅમજ્જે દુહં હોઈ ॥૪૯॥
 તંમિ વિ નિગોઅમજ્જે, વસિઓ રે જીવ ! વિવિહકમ્મવસા ।
 વિસહંતો તિક્ખદુહં, અણંતપુગ્ગલપરાવત્તે ॥૫૦॥
 નિહરિઅ કહવિ તત્તો, પત્તો મણુઅત્તણં પિ રે જીવ ! ।
 તત્થ વિ જિણવર-ધમ્મો, પત્તો ચિંતામણિસરિચ્છો ॥૫૧॥
 પત્તેવિ તંમિ રે જીવ, કુણસિ પમાયં તુમં તયં ચેવ ।
 જેણં ભવંધકૂવે, પુણોવિ પડિઓ દુહં લહસિ ॥૫૨॥
 ઉવલદ્ધો જિણધમ્મો, ન ચ અણુચિણ્ણો પમાય-દોસેણં ।
 હા ! જીવ ! અપ્પવેરિઅ ! સુબહંપરઓવિસૂરિહિસિ ॥૫૩॥
 સોઅંતિ તે વરાયા, પચ્છા સમુવટ્ઠિયંમિ મરણંમિ ।
 પાવપમાય-વસેણં, ન સંચિઓ જેહિં જિણધમ્મો ॥૫૪॥

ધી ધી ધી સંસારં, દેવો મરિગિણ જં તિરી હોઈ ।
 મરિગિણ રાયરાયા, પરિપચ્ચઈ નિરય-જાલાહિં ॥૫૫॥
 જાઈ અણાહો જીવો, દુમસ્સ પુષ્કં વ કમ્મવાય-હઓ ।
 ધણધન્નાહરણાઈ, ઘર-સયણ-કુડુંબ મિલ્લેવિ ॥૫૬॥
 વસિયં ગિરીસુ વસિયં, દરીસુ વસિયં સમુદ્ધમજ્જંમિ ।
 રુક્ખગ્ગેસુ ય વસિયં, સંસારે સંસરંતેણં ॥૫૭॥
 દેવો નેરઈઉ ત્તિ ય, કીડ પયંગુ ત્તિ માણુસો એસો ।
 રુવસ્સી ય વિરૂવો, સુહભાગી દુક્ખભાગી ય ॥૫૮॥
 રાઉ ત્તિ ય દમગુત્તિ ય, એસ સવાગુત્તિ એસ વેયવિગિ ।
 સામી દાસો પુજ્જો, ખલો ત્તિ અધણો ધણવઈત્તિ ॥૫૯॥
 નવિ ઈત્થ કોઈ નિયમો, સકમ્મ-વિણિવિક્કસરિસ-કય-ચિક્કો ।
 અનુત્તરૂવવેસો, નડુવ્વ પરિઅત્તએ જીવો ॥૬૦॥
 નરએસુ વેઅણાઓ, અણોવમાઓ અસાયબહુલાઓ ।
 રે જીવ ! તએ પત્તા, અણંતખુત્તો બહુવિહાઓ ॥૬૧॥
 દેવત્તે મણુઅત્તે, પરાભિઓગત્તણં ઉવગએણં ।
 ભીસણદુહં બહુવિહં, અણંતખુત્તો સમણુભૂઅં ॥૬૨॥
 તિરિયગઈ અણુપત્તો, ભીમ-મહાવેઅણા અણેગવિહા ।
 જમ્મણમરણ-રહટ્ટે, અણંતખુત્તો પરિબ્બમિઓ ॥૬૩॥
 જાવંતિ કેવિ દુક્ખા, સારીરા માણસા વ સંસારે ।
 પત્તો અણંતખુત્તો, જીવો સંસાર-કંતારે ॥૬૪॥
 તણહા અણંતખુત્તો, સંસારે તારિસી તુમં આસી ।
 જં પસમેઉં સવ્વો-દહીણમુદ્ધયં ન તીરિજજા ॥૬૫॥

આસી અણંતખુત્તો સંસારે તે છુહાવિ તારિસિયા ।
 જં પસમેઉં સવ્વો, પુગ્ગલકાઓવિ ન તિરિજજા ॥૬૬॥
 કાગિણ-મણેગાઈ, જમ્મણમરણ-પરિઅટ્ટણ-સયાઈ ।
 દુક્ખેણ માણુસતં, જઈ લહઈ જહિચ્છિયં જીવો ॥૬૭॥
 તં તહ દુલ્લહ-લંભં, વિજજુલયા-ચંચલં ચ મણુસતં ।
 ધમ્મંમિ જો વિસીયઈ, સો કાઉરિસો ન સપ્પુરિસો ॥૬૮॥
 માણુસ્સજમ્મે તડિલદ્ધયંમિ, જિણિંદધમ્મો ન કઓ ય જેણં ।
 તુદ્દે ગુણે જહ ધાણુક્કએણં, હત્થા મલેવ્વા ય અવસ્સ તેણં ॥૬૯॥
 રે જીવ! નિસુણિ ચંચલસહાવ, મિલ્હેવિણુ સયલવિ બજ્જભાવ ।
 નવભેયપરિગ્ગહ વિવિહજાલ, સંસારિ અત્થિ સહુ ઈંદયાલ ॥૭૦॥
 પિય-પુત્ત-મિત્ત-ઘર-ઘરણિ-જાય, ઈહલોઈઅ સવ્વ નિયસુહ-સહાય ।
 ન વિ અત્થિ કોઈ તુહ સરણિ મુક્ખ, ઈક્કલ્લુસહસિ તિરિનિરય-દુક્ખ ॥૭૧॥
 કુસગ્ગે જહ ઓસબિંદુએ, થોવં ચિક્કઈ લંબમાણએ ।
 એવં મણુઆણ જીવિઅં, સમયં ગોયમ! મા પમાયએ ॥૭૨॥
 સંબુજ્જહ કિં ન બુજ્જહ, સંબોહી ખલુ પિચ્ચ દુલ્લહા ।
 નો હુ ઉવણમંતિ રાઈઓ, નો સુલહં પુણરવિ જીવિયં ॥૭૩॥
 ડહરા વટ્ટા ય પાસહ, ગબ્બત્થા વિ ચયંતિ માણવા ।
 સેણે જહ વટ્ટયં હરે, એવમાઉક્ખયંમિ તુદ્દઈ ॥૭૪॥
 તિહુઅણજણં મરંતં, દુદ્દૂણ નયંતિ જે ન અપ્પાણં ।
 વિરમંતિ ન પાવાઓ, ધી ધી ધિક્કત્તણં તાણં ॥૭૫॥
 મા મા જંપહ બહુયં, જે બદ્ધા ચિક્કણેહિં કમ્મેહિં ।
 સવ્વેસિ તેસિ જાયઈ, હિઓવએસો મહાદોસો ॥૭૬॥

કુણસિ મમત્તં ધણસયણ-વિહવપમુહેસુણંતદુક્ખેસુ ।
 સિઢિલેસિ આયરં પુણ, અણંતસુક્ખંમિ મુક્ખંમિ ॥૭૭॥
 સંસારો દુહહેગિ, દુક્ખફલો દુસહદુક્ખરૂવો ય ।
 ન ચયંતિ તં પિ જીવા, અઈબદ્ધા નેહનિઅલેહિં ॥૭૮॥
 નિયકમ્મે-પવણ-ચલિઓ, જીવો સંસાર-કાણણે ઘોરે ।
 કા કા વિડંબણાઓ, ન પાવએ દુસહદુક્ખાઓ ॥૭૯॥
 સિસિરંમિ સીયલાનિલ,- લહરિસહસ્સેહિ ભિન્નઘણદેહો ।
 તિરિયત્તણંમિ રણણે, અણંતસો નિહણ-મણુપત્તો ॥૮૦॥
 ગિમ્હાયવ-સંતત્તો, રણણે છુહિઓ પિવાસિઓ બહુસો ।
 સંપત્તો તિરિયભવે, મરણદુહં બહુ વિસૂરંતો ॥૮૧॥
 વાસાસુ રણણમજ્જે, ગિરિનિજ્જરણોદગેહિ વજ્જંતો ।
 સીયાનિલ-ડજ્જલવિઓ, મઓસિ તિરિયત્તણે બહુસો ॥૮૨॥
 એવં તિરિય-ભવેસુ, કીસંતો દુક્ખસયસહસ્સેહિં ।
 વસિઓ અણંતખુત્તો, જીવો ભીસણભવારત્તે ॥૮૩॥
 દુઢ્ઢકકમ્મ-પલયા-નિલપેરિઉ ભીસણંમિ ભવરત્તે ।
 હિંડંતો નરએસુ વિ, અણંતસો જીવ ! પત્તોસિ ॥૮૪॥
 સત્તસુ નરય-મહીસું, વજ્જનલદાહ-સીયવિયણાસુ ।
 વસિઓ અણંતખુત્તો, વિલવંતો કરુણસદેહિં ॥૮૫॥
 પિય-માય-સયણ-રહિઓ, દુરંતવાહીહિ પીડિઓ બહુસો ।
 મણુઅભવે નિસ્સારે; વિલાવિઓ કિં ન તં સરસિ ॥૮૬॥
 પવણુવ્વ ગયણમગ્ગે, અલક્ખિઓ ભમઈ ભવવણે જીવો ।
 ઠાણઠાણંમિ સમુજ્જિગિણ ધણ-સયણ-સંઘાએ ॥૮૭॥

વિદ્ધિજજંતા અસયં, જમ્મજરામરણ-તિક્ખકુંટેહિં ।
 દુહ-મણુહવંતિ ધોરં, સંસારે સંસરંત જિઆ ॥૮૮॥
 તહવિ ખણંપિ કયાવિ હુ, અન્નાણભુયંગડંકિયા જીવા ।
 સંસાર-ચારગાઓ, ન ય ઉવવજજંતિ મૂઢમણા ॥૮૯॥
 કીલસિ કિયંતવેલં, સરીરવાવીઈ જત્થ પઈસમયં ।
 કાલરહટ્ટ-ઘડીહિં, સોસિજજઈ જીવિઅંભોહં ॥૯૦॥
 રે જીવ ! બુજ્જ મા મુજ્જ, મા પમાયં કરેસિ રે પાવ ।
 કિં પરલોએ ગુરુદુક્ખ-ભાયણં હોહિસિ અયાણ ! ॥૯૧॥
 બુજ્જસુ રે જીવ તુમં, મા મુજ્જસુ જિણમયંમિ નાણિણં ।
 જમ્હા પુણરવિ એસા, સામગ્ગી દુલ્લહા જીવ ! ॥૯૨॥
 દુલહો પુણ જિણધમ્મો, તુમં પમાયાયરો સુહેસી ય ।
 દુસહં ય નરયદુક્ખં કહ હોહિસિ તં ન યાણામો ॥૯૩॥
 અથિરેણ થિરો સમલેણ, નિમ્મલો પરવસેણ સાહીણો ।
 દેહેણ જઈ વિઢપ્પઈ, ધમ્મો તા કિં ન પજજત્તં ॥૯૪॥
 જહ ચિંતામણિરયણં, સુલહં ન હુ હોઈ તુચ્છવિહવાણં ।
 ગુણવિહવ-વજ્જિયાણં, જીયાણ તહ ધમ્મરયણંપિ ॥૯૫॥
 જહ દિટ્ઠીસંજોગો, ન હોઈ જચ્ચંધયાણ જીવાણં ।
 તહ જિણમય-સંજોગો, ન હોઈ મિચ્છંધજીવાણં ॥૯૬॥
 પચ્ચક્ખ-મણંતગુણે, જિણિંદધમ્મે ન દોસલેસોવિ ।
 તહવિ હુ અન્નાણંધા, ન રમંતિ કયાવિ તંમિ જિયા ॥૯૭॥
 મિચ્છે અણંતદોસા, પયડા દીસંતિ ન વિય ગુણલેસો ।
 તહવિ ય તં ચેવ જિયા, હી મોહંધા નિસેવંતિ ॥૯૮॥

ધી ધી તાણ નરાણં, વિનાણે તહ ગુણેસુ કુસલતં ।
 સુહ-સચ્ચ-ધમ્મરયણે, સુપરિક્ખં જે ન જાણંતિ ॥૯૯॥
 જિણધમ્મોડયં જીવાણં, અપુલ્લો કપ્પપાયવો ।
 સગ્ગાપવગ્ગ-સુક્ખાણં, ફલાણં દાયગો ઇમો ॥૧૦૦॥
 ધમ્મો બંધૂ સુમિત્તો ય, ધમ્મો ય પરમો ગુરુ ।
 મુક્ખમગ્ગ-પયટ્ટાણં, ધમ્મો પરમ-સંદણો ॥૧૦૧॥
 ચઉગઈ-ણંતદ્દુહાનલ, પલિત્તભવકાણણે મહાભીમે ।
 સેવસુ રે જીવ ! તુમં, જિણવયણં અભિયકુંડ-સમં ॥૧૦૨॥
 વિસમે ભવમરુદેસે, અણંતદ્દુહ-ગિમ્હતાવ-સંતત્તે ।
 જિણધમ્મ-કપ્પરુક્ખં, સરસુ તુમં જીવ ! સિવસુહદં ॥૧૦૩॥
 કિં બહુણા જિણધમ્મે, જઈઅવ્વં જહ ભવોદ્દહિં ધોરં ।
 લહુ તરિયમણંતસુહં, લહઈ જિઓ સાસયં ઠાણં ॥૧૦૪॥

પ્રાચીનપરમર્ષિરચિતમ્

શ્રી ઇન્દ્રિય-પરાજય-શતકમ્

સુચ્ચિય સૂરો સો ચેવં, પંડિઓ તં પસંસિમો નિચ્ચં ।
 ઇંદિયચોરેહિં સયા, ન લુંટિઅં જસ્સ ચરણધણં ॥ ૧ ॥
 ઇંદિય ચવલં તુરંગો, દુગ્ગઈ-મગ્ગાણુધાવિ રે નિચ્ચં ।
 ભાવિઅભવસ્સરૂવો, રૂંભઈ જિણવયણ -રસ્સીહિં ॥ ૨ ॥
 ઇંદિયધુત્તાણ મહો, તિલતુસમિત્તંપિ દેસુ મા પસરં ।
 જઈ દિન્નો તો નીઓ, જત્થ ખણો વરસ-કોડિ સમો ॥ ૩ ॥
 અજિઈંદિએહિં ચરણં, કટ્ઠંવ ધુણેહિ કીરઈ અસારં ।
 તો ધમ્મત્થીર્હિં દઢં, જઈયવ્વં ઇંદિયજયંમિ ॥ ૪ ॥

જહ કાગિણીઈ હેઉં, કોડી રયણાણ હારએ કોઈ ।
 તહ તુચ્છ વિસયગિદ્ધા, જીવા હારંતિ સિદ્ધિસુહં ॥ ૫ ॥
 તિલમિત્તં વિસયસુહં, દુહં ચ ગિરિરાયસિંગતુંગયરં ।
 ભવકોડિર્હિં ન નિકઈ, જં જાણસું તં કરિજજાસુ ॥ ૬ ॥
 ભુંજંતા મહુરા વિવાગવિરસા, કિંપાગતુલ્લા ઈમે ।
 કચ્છૂ કંડુઅણંવ દુક્ખજણયા દાવિંતિ બુદ્ધિં સુહે ॥
 મજ્ઝન્હે મયતિન્હિઅવ્વ સયયં મિચ્છાભિસંધિપ્પયા ।
 ભુત્તા દિંતિ કુજમ્મજોણિગહણં ભોગા મહાવેરિણો ॥ ૭ ॥
 સક્કા અગ્ગી નિવારેઉં, વારિણો જલઓ વિ હુ ।
 સવ્વોદહિજલેણાવિ, કામગ્ગી દુન્નિવારઓ ॥ ૮ ॥
 વિસમિવ મુહંમિ મહુરા, પરિણામનિકામદારૂણાવિસયા ।
 કાલમણંતં ભુત્તા, અજજવિ મુત્તું ન કિં જુત્તા ॥ ૯ ॥
 વિસયરસાસવમત્તો, જુત્તાજુત્તં ન યાણઈ જીવો ।
 ઝૂરઈ કલુણં પચ્છા, નરયં મહાધોરં ॥ ૧૦ ॥
 જહ નિંબદુમ્પપ્પત્તો, કીડો કડુઅંપિ મન્નએ મહુરં ।
 તહ સિદ્ધિસુહ-પરૂક્ખા, સંસારદુહં બિંતિ ॥ ૧૧ ॥
 અથિરાણ ચંચલાણય, ખણમિત્તસુહંકરાણ પાવાણં ।
 દુગ્ગઈ-નિબંધણાણં, વિરમસુ એઆણ ભોગાણં ॥ ૧૨ ॥
 પત્તા ય કામભોગા, સુરેસુ અસુરેસુ તહય મણુએસું ।
 ન ય તુજ્ઝ જીવ ! તિત્તી, જલણસ્સવ કટ્ઠનિયરેણ ॥ ૧૩ ॥
 જહાય કિંપાગફલા મણોરમા, રસેણ વન્નેણ ય ભુંજમાણા ।
 તે ખુકુએ જીવિય પચ્ચમાણા, એસોવમા કામગુણા વિવાગે

સવ્વં વિલવિંચ ગીયં સવ્વં નટ્ટં વિહંબણા ।
 સવ્વે આભરણા ભારા, સવ્વે કામા દુહાવહા ॥ ૧૫ ॥
 દેવિંદયકુકવટ્ઠિણાઈ, રજજાઈ ઉત્તમા ભોગા ।
 પત્તા અણંતખુત્તો, ન ય હં તત્તિં ગઓ તેહિં ॥ ૧૬ ॥
 સંસારચક્રવાલે સવ્વેવિ અ પુગ્ગલા મએ બહુસો ।
 આહરિયાય પરીણામિઆય ન ય તેસુ તત્તોહહં ॥ ૧૭ ॥
 ડેવલેવો હોઈ, ભોગેસુ, અભોગી નો વિલિપ્પઈ ।
 ભોગી ભમઈ સંસારે, અભોગી વિપ્પમુચ્ચઈ ॥ ૧૮ ॥
 અલ્લો સુક્કો ય દો છઠ્ઠા, ગોલયા મટ્ટિયામયા ।
 દોવિ આવડિઆ કૂડે, જો અલ્લો સો તત્થ લગ્ગઈ ॥ ૧૯ ॥
 એવં લગ્ગંતિ દુમ્મેહા, જે નરા કામલાલસા ।
 વિરત્તાઓ ન લગ્ગંતિ, જહા સુક્રકે એ ગોલએ ॥ ૨૦ ॥
 તણકટ્ટેહિવ અગ્ગી, લવણસમુદ્દો નઈસહસ્સેહિં ।
 ન ઈમો જીવો સક્રકો, તિપ્પેઉં કામભોગેહિં ॥ ૨૧ ॥
 ભુત્તૂણવિ ભોગસુહં, સુરનરખયરેસુ પુણ પમાએણં ।
 પિજજઈ નરએસુ ભેરવ, કલકલતઉતંબપાણાઈ ॥ ૨૨ ॥
 કો લોભેણ ન નિહઓ, કસ્સ ન રમણીહિં ભોલિઅં હિઅયં ।
 કો મચ્ચુણા ન ગહિઓ, કો ગિદ્ધો નેવ વિસએહિં ॥ ૨૩ ॥
 ખૂણમિત્તસુકખા બહુકાલદુકખા, પગામદુકખા અનિકામસુકખા ।
 સંસારમોક્ખસ્સ વિપક્ખભૂઆ, ખાણી અણત્યાણ ઉ કામભોગા
 સવ્વગહાણં પભવો, મહાગહો સવ્વદોસપાયટ્ટી ।
 કામગ્ગહો દુરપ્પા, જેણભિભૂઅં જગં સવ્વં ॥ ૨૪ ॥

જહ કચ્છુલ્લો કચ્છું, કંડુઅમાણો દુહં મુણઈ સુક્ખં ।
 મોહાઉરા મણુસ્સા, તહ કામદુહં સુહં બિંતિ ॥ ૨૬ ॥
 સલ્લં કામા વિસં કામા, કામા આસીવિસોવમા ।
 કાયે ય પત્થેમાણા, અકામા જંતિ દુગ્ગઈ ॥ ૨૭ ॥
 વિસયે અવઈક્ખંતા, પડંતિ સંસારસાયરે ઘોરે ।
 વિસયેસુ નિરાવિક્ખા, તરંતિ સંસારકંતારે ॥ ૨૮ ॥
 અલિઆ અવઈક્ખંતા, નિરાવઈક્ખા ગયા અવિગ્ગેણં ।
 તમ્હા પવયણસારે, નિરાવઈક્ખેણ હોયવ્વં ॥ ૨૯ ॥
 વિસયાવિક્ખો નિવડઈ, નિરવિક્ખો તરઈ દુત્તરભવોઘં ।
 દેવી-દીવ-સમાગય, ભાઉઅજુઅલેણ દિટ્ઠંતો ॥ ૩૦ ॥
 જં અઈતિક્ખં દુક્ખં, જં ચ સુહં ઉત્તમં તિલોયંમિ ।
 તં જાણસુ વિસયાણં, વુડ્ઢિક્ખયહેઉઅં સવ્વં ॥ ૩૧ ॥
 ઈંદિય-વિસય-પસત્તા, પડંતિ સંસાર-સાયરે જીવા ।
 પક્કિખવ્વ ઇન્નપંખા, સુસીલ ગુણપેહુણવિહૂણા ॥ ૩૨ ॥
 ન લહઈ જહા લિહંતો, મુહલ્લિઅં અટ્ઠિઅં જહા સુણઓ ।
 સોસઈ તાલુઅરસિઅં, વિલિહંતો મન્નએ સુક્ખં ॥ ૩૩ ॥
 મહિલાણ કાયસેવી, ન લહઈ કિંચિવિ સુહં તહા પુરિસં ।
 સો મન્નએ વરાઓ, સય-કાયપરિસ્સમં સુક્ખં ॥ ૩૪ ॥
 સુટ્ઠુવિ મગ્ગિજજંતો, કત્થ વિ કયલીઈ નત્થિ જહ સારો ।
 ઈંદિયવિસએસુ તહા, નત્થિ સુહં સુટ્ઠુવિ ગવિટ્ઠં ॥ ૩૫ ॥
 સિંગારતરંગાએ, વિલાસવેલાઈ જીવ્વાણજલાએ ।
 કે કે જ્યંમિ પુરિસા, નારીનઈઓ ન બુડંતિ ॥ ૩૬ ॥

સોઅસરી દુરિઅદરી, કવડકુડી મહિલિઆ કિલેસકરી ।
 વઠર-વિરોયણ -અરણી, દુહખાણી સુકખપડિવકખા ॥ ૩૭ ॥
 અમુણિમ-મણપરિકમ્મો, સમ્મં કો નામ નાસિઉં તરઈ ।
 વમ્મહ-સર-પસરોહો, દિઢિચ્છોહે મયચ્છીણં ॥ ૩૮ ॥
 પરિહરસુ તઓ તાસિં, દિઢિ દિઢિવિસસ્સવ અહિસ્સ ।
 જં રમણિ-નયણબાણા, ચરિત્તપાણે વિણાસંતિ ॥ ૩૯ ॥
 પિદ્ધંત-જલહિ-પારં, ગઓવિ વિજિઈદિઓવિ સૂરોવિ ।
 દચિત્તોવિ છલિજજઈ, જીવઈ પિસાઈહિં ખુહાહિં ॥ ૪૦ ॥
 મણયનવણીયવિલઓ, જહ જાયઈ-જલણસંનિહાણંમિ ।
 તહ રમણિ-સંનિહાણે, વિદ્વઈ મણો મુણીણંપિ ॥ ૪૧ ॥
 નિઅંગમાહિં સુપયોહરાહિં, ઉપ્પિત્થમંથરગઈહિં ।
 મહિલાહિં નિમગ્ગાહિવ, ગિરિવર-ગુરુઆવિ ભિજજંતિ ॥ ૪૨ ॥
 વિસયજલં મોહકલં, વિલાસ વિવ્વોઅ-જલયરાઈનં ।
 મય-મયરં ઉત્તિન્ના તાડુણમણણવં ધીરા ॥ ૪૩ ॥
 જઈવિ પરિચત્તસંગો, તવ તણુઅંગો તહાવિ પરિવડઈ ।
 મહિલા-સંસગ્ગીએ, કોસા ભવણૂસિયમુણિવ્વ ॥ ૪૪ ॥
 સવ્વગ્ગંથ વિમુક્કો, સીઈભૂઓ પસંતિચિત્તો અ ।
 જં પાવઈ મુત્તિસુહં, ન ચક્કવટ્ટીવિ તં લહઈ ॥ ૪૫ ॥
 ખેલંમિ પડિઅમપ્પં, જહ ન તરઈ મચ્છિઆવિ મોએઉં ।
 તહ વિસય-ખેલ-પડિઅં, ન તરઈ અપ્પંપિ કામંધો ॥ ૪૬ ॥
 જં લહઈ વીયરાઓ, સુકખં તં મુણઈ સુચ્ચિય ન અન્નો ।
 ન હિ ગત્તાસૂઅરઓ, જાણઈ સુરલોઈઅં સુકખં ॥ ૪૭ ॥

જં અજજવિ જીવાણં, વિસએસુ દુહાવહેસુ પડિબંધો ।
 તં નજજઈ ગુરૂઆણ વિ, અલંઘણિજજો મહામોહો ॥ ૪૮ ॥
 જે કામંઘા જીવા, રમંતિ વિસએસુ તે વિગયસંકા ।
 જે પુણ જિણવયણરયા, તે ભીરૂ તેસુ વિરમંતિ ॥ ૪૯ ॥
 અસુઈ-મુત્તમલ-પવાહ-રૂવયં, વંત-પિત્ત-વસ-મજજ-ફોફસં ।
 મેય-મંસ-બહુ-હડ-કરંડય, ચમ્મ-મિત્ત-પચ્છાઈય જુવઈ-અંગય
 મંસં ઈમં મુત્ત-પુરિસ-મીસં સિંઘાણ-ખેલાઈય-નિજઝરંતં ।
 એઅં અણિચ્ચં કિમિઆણ વાસં, પાસં નરાણં મઈબાહિરાણં
 પાસેણ પંજરેણય, બજજંતિ ચઉપયાય પક્ખીઈ ।
 ઈય--જુવઈ -પંજરેણય, બદ્ધા પુરિસા કિલિસ્સંતિ ॥ ૫૨ ॥
 અહો-મોહો મહામલ્લો, જેણં અમ્હારિસા વિ હુ ।
 જાણંતાવિ અણિચ્ચત્તં, વિરમંતિ ન ખણંપિ હુ ॥ ૫૩ ॥
 જુવઈહિં સહ કુણંતો, સંસગ્ગિં કુણઈ સયલદુક્ખેહિં ।
 ન હિ મુસગાણં સંગો, હોઈ સુહો સહ બિલાડેહિં ॥ ૫૪ ॥
 હરિ-હર-ચઉરાણણ-ચંદ-સૂર ખંદાઈણો વિ જે દેવા ।
 નારીણ કિંકરત્તં, કુણંતિ ધિદ્ધિ વિસય-તન્હા ॥ ૫૫ ॥
 સિયં ય ઉન્હં ચ સહંતિ મૂઢા, ઈત્થીસુ સત્તા અવિવેઅવંતા ।
 ઈલાઈપુત્તં વ ચયંતિ જાઈ, જિઅં ચ નાસંતિ અ રાવણુવ્વ ॥
 વુત્તૂણવિ જીવાણં, સુદુક્કરાયંતિ પાવ-ચરિયાઈ ।
 ભયવં જા સા સા સા, પચ્ચાએસો હુ ઈણમા તે ॥ ૫૭ ॥
 જલલવ-તરલં જીઅં, અથિરા લચ્છી વિ ભંગુરો દેહો ।
 તુચ્છા ય કામભોગા, નિબંઘણં દુક્ખ-લક્ખાણં ॥ ૫૮ ॥

નાગો જિયા પંકજલાવસનો, દટ્ટું થલં નાભિસમેઈ તીરં ।
 એવં જિયા કામગુણેસુ ગિદ્ધા, સુધમ્મમગ્ગે ન રયા હવંતિ
 જહ વિક્કપુંજ-ખુત્તો, કિમિ સુહં મન્નએ સયાકાલં ।
 તહ વિસયાસુઈ - રત્તો, જીવો વિ મુણઈ સુહં મૂઢો ॥ ૬૦ ॥
 મયરહરોવ જલેહિં, તહવિહુ દુપ્પૂરઓ ઈમે આયા ।
 વિસયામિસંમિ ગિદ્ધો, ભવે ભવે વચ્ચઈ ન તત્તિં, ॥ ૬૧ ॥
 વિસય-વિસકા જીવા, ઉબ્ભડરૂવાઈએસુ વિવિહેસુ ।
 ભવસય-સહસ્સ-દુલહં, ન મુણંતિ ગયંપિ નિઅજમ્મં ॥ ૬૨ ॥
 ચિક્કંતિ વિસય-વિવસા, મુત્તૂણ લજજંપિ કેવિ ગયસંકા ।
 ન ગણંતિ કેવિ મરણં, વિસયંકુસલ્લિયા જીવા ॥ ૬૩ ॥
 વિસય-વિસેણં જીવા, જિણધમ્મં હારિઉણ હા નરયં ।
 વચ્ચંતિ જહા ચિત્તય, -નિવારિઓ બંભદત્ત-નિવો ॥ ૬૪ ॥
 ધિદ્ધી તાણં નરાણં, જે જિણ-વયણામયંપિ મુત્તૂણં ।
 ચઉગઈ-વિડંબણકરં, પિયંતિ વિસયાસવં ઘોરં ॥ ૬૫ ॥
 મરણેવિ દીણવયણં, માણધરા જે નરા ન જંપંતિ ।
 તે વિહુ કુણંતિ લલ્લિ, બાલાણં નેહ-ગહગહિલા ॥ ૬૬ ॥
 સક્કોવિ નેવ ખંડઈ, માહપ્પ -મુપ્પુરં જએ જેસિં ।
 તે વિ નરા નારીહિં, કરાવિઆ નિઅય -દાસત્તં, ॥ ૬૭ ॥
 જઉ-નંદણો મહપ્પા, જિણભાયા વયધરો ચરમદેહો ।
 રહનેમી રાયમઈ, રાયમઈકાસિ હી વિસયા ॥ ૬૮ ॥
 મયણ-પવણેણ જઈ તા-, રિસાવિ સુયસેલનિચ્ચલા ચલિયા ।
 તા પફ્ફપત્ત-સત્તાણ ઈયર -સત્તાણ કા વત્તા ॥ ૬૯ ॥

જિખંતિ સુહેણં ચિય, હરિ-કરિ સપ્પાઈણો મહાકૂરા ।
 ઈંકુચ્ચિય દુજજેઓ, કામો કય સિવસુહ વિરામો ॥ ૭૦ ॥
 વિસમા વિસય -પિવાસા, અણાઈભવ -ભાવણાઈ જીવાણં ।
 અઈદુજજેયાણિ ઈંદિયાણિ તહ ચંચલં ચિત્તં ॥ ૭૧ ॥
 કલમલ અરઈ અસુક્ખં, વાહી દાહાઈ વિવિહદુક્ખાઈ ।
 મરણં પિ હુ વિરહાઈસુ, સંપજજઈ કામ-તવિઆણં ॥ ૭૨ ॥
 પંચિંદિય-વિસય-પસંગરેસિ, મણ વયણ-કાય નવિ સંવરેસિ ।
 તંવાહિસિ કત્તિય-ગલપએસિં જં અઢ-કમ્મ નવિ નિજજરેસિ ॥ ૭૩ ॥
 કિંં તુમંધોડસિ કિંવાસિ ઘત્તૂરિઓ,
 અહવ કિંં સન્નિવાએણ આઊરિઓ ।
 અમયસમ ધમ્મં જં વિસય અવમન્નસે,
 વિસયવિસ-વિસમ અમિવં વ બહુ મન્નસે ॥ ૭૪ ॥
 તુજઝ તહ નાણ-વિનાણ-ગુણ ડંબરો,
 જલણ જાલાસુ નિવડંતુ જિય નિબ્ભરો,
 પયઈવામેસુ કામેસુ જં રજજસે,
 જેહિ પુણ પુણવિ નરયાનલે પચ્ચસે ॥ ૭૫ ॥
 દહઈ ગોસીસ સિરિખંડ છારક્કએ,
 છગલ ગહણઢમેરાવણં વિક્કએ ।
 કપ્પતરૂ તોડિ એરંડ સો વાવએ,
 જૂ જિ વિસએહિં મણુઅત્તણં હારએ ॥ ૭૬ ॥
 અધુવં જીવિઅં નચ્ચા, સિદ્ધિમગ્ગં વિઆણિઆ ।
 વિણિઅટ્ટિજજ ભોગેસુ, આઉં પરિમિઅમપ્પણો ॥ ૭૭ ॥

સિવમગ્ગ-સંઠિઆણવિ, જહ દુજજેઆ જિઆણ પણવિસયા ।
 તહ અન્નં કિંપિ જએ, દુજજેઅં નત્થિ સયલેવિ ॥ ૭૮ ॥
 સવિડં ઉબ્ભડ્ઝવા, દિટ્ઠા મોહેઈ જા મણં ઈત્થી ।
 આયહિયં ચિંતંતા, દૂરયરેણં પરિહરંતિ ॥ ૭૯ ॥
 સચ્ચં સુઅંપિ સીલં, વિનાણં તહ તવંપિ વેરગ્ગં ।
 વચ્ચઈ ખણેણ સવ્વં, વિસય-વિસેણ જઈણંપિ ॥ ૮૦ ॥
 રે જીવ જાઈ વિગપ્પિય, -નિમેસ-સુહ-લાલસો કહં મૂઢ ।
 સાસયસુહ-મસમતમં, હારિસિ -સસિ સોઅરં ચ જસં ॥ ૮૧ ॥
 પજ્જલિઓ વિસયગ્ગી, ચરિત્ત-સારં ડહિજ્જ કસિણંપિ ।
 સમ્મતંમિ વિરાહિઅ, અણંત-સંસારિઅં કુજજા ॥ ૮૨ ॥
 ભીસણ-ભવ કંતારે, વિસમા જીવાણ વિસયતિન્હાઓ ।
 જીએ નડિયા ચઉદ્દસ, -પુવ્વીવિ રૂલંતિ હુ નિગોએ ॥ ૮૩ ॥
 હા વિસમા હા વિસમા, વિસયા જીવાણ જેહિં પડિબદ્ધા ।
 હિંડંતિ ભવ-સમુદ્દે, અણંત-દુક્ખાઈ પાવંતા ॥ ૮૪ ॥
 જા ઈંદજાલ-ચવલા, વિસયા જીવાણ વિજજુતેઅસમા ।
 ખણ-દિટ્ઠા ખણ નટ્ઠા, તા તેસિં હુ પડિબંધો ॥ ૮૫ ॥
 સત્તૂ વિસં પિસાઓ, વેઆલા હુઅવહો વ પજ્જલિઓ ।
 તં ન કુણાઈ જં કુવિઆ, કુણંતિ રાગાઈણો દેહે ॥ ૮૬ ॥
 જો રાગાઈણ વસે, વસંમિ સો સયલ -દુક્ખ -લક્ખાણં ।
 જસ્સ વસે રાગાઈ, તસ્સ વસે સયલ સુક્ખાઈ ॥ ૮૭ ॥
 કેવલ-દુહ-નિમ્મવિએ, પડિઓ સંસારસાયરે જીવો ।
 જં અણુહવઈ કિલેસં, તં આસવ-હેઉઅં સવ્વં ॥ ૮૮ ॥

હી સંસારે વિહિણા, મહિલા રૂવેણ મંડિઅં જાલં ।
 બજાંતિ જત્ય મૂઢા, મણુઆ તિરિયા સુરા અસુરા ॥ ૮૯ ॥
 વિસમા -વિસય- ભુયંગા, જેહિં ડસિયા જિયા ભવવણંમિ ।
 કીસંતિ- દુહગ્ગીહીં, ચુલસીઈ -જોણિ -લક્ષ્મેસુ ॥ ૯૦ ॥
 સંસાર- ચાર ગિમ્હે, વિસય-કુવાએણ લુફ્ફિઆ જીવા ।
 હિયમહિઅં અમુણંતા, શુહવંતિ અણંત -દુક્ખાઈ ॥ ૯૧ ॥
 હા હા દુરંત -દુકા, વિસય તુરંગા કુસિફ્ફિઆ લોએ ।
 ભીસણ-ભવાડવીએ, પાડંતિ જિઆણ મુદ્ધાણ ॥ ૯૨ ॥
 વિસય-પિવાસા-તત્તા, રત્તા, નારીસુ પંકિલસરંમિ ।
 દુહિયા દિણા ખીણા, રૂલંતિ જીવા ભવવણંમિ ॥ ૯૩ ॥
 ગુણકારિઆઈ ધણિયં, ધિઈ-રજજુ નિયંતિઆઈ તુહ જીવ ।
 નિયઆઈ ઈંદિયાઈ, વલ્લિ-નિઅત્તા તુરંગુવ્વ ॥ ૯૪ ॥
 મણ-વયણ કાય-જોગા, સુનિયત્તા તેવિ ગુણકરા હુંતિ ।
 અનિયત્તા પુણ ભંજંતિ, મત્ત કરિણુવ્વ સીલવણં ॥ ૯૫ ॥
 જહ જહ દોષા વિરમઈ, જહ જહ વિસએહિં હોઈ વેરગ્ગં ।
 તહ તહ વિનાયવ્વં, આસન્નં સેઅ-પરમપયં ॥ ૯૬ ॥
 દુક્કર-મેએહિં કયં, જેહિં સમત્થેહિં જુવ્વણત્થેહિં ।
 ભગ્ગં ઈંદિઅ - સિન્નં, ધિઈ -પાપારં વિલગ્ગેહિં ॥ ૯૭ ॥
 તે ધન્ના તાણ નમો, દાસો હં તાણ સંજમધરાણં ।
 અદ્ધચ્છી-પિચ્છરિઓ, જાણ ન હિઅએ ખડુક્કંતિ ॥ ૯૮ ॥
 કિં બહુણા જઈ વંછસિ, જીવ તુમં સાસયં સુહં અરૂઅં ।
 તા પિઅસુ વિસય-વિમુહો, સંવેગ રસાયણં નિચ્ચં ॥ ૯૯ ॥

પૂર્વાચાર્યશ્રીરત્નશેખરસૂરિસમુદ્ધતા

સંબોધસતરી

- નમિગિણ તિલોઅગુરું, લોઆલોઅપ્પયાસયં વીરં ।
સંબોહસત્તરિ-મહં, રએમિ ઉદ્ધારગાહાહિં ॥ ૧ ॥
- સેયંબરો ય આસંબરો ય, બુદ્ધો અ અહવ અન્નો વા ।
સમભાવભાવિઅપ્પા, લહેઈ મુક્ખં ન સંદેહો ॥ ૨ ॥
- અઠ્ઠસદોસરહિઓ દેવો, ધમ્મોવિ નિઉણદયસહિઓ ।
સુગુરૂવિ બંભયારી, આરંભપરિગ્ગહા વિરઓ ॥ ૩ ॥
- અન્નાણ કોહ મય માણ, લોહ માયા રઈ ય અરઈ ય ।
નિદ્દા સોઅ અલિયવયણ , ચોરિયા મચ્છર ભયા ય ॥ ૪ ॥
- પાણિવહ પેમ કીલા-પસંગ હાસા ય જસ્સ એ દોસા ।
અઠ્ઠારસવિ પણકા, નમામિ દેવાહિદેવં તં ॥ ૫ ॥
- સવ્વાઓ વિ નઈઓ, કમેણ જહ સાયરંમિ નિવડંતિ ।
તહ ભગવઈં અહિંસં, સવ્વે ધમ્મા સમલિલતિ ॥ ૬ ॥
- સસરીરેવિ નિરીહા, બજ્જબિંભતરપરિગ્ગહવિમુક્કા ।
ધમ્મોવગરણમિત્તં, ધરંતિ ચારિત્તરક્ખકા ॥ ૭ ॥
- પંચિંદિયદમણપરા, જિણુત્તસિદ્ધંતગહિયપરમત્થા ।
પંચસમિયા તિગુત્તા, સરણં મહ એરિસા ગુરૂણો ॥ ૮ ॥
- પાસત્થો ઓસન્નો હોઈ કુસીલો તહેવ સંસત્તો ।
અહઇંદોવિ ય એએ, અવંદણિજ્જા જિણમયંમિ ॥ ૯ ॥
- પાસત્થાઈ વંદમાણસ્સ, નેવ કિત્તી ન નિજ્જરા હોઈ ।
જાયઈ કાયકિલેસો, બંધો કમ્મસ્સ આણાઈ ॥ ૧૦ ॥

જે બંભચેરભટ્ટા, પાએ પાડંતિ બંભયારીણં ।
 તે હુંતિ ટુંટમુંટા, બોહી વિ સુદુલ્લહા તેસિં ॥ ૧૧ ॥
 દંસણભટ્ટો ભટ્ટો, દંસણભટ્ટસ્સ નત્થિ નિવ્વાણં ।
 સિજ્જંતિ ચરણરહિઆ, દંસણરહિઆ ન સિજ્જંતિ ॥ ૧૨ ॥
 તિત્થયરસમો સૂરી, સમ્મં જો જિણમયં પયાસેઈ ।
 આણાઈ અઈક્કંતો, સો કાપુરિસો ન સપ્પુરિસો ॥ ૧૩ ॥
 જહ લોહસિલા, અપ્પં-પિ બોલએ તહ વિલગ્ગપુરિસંપિ ।
 ઈય સારંભો ય ગુરુ, પરમપ્પાણં ચ બોલેઈ ॥ ૧૪ ॥
 કિઈકમ્મં ચ પસંસા, સુહસીલજણંમિ કમ્મબંધાય ।
 જે જે પમાયઠાણા, તે તે ઉવવૂહિયા હુંતિ ॥ ૧૫ ॥
 એવં ણાગિણ સંસગ્ગિ, દંસણાલાવસંથવં ।
 સંવાસં ચ હિયાકંખી સવ્વોવાએહિ વજ્જએ ॥ ૧૬ ॥
 અહ ગિલઈ ગલઈ ઉઅરં, અહવા પચ્ચુગ્ગલંતિ નયણાઈ ।
 હા વિસમાં કજ્જગઈ, અહિણા છચ્છુંદરી ગહિઆ ॥ ૧૭ ॥
 કો ચક્કવટ્ટીરિદ્ધિં, ચઈઉં દાસત્તણં સમભિલસઈ ।
 કો વ રચણાઈ મુત્તું પરિગિન્હઈ ઉવલખંડાઈ ॥ ૧૮ ॥
 નેરઈયાણ વિ દુક્ખં, ઝિજ્જઈ કાલેણ કિં પુણ નરાણં ।
 તા ન ચિરં તુહ હોઈ, દુક્ખમિણં મા સમુવ્વિયસુ ॥ ૧૯ ॥
 વરં અગ્ગિમિ પવેસો, વરં વિસુદ્ધેણ કમ્મણા મરણં ।
 મા ગહિયવ્વયભંગો, મા જીઅં ખલિઅસીલસ્સ ॥ ૨૦ ॥
 અરિહં દેવો ગુરુણો, સુસાહુણો જિણમયં મહ પમાણં ।
 ઈચ્ચાઈ સુહો ભાવો, સમ્મત્તં બિંતિ જગગુરુણો ॥ ૨૧ ॥

લબ્ભઈ સુરસામિતં, લબ્ભઈ પહુઅત્તણં ન સંદેહો ।
 એગં નવરિ ન લબ્ભઈ, દુલ્લહરયણં વ સમ્મતં ॥ ૨૨ ॥
 સમ્મતંમિ ઉ લદ્ધે, વિમાણવજ્જં ન બંધએ આઉં ।
 જઈવિ ન સમ્મતજઢો, અહવ ન બદ્ધાઉઓ પુવ્વિં ॥ ૨૩ ॥
 દિવસે-દિવસે લક્ખં, દેઈ સુવન્નસ્સ ખંડિયં એગો ।
 એગો પુણ સામાઈયં, કરેઈ ન પહુપ્પએ તસ્સ ॥ ૨૪ ॥
 નિંદપસંસાસુ સમો, સમો અ માણાવમાણકારીસુ ।
 સમસયણ-પરયણમણો, સામાઈયસંગઓ જીવો ॥ ૨૫ ॥
 સામાઈયં તુ કાઉં, ગિહકજ્જં જો ય ચિંતએ સઢો ।
 અઠ્ઠવસટ્ટોવગઓ, નિરત્થયં તસ્સ સામઈયં ॥ ૨૬ ॥
 પડિરૂવાઈ ચઉદસ, ખંતીમાઈ ય દસવિહો ધમ્મો ।
 બારસ ય ભાવણાઓ, સૂરિગુણા હુંતિ છત્તીસં ॥ ૨૭ ॥
 છવ્વય છકાયરક્ખા, પંચિદિયલોહનિગ્ગહો ખંતી ।
 ભાવવિસુદ્ધી પડિલે-હણાઈ કરણે વિસુદ્ધીય ॥ ૨૮ ॥
 સંજમજોએ જુત્તો, અકુસલમણયમકાયસંરોહો ।
 સીયાઈપીડસહણં મરણં, ઉવસગ્ગસહણં ચ ॥ ૨૯ ॥
 સત્તાવીસગુણેહિં, એએહિં જો વિભૂસિઓ સાહૂ ।
 તં પણમિજ્જઈ ભત્તિ-બ્ભરેણ હિયએણ રે જીવ ! ॥ ૩૦ ॥
 ધમ્મરયણસ્સ જુગ્ગો, અક્ખુદ્ધો રૂવવં પગઈસોમો ।
 લોગપ્પિઓ અકૂરો, ભીરૂ અસઢો સુદક્ખિન્નો ॥ ૩૧ ॥
 લજ્જાલુઓ દયાલૂ, મજ્જત્થો સોમદિટ્ઠિ-ગુણરાગી ।
 સક્કહ-સુપક્ખજુત્તો, સુદીહદંસી વિસેસનૂ ॥ ૩૨ ॥

વુડ્ઢાણુગો વિણીઓ, ક્યન્નુઓ પરહિઅત્થકારી અ ।
 તહ ચેવ લદ્ધલક્ખો, ઇંગવીસગુણો હવઈ સડ્ઢો ॥ ૩૩ ॥
 ક્થ અમ્હારિસા પાણી, દૂસમા દોસદૂરિઆ ।
 હા અણાહા કહં હુંતા, ન હુંતો જઈ જિણાગમો ॥ ૩૪ ॥
 આગમં આયરંતેણં, અત્તણો હિયકંખિણા ।
 તિત્થનાહો ગુરૂ ધમ્મા, સવ્વે તે બહુમન્નિયા ॥ ૩૫ ॥
 સુહસીલાઓ સચ્ચં-દયારિણો વેરિણો સિવપહસ્સ ।
 આણાભટ્ઠાઓ બહુ જણાઓ મા ભણહ સંઘુત્તિ ॥ ૩૬ ॥
 એગો સાહૂ એગા ય, સાહુણી સાવઓવિ સઢ્ઠી વા ।
 આણાજીતો સંઘો, સેસો પુણ અટ્ઠિઠસંઘાઓ ॥ ૩૭ ॥
 નિમ્મલનાણપહાણો, દંસણજીતો ચરિત્તગુણવંતો ।
 તિત્થયરાણ ય પુજ્જો, વુચ્ચઈ એયારિસો સંઘો ॥ ૩૮ ॥
 જહ તુસખંડણ-મયમંડણાઈં રુણાઈં સુન્નરન્નંમિ ।
 વિહલાઈં તહ જાણસુ, આણારહિયં અણુટ્ઠાણં ॥ ૩૯ ॥
 આણાઈં તવો આણાઈં, સંજમો તહ ય દાણમાણાએ ।
 આણારહિઓ ધમ્મો, પલાલ-પુલ્લૂ વ વડિહાઈં ॥ ૪૦ ॥
 આણાખંડણકારી, જઈવિ તિકાલં મહાવિભૂઈંએ ।
 પુએઈં વીયરાયં, સવ્વંપિ નિરત્થયં તસ્સ ॥ ૪૧ ॥
 રન્નો આણાભંગે, ઈક્કુચ્ચિય હોઈં નિગ્ગહો લોએ ।
 સવ્વન્નુઆણભંગે, અણંતસો નિગ્ગહો હોઈં ॥ ૪૨ ॥
 જહ ભોયણમવિહિકયં, વિણાસએ વિહિકયં જિયાવેઈં ।
 તહ અવિહિકઓ ધમ્મો, દેઈં ભવં વિહિકઓ મુક્ખં ॥ ૪૩ ॥

મેરુસ્સ સરિસવસ્સ ય, જિત્તિયમિત્તં તુ અંતરં હોઈ ।
 દવ્વત્થય-ભાવત્થય, -અંતરમિહ તિત્તિયં નેયં ॥ ૪૪ ॥
 ઉક્કોસં દવ્વત્થયં, આરાહિય જાઈ અચ્ચયં જાવ ।
 ભાવત્થએણ પાવઈ, અંતમુહુત્તેણ નિવ્વાણં ॥ ૪૫ ॥
 જત્થ ય મુણિણો કયવિક્કયાઈ, કુવ્વંતિ નિચ્ચપબ્ભકા ।
 તં ગચ્છં ગુણસાયર, વિસં વ દૂરં પરિહરિજજા ॥ ૪૬ ॥
 જત્થ ય અજજાલદ્ધં, પડિગ્ગહમાઈયવિવિહમુવગરણં ।
 પડિભુંજઈ સાહૂહિં, તં ગોયમ કેરિસં ગચ્છં ॥ ૪૭ ॥
 જહિં નત્થિ સારણા વારણા ય પડિયોયણા ય ગચ્છંમિ ।
 સો અ અગચ્છો ગચ્છો, સંજમકામીહિ મુત્તવ્વો ॥ ૪૮ ॥
 ગચ્છં તુ ઉવેહંતો, કુવ્વઈ દીહં ભવે વિહીએ ઉ ।
 પાલંતો પુણ સિજ્જઈ, તઈઅ-ભવે ભગવઈ સિદ્ધં ॥ ૪૯ ॥
 જત્થ હિરન્નસુવન્નં, હત્થેણ પરાણગંપિ નો છિપ્પે ।
 કારણસમલ્લિયંપિ હુ, ગોયમ ગચ્છં તયં ભણિયં ॥ ૫૦ ॥
 પુઠ્ઠવિદ્દગઅગણિમારુઅ-વણસ્સઈ તહ તસાણ વિવિહાણં ।
 મરણંતેવિ ન પીડા, કીરઈ મણસા તયં ગચ્છં ॥ ૫૧ ॥
 મૂલગુણેહિં વિમુક્કં, બહુગુણકલિયંપિ લલ્લિસંપન્નં ।
 ઉત્તમકુલેવિ જાયં, નિદ્ધાડિજજઈ તયં ગચ્છં ॥ ૫૨ ॥
 જત્થ ય ઉસહાદીણં, તિત્થયરાણં સુરિંદમહિયાણં ।
 કમ્મટ્ઠવિમુક્કાણં, આણં ન ખલિજજઈ સ ગચ્છો ॥ ૫૩ ॥
 જત્થ ય અજજાહિં સમં, થેરાવિ ન ઉલ્લવંતિ ગયદસણા ।
 ન ય ઝાયંતિત્થીણં, અંગોવંગાઈ તં ગચ્છં ॥ ૫૪ ॥

વજજેઈ અપ્પમત્તા, અજજાસંસર્ગિંગ અગ્ગિવિસસરિસિં ।
 અજજાણુયરો સાહુ, લહઈ અકિત્તિં ખુ અચિરેણ ॥ ૫૫ ॥
 જો દેઈ કણયકોડિં, અહવા કારેઈ કણયજિણભવણં ।
 તસ્સ ન તત્તિયપુત્તં, જત્તિય બંભવ્વએ ધરિએ ॥ ૫૬ ॥
 સીલં કુલઆહરણં, સીલં રુવં ચ ઉત્તમં હોઈ ।
 સીલં ચિય પંડિચ્ચં, સીલં ચિય નિરુવમં ધમ્મં ॥ ૫૭ ॥
 વરં વાહી વરં મચ્ચૂ, વરં દારિદ્દસંગમો ।
 વરં અરણ્ણવાસો અ, મા કુમિત્તાણ સંગમો ॥ ૫૮ ॥
 અગીયત્થકુસીલેહિં, સંગં તિવિહેણ વોસિરે ।
 મુક્ખમગ્ગાંમિ મે વિગ્ધે, પહંમિ તેણગે જહા ॥ ૫૯ ॥
 ઉમ્મગ્ગદેસણાએ, ચરણં નાસંતિ જિણવરિંદાણં ।
 વાવન્નદંસણા ખલુ, ન હુ લબ્ભા તારિસદ્દટ્ઠં ॥ ૬૦ ॥
 પરિવારપૂઅહેઉ, ઓસન્નાણં ચ આણુવિત્તીએ ।
 ચરણકરણં નિગૂહઈ, તં દુલ્લહબોહિઅં જાણ ॥ ૬૧ ॥
 અંબસ્સ ય નિંબસ્સ ય, દુણ્ણંપિ સમાગયાઈ મૂલાઈ ।
 સંસગ્ગેણ વિણકો, અંબો નિંબત્તણં પત્તો ॥ ૬૨ ॥
 પફ્ફણકુલે વસંતો, સઉણીપારોવિ ગરહિઓ હોઈ ।
 ઈય દંસણા સુવિહિઆ, મજ્જિમ વસંતા કુસીલાણં ॥ ૬૩ ॥
 ઉત્તમજણસંસગ્ગી, સીલદરિદ્ધંપિ કુણઈ સીલદ્ધં ।
 જહ મેરુગિરિવિલગ્ગં, તણંપિ કણગત્તણમુવેઈ ॥ ૬૪ ॥
 નવિ તં કરેઈ અગ્ગી, નેવ વિસં નેવ કિન્હસપ્પો અ ।
 જં કુણઈ મહાદોસં, તિવ્વં જીવસ્સ મિચ્છતં ॥ ૬૫ ॥

કટ્ટં કરેસિ અપ્પં, દમેસિ અત્થં ચએસિ ધમ્મત્થં ।
 ઈક્કં ન ચયસિ મિચ્છત્ત, -વિસલવં જેણ બુદ્ધિહસિ ॥ ૬૬ ॥
 જયણા ય ધમ્મજણણી, જયણા ધમ્મસ્સ પાલણી ચેવ ।
 તવવુદ્ધિકરી જયણા, એગંતસુહાવહા જયણા ॥ ૬૭ ॥
 જં અજિજઅં ચરિત્તં, દેસૂણાએ અ પુવ્વકોડીએ ।
 તં પુણ કસાયમિત્તો, હારેઈ નરો મુહુત્તેણં ॥ ૬૮ ॥
 કોહો પીઈં પણાસેઈ, માણો વિણયનાસણો ।
 માયા મિત્તાણિ નાસેઈ, લોહો સવ્વવિણાસણો ॥ ૬૯ ॥
 ખંતી સુહાણ મૂલં, મૂલં ધમ્મસ્સઉત્તમા ખંતી ।
 હરઈ મહાવિજજા ઈવ, ખંતી દુરિયાઈં સવ્વાઈં ॥ ૭૦ ॥
 સયં ગેહં પરિચ્ચજજ, પરગેહં ચ વાવડે ।
 નિમિત્તેણ ચ વવહરઈ, પાવસમણુત્તિ વુચ્ચઈ ॥ ૭૧ ॥
 દુદ્ધ દહી વિગઈઓ, આહારેઈ અભિક્ખણં ।
 ન કરેઈ તવોકમ્મં, પાવસમણુત્તિ વુચ્ચઈ ॥ ૭૨ ॥
 મજ્જં વિસય કસાયા, નિદ્દા વિકહા ય પંચમી ભણિયા ।
 એએ પંચ પમાયા, જીવં પાડંતિ સંસારે ॥ ૭૩ ॥
 જઈ ચઉદસપુવ્વધરો, વસઈ નિગોએસુડણંતયં કાલં ।
 નિદ્દાપમાયવસગો, તા હોહિસિ કહ તુમં જીવ ॥ ૭૪ ॥
 હયં નાણં કિયાહીણં, હયા અન્નાણઓ કિયા ।
 પાસંતો પંગુલો દઢો, ધાવમાણો અ અંધઓ ॥ ૭૫ ॥
 સંજોગ-સિદ્ધીઈ ફલં વયંતિ, ન હુ એગચક્કેણ રહો પયાઈ ।
 અંધો ય પંગૂ ય વણે સમિચ્ચા, તે સંપઉત્તા નગરં પવિટ્ઠા ॥ ૭૬ ॥

સુબહુંપિ સુઅમહીઅં, કિં કાહી ચરણવિપ્પહિણસ્સ ।
 અંધસ્સ જહ પલિતા, દીવસયસહસ્સકોડીઓ ॥ ૭૭ ॥
 અપ્પંપિ સુઅમહીઅં, પયાસગં હોઈ ચરણજીત્તસ્સ ।
 ઈક્કોવિ જહ પઈવો, સચક્ખુઅસ્સ પયાસેઈ ॥ ૭૮ ॥
 દંસણ-વય-સામાઈય, -પોસહ-પડિમા-અબંભ-સચ્ચિત્તે ।
 આરંભપેસ-ઉદ્દિઠ્ઠવજ્જએ સમણભૂએ અ ॥ ૭૯ ॥
 સંપત્તદંસણાઈ, પઈદિયહં જઈજણાઓ નિસુણેઈ ।
 સામાયારિં પરમં, જો ખલુ તં સાવગં બિંતિ ॥ ૮૦ ॥
 જહા ખરો ચંદણભારવાહી, ભારસ્સ ભાગી ન હુ ચંદણસ્સ ।
 એવં ખુ નાણી ચરણેણ હીણો, ભારસ્સ ભાગી ન હુ સુગ્ગઈએ । ૮૧
 તહિ પંચિંદિઆ જીવા, ઈત્થીજોણીનિવાસિણો ।
 મણુઆણં નવલક્ખા, સવ્વે પાસઈ કેવલી ॥ ૮૨ ॥
 ઈત્થીણં જોણીસુ, હવંતિ બેઈદિયા ય જે જીવા ।
 ઈક્કો ય દુન્નિ તિન્નિવિ, લક્ખપહુતં તુ ઉક્કોસં ॥ ૮૩ ॥
 પુરિસેણ સહગયાએ તેસિં જીવાણ હોઈ ઉદ્દવણં ।
 વેણુઅદિઠ્ઠંતેણં, તત્તાઈ-સિલાગનાએણ ॥ ૮૪ ॥
 ઈત્થીણ જોણિમજ્જે, ગબ્ભગયાઈ હવંતિ જે જીવા ।
 ઉપ્પજ્જંતિ ચયંતિ ય, સમુચ્છિમા અસંખયા ભણિયા ॥ ૮૫ ॥
 મેહુણસન્નારુઠો, નવલક્ખ હણેઈ સુહુમજીવાણં ।
 તિત્થયરેણં ભણિયં, સદ્દહિયવ્વં પયત્તેણં ॥ ૮૬ ॥
 અસંખયા થીનરમેહુણાઓ, મુચ્છંતિ પંચિંદિયમાણુસાઓ ।
 નીસેસઅંગાણ વિભત્તિયંગે, ભણઈ જિણો પન્નવણાઉવંગે ॥ ૮૭ ॥

મજજે મહુંમિ મંસંમિ, નવણીયંમિ ચઉત્થએ ।
 ઉપ્પજજંતિ અનંતા, તવ્વણ્ણા તત્થ જંતુણો ॥ ૮૮ ॥
 આમાસુ અ પફ્કાસુ અ, વિપચ્ચમાણાસુ મંસપેસીસુ ।
 સયયં ચિય ઉવવાઓ, ભણિઓ અ નિગોઅજ્જવાણં ॥ ૮૯ ॥
 આજમ્મં જં પાવં, બંધઈ મિચ્છત્તસંજુઓ કોઈ ।
 વયભંગં કાઉમણો, બંધઈ તં ચેવ અઢ્ઢગુણં ॥ ૯૦ ॥
 સયસહસ્સાણ નારીણં, પિટ્ટં ફાડેઈ નિઘિણો ।
 તઢ્ઢમાસિએ ગબ્ભે, તપ્પડંતે નિકત્તઈ ॥ ૯૧ ॥
 તં તસ્સ જત્તિયં પાવં તં નવગુણિય મેલિયં હુજ્જા ।
 એગિત્થિયજોગેણં, સાહૂ બંધિજ્જ મેહુણઓ ॥ ૯૨ ॥
 અખંડિયચારિત્તો, વયધારી જો વ હોઈ ગીયત્થો ।
 તસ્સ સગાસે દંસણ-વયગહણં સોહિકરણં ચ ॥ ૯૩ ॥
 અદ્દામલયપમાણે, પુઢ્ઢવીકાએ હવંતિ જે જીવા ।
 તે પારેવયમિત્તા, જંબૂદીવે ન માયંતિ ॥ ૯૪ ॥
 એગંમિ ઉદગબિંદુમિ, જે જીવા જિણવરેહિં પન્નત્તા ।
 તે જઈ સરિસવમિત્તા, જંબૂદીવે ન માયંતિ ॥ ૯૫ ॥
 વરંટતંદુલમિત્તા, તેગિકાએ હવંતિ જે જીવા ।
 તે જઈ ખસખસમિત્તા, જંબૂદીવે ન માયંતિ ॥ ૯૬ ॥
 જે લિંબપત્તમિત્તા, વાગિકાએ હવંતિ જે જીવા ।
 તે મત્થયલિક્ખમિત્તા જંબૂદીવે ન માયંતિ ॥ ૯૭ ॥
 અસુઈઠાણે પડિઆ, ચંપકમાલા ન કીરઈ સીસે ।
 પાસત્થાઈઠાણેસુ, વઢ્ઢમાણો તહ અપુજજો ॥ ૯૮ ॥

છઠ્ઠકમદસમદુવાલસેહિં માસદ્ધમાસખમણેહિં ।
 ઈત્તો ઉ અણેગગુણા, સોહા જિમિયસ્સ નાણિસ્સ ॥ ૯૯ ॥
 જં અન્નાણી કમ્મં, ખવેઈ બહુઆઈ વાસકોડીહિં ।
 તન્નાણી તિહિં ગુત્તો, ખવેઈ ઉસ્સાસમિત્તેણં ॥ ૧૦૦ ॥
 જિણપવયણવુઢ્ઠિકરં, પભાવગં નાણદંસણગુણાણં ।
 રક્ખંતો જિણદવ્વં, તિત્થયરતં લહઈ જીવો ॥ ૧૦૧ ॥
 જિણપવયણવુઢ્ઠિકરં, પભાવગં નાણદંસણગુણાણં ।
 ભક્ખંતો જિણદવ્વં, અણંતસંસારિઓ હોઈ ॥ ૧૦૨ ॥
 ભક્ખેઈ જો ઉવેક્ખેઈ, જિણદવ્વં તુ સાવઓ ।
 પન્નાહીણો ભવે જીવો, લિપ્પઈ પાવકમ્મુણા ॥ ૧૦૩ ॥
 ચેઈઅદવ્વવિણાસે, રિસિધાએ પવયણસ્સઉહાહે ।
 સંજઈચઉત્થભંગે, મૂલ્લગી બોહિલાભસ્સ ॥ ૧૦૪ ॥
 સુવ્વઈ દુગ્ગયનારી, જગગુરુણો સિંદુવારકુસુમેહિં ।
 પૂઆપણિહાણેહિં, ઉપ્પન્ના તિયસલોગંમિ ॥ ૧૦૫ ॥
 તિત્થયરતં સમ્મત્ત-ખાઈયં સત્તમીઈ તઈયાએ ।
 વંદણએણં વિહિણા, બદ્ધં ચ દસારસીહેણં ॥ ૧૦૬ ॥
 અકસિણપવત્તગાણં, વિરયાવિરયાણ એસ ખલુ જીત્તો ।
 સંસારપયણુકરણે, દવ્વત્થએ કૂવદિટ્ઠંતો ॥ ૧૦૭ ॥
 અણથોવં વણથોવં, અગ્ગીથોવં કસાયથોવં ચ ।
 ન હુ ભે વીસસિઅવ્વં, થોવંપિ હુ તં બહૂ હોઈ ॥ ૧૦૮ ॥
 જં દુક્કડંતિ મિચ્છા, તં ભુજજો કારણં અપૂરંતો ।
 તિવિહેણ પડિક્કંતો, તસ્સ ખલુ દુક્કડં મિચ્છા ॥ ૧૦૯ ॥

જં દુક્કંતિ મિચ્છા, તં ચેવ નિસેવઈ પુણો પાવં ।
 પચ્ચક્ખ-મુસાવાઈ, માયાનિયડિપ્પસંગો અ ॥૧૧૦॥
 મિત્તિ મિઉ મદ્વત્તે, છત્તી દોસાણ છાયણે હોઈ ।
 મિત્તિ અ મેરાઈ ઠિઓ, દુત્તિ દુગંઠામિ અપ્પાણં ॥૧૧૧॥
 કત્તિ કંઠં મે પાવં, ડત્તિ ય ડેવેમિ તં ઉવસમેણં ।
 એસો મિચ્છામિદુક્કંઠં-પચ્ચક્ખરત્થો સમાસેણં ॥૧૧૨॥
 નામં ઠવણાતિત્થં, દવ્વં તિત્થં ચ ભાવતિત્થં ચ ।
 ઈક્કિક્કંમિ ય ઈત્તો-ડણેગવિહં હોઈ નાયવ્વં ॥૧૧૩॥
 દાહોવસમં તન્હાઈ, છેયણં મલવિવાહણં ચેવ ।
 તિહિં અત્થેહિં નિઉત્તં, તમ્હા તં દવ્વઓ તિત્થં ॥૧૧૪॥
 કોહંમિ ઉ નિગ્ગહિએ, દાહસ્સ ઉવસમણં હવઈ તિત્થં ।
 લોહંમિ ઉ નિગ્ગહિએ, તન્હાએ છેયણં હોઈ ॥૧૧૫॥
 અઢ્ઢવિહં કમ્મરયં, બહુએહિં ભવેહિં સંચિયં જમ્હા ।
 તવસંજમેણ ધોવઈ, તમ્હા તં ભાવઓ તિત્થં ॥૧૧૬॥
 દંસણનાણચરિત્તે સુનિઉત્તં જિણવરેહિં સવ્વેહિં ।
 એએણ હોઈ તિત્થં, એસો અત્તોવિ પજજાઓ ॥૧૧૭॥
 સવ્વો પુવ્વકયાણં, કમ્માણં પાવએ ફલવિવાયં ।
 અવરાહેસુ ગુણેસુ અ, નિમિત્તમિત્તં પરો હોઈ ॥૧૧૮॥
 ધારિજજઈ ઈત્તો જલનિહિવિ કલ્લોલભિન્નકુલસેલો ।
 ન હુ અન્નજમ્મનિમ્મિય-સુહાસુહો કમ્મપરિણામો ॥૧૧૯॥
 અકયં નો પરિભુંજઈ, સકયં નાસિજજ કસ્સ કિર કમ્મં ।
 સકયમણુભુંજમાણો, કીસ જણો દુમ્મણો હોઈ ॥૧૨૦॥

પોસેઈ સુહભાવે, અસુહાઈ ખવેઈ નત્થિ સંદેહો ।
 છિંદઈ નરયતિરિયગઈ, પોસહવિહિ-અપ્પમત્તો ય ॥૧૨૧॥
 વરગંધપુષ્પઅક્ષય-પઈવફલધૂવનીરપત્તેહિં ।
 નેવિજ્જવિહાણેણ ય, જિણપૂઆ અઢહા ભણિયા ॥૧૨૨॥
 ઉવસમઈ દુરિયવગ્ગં, હરઈ દુહં કુણઈ સયલસુક્ખાઈ ।
 ચિંતાઈયંપિ ફલં, સાહઈ પૂઆ જિણંદાણં ॥૧૨૩॥
 ધન્નાણં વિહિજ્જેગો, વિહિપક્ખારાહગા સયા ધન્ના ।
 વિહિબહુમાણા ધન્ના, વિહિપક્ખ-અદ્દસગા ધન્ના ॥૧૨૪॥
 સંવેગમણો સંબોહ-સત્તરિં જો પઢેઈ ભવ્વજિઓ ।
 સિરિજયસેહરઠાણં, સો લહઈ નત્થિ સંદેહો ॥૧૨૫॥
 શ્રીમન્નાગપુરીયાહ્વ-તપોગણકજ્જરુણાઃ ।
 જ્ઞાનપીયૂષપૂર્ણાઙ્ગાઃ, સૂરીન્દ્રા જયશેખરાઃ ॥ ૧ ॥
 તેષાં પત્કજમઘૂપાઃ, સૂરયો રત્નશેખરાઃ ।
 સારસૂત્રાત્ સમુદ્ઘૃત્ય, ચક્રુઃ સંબોધસમ્પ્રતિભ્ ॥ ૨ ॥

પૂર્વાચાર્યશ્રીસોમપ્રભસૂરિચિતઃ

સિન્દૂર-પ્રકરઃ

સિન્દૂરપ્રકરસ્તપઃકરિશિરઃકોડે કષાયાડટવી,-
 દાવાર્ચિર્નિયયઃ પ્રબોધદિવસ-પ્રારમ્ભ-સૂર્યોદયઃ ।
 મુક્તિસ્ત્રી-કુચકુમ્ભ-કુઙ્કુમરસઃ શ્રેયસ્તરોઃ પલ્લવ,-
 પ્રોલ્લાસઃ કમયોર્નખદ્યુતિભરઃ પાર્શ્વપ્રભોઃ પાતુ વઃ ॥ ૧ ॥
 સન્તઃ સન્તુ મમ પ્રસન્નમનસો વાયાં વિચારોઘતાઃ,
 સૂતેડમ્ભઃ કમલાનિ તત્પરિમલં વાતા વિતન્વન્તિ યત્ ।

કિંવાભ્યર્થનયાનયા યદિ ગુણોડસ્ત્યાસાં તતસ્તે સ્વયં,
 કર્તારઃ પ્રથનં ન ચેદથ યશઃપ્રત્યર્થિના તેન કિમ્ ॥૨॥
 ત્રિવર્ગ-સંસાધન-મન્ત્રેણ, પશોરિવાયુર્વિક્કલં નરસ્ય ।
 તત્રાડપિ ધર્મં પ્રવરં વદન્તિ, ન તં વિના યદ્ભવતોડર્થકામૌ ॥૩॥
 યઃ પ્રાપ્ય દુષ્પ્રાપ્તિમિદં નરત્વં, ધર્મં ન યત્નેન કરોતિ મૂઢઃ ।
 ક્લેશપ્રબન્ધેન સલબ્ધમબ્ધૌ, ચિન્તામણિં પાતયતિ પ્રમાદાત્ ॥૪॥
 સ્વાર્થસ્થાલે ક્ષિપતિ સ રજઃ પાદશૌચં વિધત્તે,
 પીયૂષેણ પ્રવરકરિણં વાહયત્યૈન્ધભારમ્ ।
 ચિન્તારત્નં વિકિરતિ કરાદ્વાયસોઝાયનાથૈ-
 યો દુષ્પ્રાપ્તં ગમયતિ મુધા મર્ત્યજન્મ પ્રમત્તઃ ॥૫॥
 તે ધતૂરતરું વપન્તિ ભવને, પ્રોન્મૂલ્ય કલ્પદ્રુમં,
 ચિન્તારત્નમપાસ્ય કાયશકલં સ્વીકુર્વતે તે જડાઃ ।
 વિકીય દ્વિરદં ગિરીન્દ્રસદૃશં કીણન્તિ તે રાસભં,
 યે લબ્ધં પરિહૃત્ય ધર્મમધમા ધાવન્તિ ભોગાશયા ॥૬॥
 અપારે સંસારે, કથમપિ સમાસાધ નૃભવં,
 ન ધર્મ યઃ કુર્યાદ્વિષયસુખ-તૃષ્ણા-તરલિતઃ ।
 બ્રુડન્ પારાવારે પ્રવરમપહાય પ્રવહણં,
 સ મુખ્યો મૂર્ખાણામુપલમુપલબ્ધ્યું પ્રયતતે ॥ ૭ ॥
 ભક્તિં તીર્થકરે ગુરૌ જિનમતે સંઘે ચ હિંસાડનૃત-,
 સ્તેયાબ્રહ્મ-પરિગ્રહાદ્યુપરમં ક્રોધાદરીણાં જયમ્ ।
 સૌજન્યં ગુણિસજ્જમિન્દ્રિયદમં દાનં તપો ભાવનાં,
 વૈરાગ્યં ચ કુરુષ્વ નિર્વૃત્તિપદે યદ્યસ્તિ ગન્તું મનઃ ॥ ૮ ॥

પાપં લુપ્પતિ દુર્ગતિં દલયતિ વ્યાપાદયત્યાપદં,
 પુણ્યં સંચિનુતે શ્રિયં વિતનુતે પુજ્ઞાતિ નીરોગતામ્ ।
 સોભાગ્યં વિદધાતિ પલ્લવયતિ પ્રીતિં પ્રસૂતે યશઃ,
 સ્વર્ગં યચ્છતિ નિર્વૃત્તિં ચ રચયત્યર્ચાહતાં નિર્મિતા ॥ ૮ ॥

સ્વર્ગસ્તસ્ય ગૃહાઙ્ગણં સહચરી સામ્રાજ્યલક્ષ્મીઃ શુભા,
 સૌભાગ્યાદિ-ગુણાવલિર્વિલસતિ સ્વૈરં વપુર્વેશ્મનિ ।
 સંસારઃ સુતરઃ શિવં કરતલ-કોડે લુઠત્યજ્ઞસા,
 યઃ શ્રદ્ધાભર-ભાજનં જિનપતેઃ પૂજાં વિધત્તે જનઃ ॥ ૧૦ ॥

કદાચિન્નાતઙ્કઃ કુપિત ઈવ પશ્યત્યભિમુખં,
 વિદૂરે દારિદ્ર્યં ચક્તિમિવ નશ્યત્યનુદિનમ્ ।
 વિરક્તા કાન્તેવ ત્યજતિ કુગતિઃ સઙ્ગમુદયો,
 ન મુગ્ધત્યભ્યણં સુહૃદિવ જિનાર્ચાં રચયતઃ ॥ ૧૧ ॥

યઃ પુષ્પૈર્જિનમર્ચતિ સ્મિતસુરસ્ત્રીલોચનૈ સોડર્યતે,
 યસ્તં વન્દત એકશસ્ત્રિજગતા સોડહર્નિશં વન્દતે ।
 યસ્તં સ્તૌતિ પરત્ર વૃત્રદમનસ્તોમેન સ સ્તૂયતે
 યસ્યં ધ્યાયતિ ક્લૃપ્તકર્મનિધનઃ સ ધ્યાયતે યોગભિઃ ॥

અવદ્યમુક્તે પથિ યઃ પ્રવર્તતે,
 પ્રવર્ત્તયત્યન્યજનં ચ નિઃસ્પૃહઃ ।
 સ એવ સેવ્યઃ સ્વહિતૈષિણા ગુરુઃ,
 સ્વયં તરંસ્તારયિતું ક્ષમઃ પરમ્
 વિદલયતિ કુબોધં બોધયત્યાગમાર્થં,
 સુગતિકુગતિમાર્ગૌ પુણ્યપાપે વ્યનક્તિા

અવગમયતિ કૃત્યાકૃત્યભેદં ગુરુર્થો,
ભવજલનિધિપોતસ્તં વિના નાડસ્તિ કશ્ચિત્ ॥ ૧૪ ॥

પિતા માતા બ્રાતા પ્રિયસહચરી સૂનુનિવહઃ,
સુહૃત્સ્વામી માઘત્કરિભટરથાશ્વઃ પરિકરઃ ।
નિમજ્જન્તં જન્તું નરકકુહરે રક્ષિતુમલં,
ગુરોર્ધર્માડધર્મપ્રકટનપરાત્કોડપિ ન પરઃ ॥ ૧૫ ॥

કિં ધ્યાનેન ભવત્વશેષવિષય-ત્યાગૈસ્તપોભિઃ કૃતં,
પૂર્ણં ભાવનયાડલમિન્દ્રિયદમૈઃ પર્યાપ્તમાપ્તાગમૈઃ ।
કિં ત્વેકં ભવનાશનં કુરુ ગુરુપ્રીત્યા ગુરોઃ શાસનં;
સર્વે યેન વિના વિનાથબલવત્ સ્વાર્થાય નાડલં ગુણાઃ ॥ ૧૬ ॥

ન દેવં નાદેવં ન શુભગુરુમેવં ન કુગુરું,
ન ધર્મં નાડધર્મં ન ગુણપરિણધ્ધં ન વિગુણમ્ ।
ન કૃત્યં નાડકૃત્યં ન હિતમહિતં નાપિ નિપુણં,
વિલોકન્તે લોકા જિનવચનચક્ષુર્વિરહિતાઃ ॥ ૧૭ ॥

માનુષ્યં વિકૃતં વદન્તિ હૃદયં વ્યર્થં વૃથા શ્રોત્રયો-
ર્નિર્માણ મુણદોષભેદકલનાં તપામસંભાવિનીમ્ ।
દુર્વર્તિ નરકદેવકુપતનં મુક્તિં બુધા દુર્લભાં,
સાર્વજનિકા સમયો દુષ્ટાસમયો યેષાં ન કર્ણાતિથિઃ ॥ ૧૮ ॥

પીયૂષં વીષવજ્જહ્નં જવલનવત્તેજસ્તમઃસ્તોમવ-
ન્મિત્રં શાત્રવવત્ સહ ભુજગવચ્ચિન્તામણિં લોષવત્ ।
જ્યોત્સના ગ્રીષ્મજ્વલનમવત્ સ મનુતે કારુણ્યપણ્યાપણં;
જૈતૈન્દ્ર મતમન્યદાનસમં યો દુર્મતિર્મન્યતે ॥ ૧૯ ॥

ધર્મ જાગરયત્યઘં વિઘટયત્યુત્થાપયત્યુત્પથં,
 ભિન્તે મત્સરમુચ્છિનત્તિ કુનયં મઘ્નાતિ મિથ્યામતિમ્ ।
 વૈરાગ્યં વિતનોતિ પુષ્યતિ કૃપાં મુષ્ણાતિ તૃષ્ણાં ચ ય-
 ત્તજજૈનં મતમર્યતિ પ્રથયતિ ધ્યાયત્યધીતે કૃતી ॥ ૨૦ ॥
 રત્નાનામિવ રોહણ-ક્ષિતિધરઃ ખં તારકાણામિવ,
 સ્વર્ગઃ કલ્પમહીરુહામિવ સરઃ પદ્મકેરુહાણામિવ ।
 પાથોધિઃ પયસામિવેન્દુમહસાં સથાનં ગુણાનામસા-
 વિત્યાલોચ્ય વીરચ્યતાં ભગવતઃ સંઘસ્ય પૂજાવિધિઃ ॥ ૨૧ ॥
 યઃ સંસાર-નીરાસ-લાલસ-મતિર્મુક્ત્યર્થમુત્તિષ્ઠતે,
 યં તીર્થં કથયન્તિ પાવનતયા યેનાડસ્તિ નાડન્યઃ સમઃ ।
 યસ્મૈ તીર્થપતિર્નમસ્યતિ સતાં યસ્માચ્છુભં જાયતે,
 સ્ફૂર્તિર્યસ્ય પરા વસન્તિ ચ ગુણા યસ્મિન્સ સંઘોડર્યતામ્ ॥ ૨૨ ॥
 લક્ષ્મીસ્તં સ્વયમભ્યુપૈતિ રભસા કીર્તિસ્તમાલિઙ્ગતિ,
 પ્રીતિસ્તં ભજતે મતિઃ પ્રયતતે તં લબ્ધુમુત્કણ્ઠયા ।
 સ્વઃશ્રીસ્તં પરીરબ્ધુમિચ્છતિ મુહુર્મુક્તિસ્તમાલોકતે,
 યઃ સંઘં ગુણરાશિકેલિસદનં શ્રેયોરુચિઃ સેવતે ॥ ૨૩ ॥
 યદ્ભક્તેઃ ફલમર્હદાદિપદવીમુખ્યં કૃષેઃ શસ્યવત્,
 ચકિત્વં ત્રિદશેન્દ્રતાદિ તૃણવત્ પ્રાસઙ્ગિકં ગીયતે ।
 શક્તિં યન્મહિમસ્તુતૌ ન દધતે વાયોડપિ વાયસ્પતેઃ,
 સંઘઃ સોઘહરઃ પુનાતુ ચરણન્યાસૈઃ સતાં મન્દિરમ્ ॥ ૨૪ ॥
 કીડાભૂઃ સુકૃતસ્ય દુષ્કૃતરજઃસંહારવાત્યા ભવો-
 દન્વન્નૌર્વ્યસનાગ્નિમેઘપટલી સંકેતદૂતી શ્રિયામ્ ।

નિઃશ્રેણિશ્ચિદિવૌકસઃ પ્રિયસખી મુક્તેઃ કુગત્યર્ગલા,
 સત્ત્વેષુ ક્રિયતાં કૃપૈવ ભવતુ કલેશૈરશેષૈઃ પરૈઃ ॥ ૨૫ ॥
 યદિ ગ્રાવા તોયે તરતિ તરણિર્યદ્યુદયતિ,
 પ્રતીચ્યાં સમાર્ચિર્યદિ ભજતિ શૈત્યં કથમપિ ।
 યદિ ક્ષમાપીઠં સ્યાદુપરિ સકલસ્યાડપિ જગતઃ,
 પ્રસૂતે સત્ત્વાનાં તદપિ ન વધઃ ક્વાડપિ સુકૃતમ્ ॥ ૨૬ ॥
 સ કમલવનમગ્નેર્વાસરં ભાસ્વદસ્તા-
 દમૃતમુરગવક્ત્રાત્સાધુવાદં વિવાદાત્ ।
 રુગપગમમજ્જર્ણજજીવિતં કાલકૂટા-
 દભિલષતિ વધાઘઃ પ્રાણિનાં દર્મમિચ્છેત્ ॥ ૨૭ ॥
 આયુર્દર્ધિતરં વપુર્વરતરં ગોત્રં ગરીયસ્તરં,
 વિત્તં ભૂરિતરં બલં બહુતરં સ્વામિત્વમુચ્ચૈસ્તરમ્ ।
 આરોગ્યં વિગતાન્તરં ત્રિજગતિ શ્લાઘ્યત્વમલ્પોતરં,
 સંસારામ્બુનિધિં કરોતિ સુતરં ચેતઃ કૃપાર્દ્રાન્તરમ્ ॥ ૨૮ ॥
 વિશ્વાસાયતનં વિપત્તિદલનં દેવૈઃ કૃતારાધનં,
 મુક્તેઃ પથ્યદનં જલાગ્નિશમનં વ્યાઘ્રોરગ-સ્તંભનમ્ ।
 શ્રેયઃસંવનનં સમૃદ્ધિજનનં સૌજન્ય-સંજીવનં,
 કીર્ત્તેઃ કેલિવનં પ્રભાવભવનં સત્યં વચઃ પાવનમ્ ॥ ૨૯ ॥
 યશો યસ્માદ્ ભસ્મીભવતિ વનવહ્નિરેવીવ વનં,
 નિદાનં દુઃખાનાં યદ્વનિરુહાણાં જલમિવ ।
 ન યત્રસ્યાચ્છાયાડડતપ ઈવ તપઃસંયમકથા,
 કથંચિત્તન્મિથ્યા વચનમભિધત્તે ન મતિમાન્ ॥ ૩૦ ॥

અસત્યમપ્રત્યયમૂલકારણં,
 કુવાસનાસન્ન સમૃદ્ધિવારણમ્ ।
 વિપન્નિદાને પરવચ્ચનોર્જિતં,
 કૃતાપરાધં કૃતિભિર્વિવર્જિતમ્ ॥ ૩૧ ॥
 તસ્યાઽગ્નિર્જલમર્ણવઃ સ્થલમરિર્મિત્રં સુરાઃ કિંકરાઃ,
 કાન્તારં નગરં ગિરિર્ગૃહમહિર્માલ્યં મૃગારિર્મૃગઃ ।
 પાતાલં બિલમસ્રમુત્પલદલં વ્યાલઃ શૃગાલો વિષં,
 પીયૂષં વિષમં સમં ચ વચનં સત્યાઞ્ચિતં વક્તિ યઃ ॥ ૩૨ ॥
 તમભિલષતિ સિદ્ધિસ્તં વૃણીતે સમૃદ્ધિ-
 સ્તમભિસરતિ કીર્તિમુચ્યતે તં ભવાર્તિઃ ।
 સ્મૃદ્યતિ સુગતિસ્તં નેક્ષતે દુર્ગતિસ્તં,
 પરિહરતિ વિપત્તં યો ન ગૃહણાત્યદત્તમ્ ॥ ૩૩ ॥
 અદત્તં નાઽદદત્તે કૃતસુકૃતકામઃ કિમપિ યઃ
 શુભશ્રેણિસ્તસ્મિન્ વસતિ કલહંસીવ કમલે ।
 વિપત્તસ્માદ્ દુરં વ્રજતિ રજનીવામ્બરમણે-
 વિનીતં વિદ્યેવ ત્રિદિવશિવલક્ષ્મીર્ભજતિ તમ્ ॥ ૩૪ ॥
 યન્નિર્વર્તિતકીર્તિધર્મનિધનં સર્વાગસાં સાધનં,
 પ્રોન્મીલદ્વધબન્ધનં વિરચિતફિલષ્ટાશયોદ્બોધનમ્ ।
 દૌર્ગત્યૈકનિબન્ધનં કૃતસુગત્યાશ્લેષસંરોધનમ્,
 પ્રોત્સર્પત્પ્રધનં જિઘૃક્ષતિ ન તદ્ ધીમાનદત્તં ધનમ્ ॥ ૩૫ ॥
 પરજનમનઃ પીડાકીડાવનં વધભાવના ।
 ભવનમવનિવ્યાપિવ્યાપલ્લતાધનમણ્ડલમ્ ।

કુગતિગમને માર્ગઃ સ્વર્ગાપવર્ગપુરાર્ગલં,
 નિયતમનુપાદેયં સ્તેયં નૃણાં હિતકાક્ષિણામ્ ॥ ૩૬ ॥
 દત્તસ્તેન જગત્યકીર્તિપટહો ગોત્રે મષીકૂર્યક-,
 શ્ચારિત્રસ્ય જલાઞ્જલિર્ગુણગણારામસ્ય દાવાનલઃ ।
 સંકેતઃસકલાપદાં શિવપુરદ્વારે કપાટો દૃઢઃ ,
 કામર્ત્તસ્ત્યજતિ પ્રબોધયતિ વા સ્વસ્ત્રીં પરસ્ત્રીં ન યઃ ॥ ૩૭ ॥
 વ્યાઘ્રવ્યાલજલાનલાદિવિપદસ્તેષાં વ્રજન્તિ ક્ષયં,
 કલ્યાણાનિ સમુલ્લાસન્તિ વિબુધાઃ સાન્નિધ્યમધ્યાસતે ।
 કીર્તિઃ સ્ફુર્તિમિયર્તિ યાત્યુપયયં ધર્મઃ પ્રણશ્યત્યઘં,
 સ્વર્નિર્વાણસુખાનિ સંનિદધતે યે શીલમાભિભ્રતે ॥ ૩૮ ॥
 હરતિ કુલકલકુંકં લુપ્તપાપપદ્મકું,
 સુકૃતમુપયિનોતિ શ્લાઘ્યતામાતનોતિ ।
 નમયતિ સુરવર્ગં હન્તિ દુર્ગોપસર્ગં,
 રચયતિ શુચિ શીલં સ્વર્ગમોક્ષૌ સલીલમ્ ॥ ૩૯ ॥
 તોયત્યગ્નિરપિ ઋજત્યહિરપિ વ્યાઘ્રોડપિ સારકુગતિ,
 વ્યાલોડપ્યશ્ચતિ પર્વતોડપ્યુપલતિ ક્ષ્વેડોડપિ પીયૂષતિ ।
 વિઘ્નોડપ્યુત્સવતિ પ્રિયત્યરિરપિ કીડાતડાગત્યપાં,-
 નાથોડપિ સ્વગૃહત્યટવ્યપિ નૃણાં શીલપ્રભાવાદ્ધ્રુવમ્ ॥ ૪૦ ॥
 કાલુષ્યં જનયન્ જડસ્ય રચયન્ ધર્મદ્રુમોન્મૂલનં,
 ક્ષિલશ્યત્રીતિકૃપાક્ષમાકમલિની-લોભામ્બુધિં વર્દ્ધયન્ ।
 મર્યાદાતટમુદ્રુજન્ શુભમનો હંસપ્રવાસં દિશન્,
 કિં ન ક્લેશકરઃ પરિગ્રહનદીપૂરઃ પ્રવૃદ્ધિં ગતઃ ॥ ૪૧ ॥

કલહકલભવિન્ધ્યઃ ક્રોધગૃધ્રશ્મશાનં,

વ્યસનભુજગરન્ત્રં દ્વેષદસ્યુપ્રદોષઃ ।

સુકૃતવનદવાગ્નિર્માદિવામ્બોદવાયુ-

ર્નયનલિનતુષારોડત્યર્થમર્થાનુરાગઃ

॥ ૪૨ ॥

પ્રત્યર્થી પ્રશમસ્ય મિત્રમધૃતેર્મોહસ્ય વિશ્રામભૂઃ,

પાપાનાં ખનિરાપદાં પદમસદ્ધ્યાનસ્ય લીલાવનમ્ ।

વ્યાક્ષેપસ્ય નિધિર્મદસ્ય સચિવઃ શોકસ્ય હેતુઃ કલેઃ ,

કેલીવશ્મ પરિગ્રહઃ પરિહૃતેર્યોગ્યો વિવિક્ષતાત્મનામ્ ॥ ૪૩ ॥

વહ્નિસ્તૃપ્યતિ નેન્ધનૈરિહ યથા નામ્બોભિરમ્બોનિધિ,-

સ્તદ્વન્મોહધનો ધનૈરપિ ધનૈર્જન્તુર્ન સંતુષ્યતિ ।

ન ત્વેવં મનુતે વિમુચ્ય વિભવં નિઃ શેષમન્યં ભવં ,

યાત્યાત્મા તદહં મુઘૈવ વિદધામ્યેનાંસિ ભૂયાંસિ કિમ્ ॥ ૪૪ ॥

યો મિત્રં મધુનો વિકાર-કરણે સંત્રાસ-સંપાદને,

સર્પસ્ય પ્રતિબિમ્બમડ્ગદહને સપ્તાર્થિષઃ સોદરઃ ।

ચૈતન્યસ્ય નિષ્પૂદને વિષતરોઃ સબ્રહ્મચારી ચિરં,

સ ક્રોધઃ કુશલાભિલાષકુશલૈઃ પ્રોન્મૂલમુન્મૂલ્યતામ્ ॥ ૪૫ ॥

ફલતિ કલિત-શ્રેયઃશ્રેણિ-પ્રસૂનપરંપરઃ,

પ્રશમપયસા, સિક્તો મુક્તિં તપશ્ચરણદ્રુમઃ ।

યદિ પુનરસૌ પ્રત્યાસત્તિં પ્રકોપહવિર્ભુજો,

ભજલિ લભતે ભસ્મીભાવં તદા વિફલોદયઃ

॥ ૪૬ ॥

સંતાપં તનુતે ભિન્નત્તિ વિનયં સૌહાર્દમુત્સાદય -

ત્યુદ્વેગં જનયત્યવઘવયનં સૂતે વિધતે કલિમ્ ।

કીર્તિ કૃન્તતિ દુર્ભતિ વિતરતિ વ્યાહન્તિ પુણ્યોદયં,
 દત્તે યઃ કુગતિં સ હાતુમુચિતો રોષઃ સદોષઃ સતામ્ ॥ ૪૭ ॥
 યો ધર્મ દહતિ દ્રુમં દવ ઇવોન્મથ્નાતિ નીતિં લતાં,
 દન્તીવેન્દુકલાં, વિધુંતુદ ઇવ ક્ષિલશ્નાતિ કીર્તિં નૃણામ્ ।
 સ્વાર્થ વાયુરિવામ્બુદં વિઘટયત્યુલ્લાસયત્યાપદં,
 તૃષ્ણાં ધર્મ ઇવોચિતઃ કૃતકૃપાલોપઃ સ કોપઃ કથમ્ ॥ ૪૮ ॥
 યસ્માદાવિ-ર્ભવતિ વિતતિ -દુસ્તરાપન્નદિનાં,
 યસ્મિન્ શિષ્ટાભિરૂચિતગુણ-ગ્રામનામાપિ નાસ્તિ ।
 યશ્ચ વ્યાપ્તં વહતિ વધધી - ધૂમ્યયા ક્રોધદાવં,
 તં માનાદ્રિં પરિહર દુરારોહમૌચિત્યવૃત્તે : ॥ ૪૯ ॥
 શમાલાનં ભઞ્જન્ વિમલમતિનાડીં વિઘટયન્ ,
 કિરન્ દુર્વાક્ષ પાંશૂત્કરમગણયન્નાગમશૃણિમ્ ।
 ભ્રમન્નૂર્વ્યા સ્વૈરં વિનયનયવીથીં વિદલયન્,
 જનઃ કં નાડનર્થં જનયતિ મદાન્ધો દ્વિપ ઇવ ॥ ૫૦ ॥
 ઔચિત્યાચરણં વિલુપ્તમિતિ પયોવાહં નભસ્વાનિવ,
 પ્રધ્વંસં વિનયં નયત્યહિરિવ પ્રાણસ્પૃશાં જીવિતમ્ ।
 કીર્તિં કેરવિણીં મતઙ્ગજ ઇવ પ્રોન્મૂલયત્યજ્જસા,
 માનો નીચ ઇવોપકારનિકરં હન્તિ ત્રિવર્ગ નૃણામ્ ॥ ૫૧ ॥
 મુષ્ણાતિ યઃ કૃતસમસ્તસમીહિતાર્થ -
 સંજીવનં વિનય -જીવિતમઙ્ગભાજમ્ ।
 જાત્યાદિમાન-વિષજં વિષમં વિકારં,
 તં માર્દવામૃતરસેન નયસ્વ શાન્તિમ્ ॥ ૫૨ ॥

કુશલ-જનન-વન્ધ્યાં, સત્ય સૂર્યાસ્ત-સન્ધ્યાં,
કુગતિયુવતિમાલાં મોહમાતઙ્ગ શાલામ્ ।

શમ-કમલ-હિમાનીં દુર્યશો રાજધાનીં,
વ્યસનશત-સહાયાં, દૂરતો મુગ્ધ માયામ્ ॥ ૫૩ ॥

વિધાય માયાં વિવિધૈરૂપાયૈઃ,
પરસ્ય યે વગ્ધનમાચરન્તિ ।

તે વગ્ધયન્તિ ત્રિદિવાપવર્ગ-
સુખાન્મહામોહસખાઃ સ્વમેવ ॥ ૫૪ ॥

માયામવિ-શ્વાસ-વિલાસમન્દિરં,
દુરાશયો યઃ કુરૂતે ધનાશયા ।

સોઽનર્થસાર્થં ન પતન્તમીક્ષતે,
યથા બિડાલો લગુડં પયઃ પિબન્ ॥ ૫૫ ॥

મુગ્ધપ્રતારણપરાયણમુજિજહીતે,
યત્પાટવં કપટલમ્પટયિત્તવૃત્તેઃ ।

જીર્યત્યુપપ્લવમવશ્યમિહાઽપ્યકૃત્વા,
નાઽપથ્ય ભોજનમિવામય -માયતૌ તત્ ॥ ૫૬ ॥

યદ્દુર્ગામિટવીમટન્તિ વિકટં કામન્તિ દેશાન્તરં,
ગાહન્તે ગહનં સમુદ્રમતનુ -ફલેશાં કૃષિં કુર્વતે ।

સેવન્તે કૃપણં પતિં ગજઘટા-સંઘટ્ટદુઃ સંચરં,
સર્પન્તિ પ્રધનં ધનાન્ધિતપિયસ્તલ્લોભવિસ્ફૂર્જિતમ્ ॥ ૫૭ ॥

મૂલં મોહવિષદ્રુમસ્ય સુકૃતામ્ભોરાશિકુમ્ભોદ્ભવઃ,
ક્રોધાગ્નેરરણિઃ પ્રતાપતરણિ પ્રચ્છાદને તોયદઃ ।

કીડાસક કલેર્વિવેકશશિનઃ સ્વભાનુરાપન્નદી ।

સિન્ધુઃ કીર્તિલતાકલાપ -કલભો લોભઃ પરાભૂયતામ્ ॥૫૮॥

નિઃ શેષધર્મવનદાહ-વિજૃમ્ભમાણે,

દુઃખૌઘભસ્મનિ વિસર્પદકીર્તિધૂમે ।

બાઢં ઘનેન્ધનસમાગમદીપ્યમાને,

લોભાનલે શલભતાં લભતે ગુણૌઘઃ

॥ ૫૯ ॥

જાતઃ કલ્પતરુઃ પુરઃ સુરગવી તેષાં પ્રવિષ્ટા ગૃહં,

ચિન્તારત્નમુપસ્થિતં કરતલે પ્રાપ્તો નિધિઃસંનિધિમ્ ,

વિશ્વં વશ્યમવશ્યમેવ સુલભાઃ સ્વર્ગાપવર્ગશ્રિયો,

યે સંતોષમશેષદોષદહન - ધ્વંસામ્બુદં બિભ્રતે

॥ ૬૦ ॥

વરં ક્ષિપ્તઃ પાણિઃ કુપિતફણિનો વક્ત્રકુહરે ,

વરં ઝમ્પાપાતો જવલદનલકુણ્ડે વિરચિતઃ ।

વરં પ્રાસપ્રાન્તઃ સપદિ જઠરાન્તર્વિનિહિતો,

ન જન્યં દૌર્જન્યં તદપિ વિપદાં સઘ્ન વિદુષા

॥ ૬૧ ॥

સૌજન્યમેવ વિદધાતિ યશશ્ચયં ચ,

સ્વશ્રેયસં ચ વિભવં ચ ભવક્ષયં ચ ।

દૌર્જન્યમાવહસિ યત્ કુમતે તદર્થં,

ધાન્યેડનલં દિશસિ તજ્જલસેકસાધ્યે

॥ ૬૨ ॥

વરં વિભવવન્ધ્યતા, સુજનભાવભાજાં નૃણા-

મસાધુચરિતાર્જિતા ન પુનરૃજિર્જિતાઃ સંપદઃ ।

કૃશત્વમપિ શોભતે સહજમાયતૌ સુન્દરં,

વિપાકવિકસા ન તુ શ્વયથુસંભવા સ્થૂલતા

॥ ૬૩ ॥

न ब्रूते परदूषणं परगुणं वक्तुं प्रियमप्यन्वहं,
 संतोषं वदते परर्षिषु पराभाषासु धत्ते शुचम् ।
 स्वश्लाघां न करोति नोञ्जति न च नौयित्यमुल्लङ्घय-
 तुक्तोऽप्यप्रियमक्षमां न रययत्येतस्यरित्रं सताम् ॥ ६४ ॥
 धर्मं ध्वस्तदयो यशश्च्युतनयो विनां प्रभक्तः पुमान्;
 क्रव्यं निष्प्रतिभस्तपःशमदयाश्रयोऽल्पमेधाः श्रुतम् ।
 वस्त्वालोऽकमलोऽयनश्चलमना धर्मा य वाञ्छत्यसौ,
 यः सङ्गं गुणिनां विमुच्य विमतिः कल्याणमाकाङ्क्षति ॥ ६५ ॥
 हरति कुमतिं भिन्ते मोहं करोति विवेकितां,
 वितरति रतिं सूते नीतिं तनोति गुणावलिम् ।
 प्रथयति यशो धत्ते धर्मं व्यपोहति दुर्गतिं,
 जनयति नृणां किं नात्मीष्टं गुणोत्तमसङ्गमः ॥ ६६ ॥
 लब्धुं बुद्धिकलापमापदमपाकतुं विहर्तुं पथि,
 प्राप्तुं कीर्तिमसाधुतां विधुवितुं धर्मं समासेवितुम् ।
 रोद्धुं पापविपाकमाकलयितुं स्वर्गापवर्गश्रियं,
 येत्वं यित्त! समीहसे गुणवतां सङ्गं तदङ्गीकुरु ॥ ६७ ॥
 हिमति महिमाभ्युज्जे यशानिलत्युदयाम्बुदे,
 द्विरदति दयारामे क्षेमक्षमात्भृति वञ्जति ।
 समिधति कुमत्यग्नौ कन्दत्यनीतिलतासु यः,
 किमभिलषता श्रेयः श्रेयः स निर्गुणसङ्गमः ? ॥ ६८ ॥
 आत्मानं कुपथेन निर्गमयितुं यः शूकलाश्चायते ।
 कृत्याकृत्यविवेकञ्चितहृत्तौ यः कृष्णसर्पायते ,

યઃ પુણ્યદ્રુમખણ્ડખણ્ડનવિધૌ સ્ફૂર્જત્કુઠારાયતે,
 તં લુપ્તપ્રતમુદ્રમિન્દ્રિયગણં જિત્વાં શુભંયુર્ભવ ॥ ૬૯ ॥
 પ્રતિષ્ઠાં યન્નિષ્ઠાં નયતિ નયનિષ્ઠાં વિઘટય-
 ત્યકૃત્યેષ્વાધત્તે મતિમતપસિ પ્રેમ તનુતે ।
 વિવેકસ્યોત્સેંક વિદલયતિ દત્તે ચ વિપદં ,
 પદં તદોષાણાં કરણ-નિકુરમ્બં કુરૂ વશે ॥ ૭૦ ॥
 ધત્તાં મૌનમગારમુજ્જતુ વિધિપ્રાગલ્ભ્યમભ્યસ્યતા,-
 મસ્ત્વન્તર્ગણમાગમશ્રમમુપાદત્તાં તપસ્તપ્યતામ્-
 શ્રેયઃ પુઞ્જનિકુઞ્જભઞ્જનમહાવાતં ન ચેદિન્દ્રિય -
 પ્રાતં જેતુમવૈતિ ભસ્મનિહુતં જાનીત સર્વં તતઃ ॥ ૭૧ ॥
 ધર્મધ્વંસધુરીણમબ્રમરસાવારીણમાપત્રથા,-
 લંકર્મીણ મશર્મનિર્મિકલાપારીણમેકાન્તતઃ ।
 સર્વાત્રીનમનાત્મનીનયમનયાત્યન્તીમિષ્ટે યથા,
 કામીનં કુમતાધ્વનીનમજયન્નકૌઘમક્ષેમભાક્ષ ॥ ૭૨ ॥
 નિમ્નં ગચ્છતિ નિમ્નગેવ નિતરાં નિદ્રેવ વિષ્કમ્ભતે,
 ચૈતન્યં મદિરેવ પુષ્યતિ મદં ધૂમ્યેવ દત્તેડન્ધતામ્ ।
 ચાપલ્યં ચપલેવ ચુમ્ભતિ દવજવાલેવ તૃષ્ણાં નય,-
 ત્યુલ્લાસં કુલટાફગનેવ કમલા સ્વૈરં પરિભ્રામ્યતિ ॥ ૭૩ ॥
 દાયાદા : સ્પૃહયન્તિ તસ્કરગણા મુષ્ણન્તિ ભૂમિભુજો ,
 ગૃહ્ણન્તિ ચ્છલમાકલય્ય હુતભુગભસ્મીકરોતિ ક્ષણાત્ ।
 અમ્ભઃ પ્લાવયતિ ક્ષિતૌ વિનિહિતં યક્ષા હરન્તે હઠાદ્ ,
 દુર્વૃત્તાસ્તનયા નયન્તિ નિધનં ધિગ્બહ્વધીનં ધનમ્ ॥ ૭૪ ॥

નીચસ્યાડપિ ચિરં ચટૂનિ રચયન્ત્યાયાન્તિ નિચૈર્નતિ ,
 શત્રોરપ્યગુણાત્મનોડપિ વિદધત્યુચ્ચૈર્ગુણોત્કીર્તનમ્ ।
 નિર્વેદં નં વિદન્તિ કિંચિદકૃતજ્ઞસ્યાપિ સેવાક્રમે,
 કષ્ટં કિં ન મનસ્વિનોડપિ મનુજાઃ કુર્વન્તિ વિત્તાર્થિનઃ ॥૭૫॥
 લક્ષ્મીઃ સર્પતિ નીચમર્ણવપયઃસંગાદિવામ્બોજિની,
 સંસર્ગાદિવ કણ્ટકાકુલપદા ન ક્વાડપિ ધત્તે પદમ્ ।
 ચૈતન્યં વિષસન્નિધેરિવ નૃણામુજ્જસયત્યઞ્જસા,
 ધર્મસ્થાનનિયોજનેન ગુણિભિર્ગ્રાહ્યં તદસ્યાઃ ફલમ્ ॥ ૭૬ ॥
 ચારિત્રં ચિનુતે ધિનોતિ વિનયં જ્ઞાનં નયત્યુન્નતિ ,
 પુષ્પાતિ પ્રશમં તપઃપ્રબલયત્યુલ્લાસયત્યાગમમ્ ।
 પુણ્યં કન્દલયત્યઘં દલયતિ સ્વર્ગં દદાતિ ક્રમાત્ ,
 નિર્વાણશ્રિયમાતનોતિ નિહિતં પાત્રે પવિત્રં ધનમ્ ॥ ૭૭ ॥
 દારિદ્ર્યં ન તમીક્ષતે ન ભજતે દૌર્ભાગ્યમાલમ્બતે,
 નાડકીર્તિર્ન પરાભવોભિલષતે ન વ્યાધિરાસ્કન્દતિ ।
 દૈન્યં નાદ્રિયતે દુનોતિ ન દરઃ ક્ષિલશ્રન્તિ નૈવાપદઃ,
 પાત્રે યો વિતરત્યનર્થદલનં દાનં નિદાનં શ્રિયામ્ ॥ ૭૮ ॥
 લક્ષ્મીઃ કામયતે મતિર્મૃગયતે કીર્તિસ્તમાલોકતે ,
 પ્રીતિશ્ચુમ્બતિ સેવતે સુભગતા નીરોગતાડલિફ્ફગતિ ।
 શ્રેયઃ સંહતિરભ્યુપૈતિ વૃણુતે સ્વર્ગોપભોગસ્થિતિ , -
 મુક્તિર્વાઞ્છતિ યઃ પ્રયચ્છતિ પુમાન્ પુણ્યાર્થમર્થનિજમ્ ॥૭૯॥
 તસ્યાસન્ના રતિરનુચરી કીર્તિરૂત્કણ્ઠિતા શ્રીઃ,
 સ્નિગ્ધા બુદ્ધિઃ પરિચયપરા ચકવર્તિત્વઋદ્ધિઃ ।

પાણી પ્રાપ્ત ત્રિદિવકમલા કામુકી મુક્તિસંપત્ ,
 સમક્ષેત્ર્યાં વપતિ વિપુલં વિત્તબીજં નિજં યઃ ॥ ૮૦ ॥
 યત્પૂર્વાર્જિતકર્મશૈલકુલિશં યત્કામદાવાનલ-
 જવાલાજાલજલં યદુગ્રકરણગ્રામાદિમન્ત્રાક્ષરમ્ ।
 યત્પ્રત્યૂહતમઃ સમૂહદિવસં યલ્લબ્ધિલક્ષ્મીલતા, -
 મૂલં તદ્ દિવિધં યથાવિધિ તપઃ કુર્વીત વીતસ્પૃહઃ ॥ ૮૧ ॥
 યસ્માદ્વિઘ્નપરંપરા વિઘટતે દાસ્યં સુરાઃ કુર્વતે,
 કામઃ શામ્યતિ દામ્યતીન્દ્રિયગણઃ કલ્યાણમુત્સર્પતિ ।
 ઉમ્મીલન્તિ મહર્ઘયઃ કલયતિ ધ્વંસં યયઃ કર્મણાં,
 સ્વાધીનં ત્રિદિવં શિવં ચ ભવતિ શ્લાઘ્યં તપસ્તત્ કિમ્ ॥ ૮૨ ॥
 કાન્તારં ન યથેતરો જવલયિતું દક્ષો દવાગ્નિં વિના,
 દાવાગ્નિં ન યથા પરઃ શમયિતું શક્તો વિનામ્બોધરમ્ ।
 નિષ્ણાતઃ પવનં વિના નિરસિતું નાન્યો યથામ્બોધરં,
 કર્મોઘં તપસા વિના કિમપરો હર્તુ સમર્થસ્તથા ॥ ૮૩ ॥
 સંતોષસ્થૂલમૂલઃ પ્રશમપરિકરઃ સ્કન્ધબન્ધપ્રપગ્ચઃ
 પગ્ચાક્ષીરોઘશોખઃ સ્ફુરદભયદલઃ શીલસંપત્પ્રવાલઃ ।
 શ્રદ્ધામ્ભઃ પૂરસેકાદ્વિપુલકુલબલૈશ્વર્યસૌન્દર્યભોગઃ
 સ્વર્ગાદિપ્રાપ્તિપુષ્પઃ શિવપદફલદઃ સ્યાત્તપઃપાદપોડયમ્ ॥ ૮૪ ॥
 નીરાગે તરૂણીકટાક્ષિતમિવ ત્યાગવ્યપેતપ્રભૌ,
 સેવાકષ્ટમિવોપરોપણમિવામ્બોજન્મનામશ્મનિ
 ત્રિષ્વગ્વર્ષમિવોષરક્ષિતિતલે દાનાર્હદર્યાતપઃ
 સ્વાધ્યાયાધ્યયનાદિ નિષ્ફળમનુષ્ઠાનં વિના ભાવનામ્ ॥ ૮૫ ॥

સર્વ શીખસતિ પુણ્યમીખસતિ દયાં ધિત્સત્યધં મિત્સતિ,
 ક્રોધં દિત્સતિ દાનશીલતપસાં સાફલ્યમાદિત્સતિ ।
 કલ્યાણોપયયં ચિકીર્ષતિ ભવામ્બોધેસ્તટં લિખ્સતે ,
 મુક્તિસ્ત્રીં પરિરિખ્સતે યદિ જનસ્તદ્ ભાવયેદ્ ભાવનામ્ ॥ ૮૬ ॥
 વિવેકવનસારિણીં પ્રશમશર્મસંજીવનીં,
 ભવાર્ણવમહાતરીં મદનદાનમેઘાવલીમ્ ।
 ચલાક્ષમૃગવાગુરાં ગુરુકષાયશૈલાશનિં,
 વિમુક્તિપથવેસરીં ભજત ભાવનાં કિં પરૈઃ ॥ ૮૭ ॥
 ધનં દત્તં વિત્તં જિનવચનમભ્યસ્તમખિલં ,
 ક્રિયાકાણં ચણં રચિતમવનૌ સુમમસકૃત્ ।
 તપસ્તીવ્રં તપ્તં ચરણમપિ ચીણં ચિરતરં,
 ન ચેચ્ચિત્તે ભાવસ્તુષવપનવત્સર્વમફલમ્ ॥ ૮૮ ॥
 યદશુભરજઃપાથો દમ્ભેન્દ્રિયદ્વિરદાઙ્કુશં,
 કુશલકુસુમોદાનં માઘન્મનઃ કપિશૃંગ્ખલા ।
 વિરતિરમણીલીલાવેશમ સ્મરજવરભેષજં,
 શિવપથરથસ્તદ્વૈરાગ્યં વિમૃશ્ય ભવાડભયઃ ॥ ૮૯ ॥
 ચણ્ડાનિલસ્ફૂરિતમબ્દયયં દવાર્ચિ,-
 વૃક્ષવ્રજં તિમિરમણ્ડલમર્કબિમ્બમ્ ।
 વજ્રં મહિષ્રનિવહં નયતે યથાન્તં,
 વૈરાગ્યમેકમપિ કર્મ તથા સમગ્રમ્ ॥ ૯૦ ॥
 નમસ્યા દેવાનાં ચરણવરિવસ્યા શુભગુરો,-
 સ્તપસ્યા નિઃ સીમશ્રમપદમુપાસ્યા ગુણવતામ્ ।

નિષઘાડરણ્યે સ્યાત્ કરણદમવિદ્યા ચ શિવદા,
 વિરાગઃ કૂરાગઃક્ષપણનિપુણોડન્તઃ સ્ફુરતિ ચેત્ ॥ ૮૧ ॥
 ભોગાન્ કૃષ્ણભુજઙ્ગભોગવિષમાન્ રાજ્યં રજઃસન્નિભં,
 બન્ધૂન્બન્ધનિબન્ધનાનિ વિષયગ્રામં વિષાન્નોપમમ્ ।
 ભૂતિં ભૂતિસહોદરાં તૃણમિવ સ્ત્રૈણં વિદિત્વા ત્યજન્,
 તેષ્વાસક્તિમનાવિલો વિલભતે મુક્તિ વિરક્તઃ પુમાન્ ॥ ૮૨ ॥
 જિનેન્દ્ર પૂજા ગુરુપર્યુપાસ્તિઃ સત્વાનુકમ્પા શુભપાત્રદાનમ્ ।
 ગુણાનુરાગઃ શ્રુતિરાગમસ્ય, નૃજન્મવૃક્ષસ્ય ફલાન્યમૂનિ ॥ ૮૩ ॥
 ત્રિસન્ધ્યં દેવાર્યાં વિરચય ચયં પ્રાપય યશઃ,
 શ્રિયઃ પાત્રે વાપં જનય નયમાર્ગં નય મનઃ ।
 સ્મરક્રોધાધારીન્ દલય કલય પ્રાણિષુ દયાં,
 જિનોક્ત સિધ્ધાન્તં શ્રુણુ વૃણુ જવાન્મુક્તિકમલામ્ ॥ ૮૪ ॥
 કૃત્વાઢર્હત્પદપૂજનં યતિજનં નત્વા વિદિત્વાઢગમં,
 હિત્વા સઙ્ગમધર્મકર્મઠધિયાં પાત્રેષુ દત્વા ધનમ્ ।
 ગત્વા પધ્ધતિમુત્તમક્રમજીષાં જિત્વાઢન્તરાચિવ્રજં,
 સ્મૃત્વા પગ્ધનમસ્કિયાં કુરુ કરકોઢસ્થમિષ્ટં સુખમ્ ॥ ૮૫ ॥
 પ્રસરતિ યથા કીર્તિર્દિશુ ક્ષપાકરસોદરા-,
 ઢભ્યુદયજનની યાતિ સ્ફાતિં યથા ગુણસંતતિઃ ।
 કલયતિ યથા વૃદ્ધિં ધર્મઃ કુકર્મહતિક્ષમઃ,
 કુશલસુલભે ન્યાય્યે કાર્યં તથા પથિ વર્તનમ્ ॥ ૮૬ ॥
 કરે શ્લાઢ્યસ્ત્યાગઃ શિરસિ ગુરુપાદ-પ્રણમનં,
 મુખે સત્યા વાણી શ્રુતમધિગતં ચ શ્રવણયોઃ ।

દદિ સ્વચ્છા વૃત્તિર્વિજયિ ભજયોઃ પૌરુષમહો,
 વિનાયૈશ્વર્યેણ પ્રકૃતિમહતાં મણ્ડનમિદમ્ ॥૮૭॥
 ભવારણ્યં મુક્ત્વા, યદિ જિગમિષુર્મુક્તિનગરીં.
 તદાનીં મા કાષીર્વિષયવિષવૃક્ષેષુ વસતિમ્ ।
 યતશ્છાયાધેષાં પ્રથયતિ મહામોહમચિરા-,
 દ્યં જન્તુર્યસ્માત્પદમપિ ન ગન્તું પ્રભવતિ ॥ ૮૮ ॥
 સોમપ્રભાચાર્યમભા ચ યત્ન,
 પુંસાં તમઃપદ્મપાકરોતિ ।
 તદપ્યમુષ્મિન્નુપદેશલેશે,
 નિશમ્યમાનેડનિશમેતિ નાશમ્ ॥ ૮૯ ॥
 અભજદજિતદેવા-ચાર્યપટ્ટોદયાદ્રિ-,
 ધુમણિવિજયસિંહાચાર્યપાદારવિન્દે ।
 મધુકરસમતાં યસ્તેન સોમપ્રભેણ,
 ઘરયિ મુનિપ-રાજા સૂક્તમુક્તાવલીયમ્ ॥ ૧૦૦ ॥

વાચકપ્રવરશ્રીઉમાસ્વાતિસંદેહધમ્

૦ શ્રી તત્ત્વાર્થાધિગમસૂત્રમ્ ૦

॥ પ્રથમોઽધ્યાયઃ ॥

૧ સમ્યગ્દર્શનજ્ઞાનચારિત્રાણિ મોક્ષમાર્ગઃ । ૨ તત્ત્વાર્થશ્રદ્ધાનં
 સમ્યગ્દર્શનમ્ । ૩ તન્નિસર્ગાદધિગમાદ્વા । ૪ જીવા-જીવાશ્રવ -
 બન્ધ - સંવરનિર્જરા - મોક્ષાસ્તત્ત્વમ્ । ૫
 નામસ્થાપનાદ્રવ્યભાવતસ્તત્ત્વાસઃ । ૬ પ્રમાણનયૈરધિગમઃ ।

૭ નિર્દેશ - સ્વામિત્વ-સાધનાધિકરણ-સ્થિતિવિધાનતઃ । ૮
 સત્સંખ્યા ક્ષેત્ર-સ્પર્શન - કાલાન્તરભાવાલ્પબહુત્વૈશ્ચ । ૯
 મતિશ્રુતાવધિમનઃપર્યાયકેવલાનિ જ્ઞાનમ્ । ૧૦ તત્પ્રમાણે । ૧૧
 આદ્યે પરોક્ષમ્ । ૧૨ પ્રત્યક્ષમન્યત્ । ૧૩ મતિઃ સ્મૃતિઃ સંજ્ઞા
 ચિન્તાડઙ્ગિભિનિબોધ ઇત્યનર્થાન્તરમ્ । ૧૪
 તદિન્દ્રિયાનિન્દ્રિયનિમિત્તમ્ । ૧૫ અવગ્રહેહાપાયધારણાઃ ।
 ૧૬ બહુબહુવિધક્ષિપ્રાનિશ્રિતાનુક્તસંદિગ્ધધ્રુવાણાં સેતરાણામ્
 । ૧૭ અર્થસ્ય । ૧૮ વ્યગ્જન-સ્યાવગ્રહઃ । ૧૯ ન
 ચક્ષુરનિન્દ્રિયાભ્યામ્ । ૨૦ શ્રુતં મતિપૂર્વં દ્વયનેકદ્વાદશભેદમ્ ।
 ૨૧ દ્વિવિધોડવધિઃ । ૨૨ ભવપ્રત્યયો નારકદેવાનામ્ । ૨૩
 યથોક્તનિમિત્તઃ ષડ્વિકલ્પઃ શેષાણામ્ । ૨૪ ઋજુવિપુલમતી
 મનઃપર્યાયઃ । ૨૫ વિશુદ્ધ્યપ્રતિપાતાભ્યાં તદ્વિશેષઃ । ૨૬
 વિશુદ્ધિક્ષેત્ર-સ્વામિ - વિષયેભ્યોડવધિમનઃ પર્યાયયોઃ । ૨૭
 મતિશ્રુતયોર્નિબન્ધઃ સર્વદ્રવ્યેષ્વસર્વપર્યાયેષુ । ૨૮ રુપિષ્વવધેઃ
 । ૨૯ તદનન્તભાગે મનઃપર્યાયસ્ય । ૩૦ સર્વદ્રવ્યપર્યાયેષુ
 કેવલસ્ય । ૩૧ એકાદીનિ ભાજ્યાનિ યુગપદેકસ્મિન્ના-ચતુર્થ્યઃ
 । ૩૨ મતિશ્રુતાવધયો વિપર્યાયશ્ચ । ૩૩
 સદસતોરવિશેષાદદચ્છોપલબ્ધેરુન્મત્તવત્ । ૩૪ નૈગમ-સંગ્રહ-
 વ્યવહાર-જુસૂત્ર-શબ્દા નયાઃ । ૩૫ આદ્યશબ્દૌ દ્વિત્રિભેદૌ ।

॥ અથ દ્વિતીયોડધ્યાયઃ ॥

૧ ઔપશમિક-ક્ષાયિકૌ ભાવૌ મિશ્રશ્ચ જીવસ્ય સ્વતત્ત્વ-
 મૌદયિક - પારિણામિકૌ ચ । ૨ દ્વિનવાષ્ટાદશૈકવિંશતિત્રિભેદા

યથાક્રમમ્ । ૩ સમ્યક્ત્વચારિત્રે । ૪ જ્ઞાનદર્શન-દાન-લાભ
 ભોગોપભોગ-વીર્યાણિ ચ । ૫ જ્ઞાનાડજ્ઞાન-દર્શન- દાનાદિ
 લબ્ધય શ્વતુસ્ત્રિત્રિપંચભેદા યથાક્રમં સમ્યક્ત્વચારિત્ર -
 સંયમાસંયમાશ્ચ । ૬ ગતિ-કષાય-લિંગ-મિથ્યા-
 દર્શનાડજ્ઞાનાડસંયતાસિદ્ધત્વલેશ્યા-શ્વતુશ્વતુસ્ત્યેકૈકૈકૈકષડ્ભેદાઃ
 । ૭ જીવ- ભવ્યાભવ્યત્વાદીનિ ચ । ૮ ઉપયોગો લક્ષણમ્ । ૯
 સ દિવિધોડષ્ટયતુર્ભેદઃ । ૧૦ સંસારિણો મુક્તાશ્ચ । ૧૧
 સમનસ્કામનસ્કાઃ । ૧૨ સંસારિણાસ્ત્રસ- સ્થાવરાઃ । ૧૩
 પૃથિવ્યબ્ધવનસ્પતયઃ સ્થાવરાઃ । ૧૪ તેજોવાયૂ દ્વીન્દ્રિયાદયશ્ચ
 ત્રસાઃ । ૧૫ પંચેન્દ્રિયાણિ । ૧૬ દિવિધાનિ । ૧૭ નિર્વૃત્ત્યુપકરણે
 દ્રવ્યેન્દ્રિયમ્ । ૧૮ લબ્ધ્યુપયોગૌ ભાવેન્દ્રિયમ્ । ૧૯ ઉપયોગઃ
 સ્પર્શાદિષુ । ૨૦ સ્પર્શનરસનદ્રાણયક્ષુઃ - શ્રોત્રાણિ ૨૧ સ્પર્શ-
 રસ-ગન્ધ-વર્ણ-શબ્દાસ્તેષામર્થાઃ : ॥ ૨૨ શ્રુતમનિન્દ્રિયસ્ય ।
 ૨૩ વાચવન્તાનામેકમ્ । ૨૪ કૃમિ - પિપીલિકા -
 ભ્રમરમનુષ્યાદીનામેકૈકવૃદ્ધાનિ । ૨૫ સંજ્ઞિનઃ સમનસ્કાઃ । ૨૬
 વિગ્રહગતૌ કર્મયોગઃ । ૨૭ અનુશ્રેણિ ગતિઃ । ૨૮ અવિગ્રહા
 જીવસ્ય । ૨૯ વિગ્રહવતી ચ સંસારિણઃ પ્રાકૃત્યતુર્ભ્યઃ । ૩૦
 એકસમયોડવિગ્રહઃ । ૩૧ એકં દ્વૌ વાડનાહારકઃ । ૩૨
 સંમૂર્ધનગર્ભોપપાતા જ્જન્મ । ૩૩ સચિત્ત-શીત-સંવૃતાઃ સેતરા
 મિશ્રાશ્ચૈકશસ્તદ્યોનયઃ । ૩૪ જરાધ્વણ્ડપોતજાનાં ગર્ભઃ : । ૩૫
 નારકદેવાનામુપપાતઃ । ૩૬ શેષાણાં સંમૂર્ધનમ્ ૩૭
 ઔદારિકવૈકિયાહારક - તૈજસકાર્મણાનિ શરીરાણિ । ૩૮ પરં

પરં સૂક્ષ્મમ્ । ૩૯ પ્રદેશતોડસંખ્યેયગુણં પ્રાક્ તૈજસાત્ । ૪૦
 અનન્તગુણો પરે । ૪૧ અપ્રતિઘાતે । ૪૩ અનાદિસમ્બન્ધે ચ ।
 ૪૩ સર્વસ્ય । ૪૪ તદાદીનિ ભાજ્યાનિ યુગપદેકસ્યાડડયતુર્ભ્યઃ
 । ૪૫ નિરુપભોગમન્ત્યમ્ । ૪૬ ગર્ભસમ્મૂર્ચનજમાદમ્ ।
 ૪૭ વૈક્રિયમૌપપાતિકમ્ । ૪૮ લબ્ધિપ્રત્યયં ચ । ૪૯ શુભં
 વિશુદ્ધમવ્યાઘાતિ ચાહારકં ચતુર્દશપૂર્વધરસ્યૈવ । ૫૦ નારક
 સમ્મૂર્છિનો નપુસંકાનિ । ૫૧ ન દેવાઃ । ૫૨ ઔપપાતિક-
 ચરમદેહોત્તમ પુરુષાડસંખ્યેવર્ષાયુષોડનપવર્ત્યાયુષઃ ।

॥ અથ તૃતીયોડધ્યાયઃ ॥

૧ રત્નશર્કરકાવાલુકાપડ્કધૂમતમોમહાતમઃ પ્રભા ભૂમયો
 ઘનામ્બુવાતાકાશપ્રતિષ્ઠાઃ સમાધોડધઃ પૃથુતરાઃ । ૨ તાસુ નરકાઃ
 । ૩ નિત્યાશુભતરલેશ્યા - પરિણામ - દેહવેદના - વિક્રિયાઃ ।
 ૪ પરસ્પરોદીરિતદુઃખાઃ । ૫ સંકિલષ્ટાસુરોદીરિતદુઃખાશ્ચ પ્રાક્
 ચતુર્થ્યાઃ । ૬ તેષ્વેક-ત્રિ-સપ્ત-દશ-સપ્તદશ-દ્વાવિંશતિ
 ત્રયસ્ત્રિંશત્ - સાગરોપમાઃ સત્ત્વાનાં પરા સ્થિતિઃ । ૭ જમ્બૂદ્વીપ-
 લવણાદયઃ શુભનામાનો દ્વીપસમુદ્રાઃ । ૮ દ્વિર્દ્વિર્વિષ્કમ્ભાઃ
 પૂર્વપૂર્વપરિક્ષેપિણો વલયાકૃતયઃ । ૯ તન્મધ્યે મેરુનાભિર્વૃત્તો
 યોજનશતસહસ્રવિષ્કમ્ભો જમ્બૂદ્વીપઃ । ૧૦ તત્ર ભરતહૈમ
 વતહરિવિદેહરમ્યકુહિરણ્ય-વતૈરાવતવર્ષાઃ ક્ષેત્રાણિ । ૧૧
 તદ્વિભાજિનઃ પૂર્વાપરાયતા હિમવન્મહાહિમવશિષઠ-
 નીલરૂકિમશિખરિણો વર્ષધરપર્વતાઃ । ૧૨ દ્વિર્ધાતકીખણ્ડે । ૧૩
 પુષ્કરાર્ધે ચ । ૧૪ પ્રાગ્માનુષોત્તરાન્મનુષ્યાઃ ૧૫ આર્યા મ્લિશશ્ચ

। ૧૬ ભરતૈરાવતવિદેહાઃ કર્મભૂમયોડન્યત્ર દેવ-કુરુત્તરકુરુભ્યઃ ।
 ૧૭ નૃસ્થિતી પરાપરે ત્રિપલ્યોપમાન્તર્મુહૂર્તે । તિર્યગ્યોનીનાં ચ ।

॥ અથ ચતુર્થોઽધ્યાયઃ ॥

૧ દેવાશ્ચતુર્નિકાયાઃ । ૨ તૃતીયઃ પીતલેશ્યઃ । ૩
 દશાષ્ટપગ્ન્યદ્વાદશવિકલ્પાઃ કલ્પોપપન્નપર્યન્તાઃ । ૪ ઈન્દ્ર -
 સામાનિક - ત્રાયસ્ત્રિંશ - પારિષદ્વાત્મરક્ષા -
 લોકપાલાનીકપ્રકીર્ણકાભિયોગ્ય કિલ્બિષિકાશ્ચૈકશઃ । ૫
 ત્રાયસ્ત્રિંશલોકપાલવજ્ર્યા વ્યન્તર-જયોતિષ્કાઃ । ૬ પૂર્વયોર્દ્વીન્દ્રાઃ
 । ૭ પીતાન્તલેશ્યાઃ । ૮ કાયપ્રવીયારા આ ઐશાનાત્ । ૯
 શેષાઃ સ્પર્શરૂપશબ્દમનઃ પ્રવીયારા દ્વયોર્દ્વયોઃ । ૧૦
 પરેડપ્રવીયારાઃ । ૧૧ ભવનવાસિનોડસુરનાગ - વિદ્યુત્ સુપર્ણા
 ગ્નિ - વાત - સ્તનિતોદધિ-દ્વીપદિક્કુમારાઃ । ૧૨ વ્યન્તરાઃ
 કિન્નરકિમ્પુરુષમહોરગ-ગન્ધર્વયક્ષરાક્ષસ ભૂતપિશાચાઃ । ૧૩
 જયોતિષ્કાઃ સૂર્યાશ્ચન્દ્રમસો ગ્રહનક્ષત્ર પ્રકીર્ણતારકાશ્ચ । ૧૪
 મેરુપ્રદક્ષિણા નિત્યગતયો નૃલોકે । ૧૫ તત્કૃતઃ કાલવિભાગઃ
 । ૧૬ બહિરવસ્થિતાઃ । ૧૭ વૈમાનિકાઃ । ૧૮ કલ્પોપપન્નાઃ
 કલ્પાતીતાશ્ચ । ૧૯ ઉપર્યુપરિ । ૨૦ સૌધર્મેશાન - સાનત્કુમાર
 - માહેન્દ્ર - બ્રહ્મલોક - લાન્તક - મહાશુક -
 સહસ્રારેષ્વાનતપ્રાણતયોરારણ્યુતયોર્નવસુ - ગ્રૈવેયકેષુ વિજય
 - વૈજયન્ત-જયન્તાપરાજિતેષુ સર્વાર્થસિદ્ધે ચ । ૨૧ સ્થિતિ
 પ્રભાવસુખ - ધૃતિ - લેશ્યા - વિશુદ્ધીન્દ્રિયાવધિવિષયતો -
 ડષિકાઃ । ૨૨ ગતિ - શરીર - પરિગ્રહા - ડભિમાનતો હીનાઃ

। ૨૩ પીત-પદ્મ શુકલલેશ્યા દ્વિ - ત્રિ - શેષેષુ । ૨૪
 પ્રાગ્ગ્રૈવેયકેભ્યઃ કલ્પાઃ । ૨૫ બ્રહ્મલોકાલયા લોકાન્તિકાઃ ।
 ૨૬ સારસ્વતાદિત્ય વહ્ન્યરુણ - ગર્દતોય તુષિતાવ્યાબાધ
 મરુતોરિષ્ટાશ્ચ । ૨૭ વિજયાદિષુ દ્વિચરમાઃ । ૨૮
 ઔપપાતિકમનુષ્યેભ્યઃ શેષાસ્તિર્યગ્યોનયઃ । ૨૯ સ્થિતિઃ । ૩૦
 ભવનેષુ દક્ષિણાર્ધાધિપતીનાં પલ્યોપમમધ્યર્ધમ્ । ૩૧ શેષાણાં
 પાદોને । ૩૨ અસુરેન્દ્રયોઃ સાગરોપમમધિકં ચ । ૩૩ સૌધર્માદિષુ
 યથાક્રમમ્ । ૩૪ સાગરોપમે । ૩૫ અધિકે ચ । ૩૬ સપ્ત
 સાનત્કુમારે । ૩૭ વિશેષત્રિ-સપ્તદશૈકાદશ-ત્રયોદશ-
 પચ્ચદશભિરધિકાનિ ચ । ૩૮ આરણ્યયુતાદૂર્ધ્વમેકૈકેન નવસુ
 ગ્રૈવેયકેષુ વિજયાદિષુ સર્વાર્થસિદ્ધે ચ । ૩૯ અપરા
 પલ્યોપમમધિકં ચ । ૪૦ સાગરોપમે । ૪૧ અધિકે ચ । ૪૨
 પરતઃ પરતઃ પૂર્વા - પૂર્વાનન્તરા । ૪૩ નારકાણાં ચ દ્વિતીયાદિષુ
 । ૪૪ દશવર્ષ - સહસ્રાણિ પ્રથમાયામ્ । ૪૫ ભવનેષુ ચ । ૪૬
 વ્યન્તરાણાં ચ । ૪૭ પરા પલ્યોપમમ્ । ૪૮
 જ્યોતિષ્કાણામધિકમ્ । ૪૯ ગ્રહાણામેકમ્ । ૫૦ નક્ષત્રાણામર્ધમ્
 । ૫૧ તારકાણાં ચતુર્ભાગઃ । ૫૨ જઘન્યા ત્વષ્ટભાગઃ । ૫૩
 ચતુર્ભાગઃ શેષાણામ્ ।

॥ અથ પચ્ચમોઽધ્યાયઃ ॥

૧ અજીવકાયા ધર્માધર્માકાશપુદ્ગુલાઃ । ૨ દ્રવ્યાણિ જીવાશ્ચ ।
 ૩ નિત્યાવસ્થિતાન્યરૂપાણિ ચ । ૪ રૂપિણઃ પુદ્ગુલાઃ । ૫
 આડકાશાદેકદ્રવ્યાણિ । ૬ નિષ્ક્રિયાણિ ચ । ૭ અસંખ્યેયાઃ

પ્રદેશા ધર્માધર્મયોઃ । ૮ જીવસ્ય ચ । ૯ આકાશસ્યાનન્તાઃ ।
 ૧૦ સંખ્યેયાસંખ્યેયાશ્ચ પુદ્ગુલાનામ્ । ૧૧ નાણોઃ । ૧૨
 લોકાકાશેડવગાહઃ । ૧૩ ધર્માધર્મયોઃ કૃત્સ્ને । ૧૪ એક-
 પ્રદેશાદિષુ ભાજયઃ પુદ્ગુલાનામ્ । ૧૫ અસંખ્યેયભાગદિષુ
 જીવાનામ્ । ૧૬ પ્રદેશસંહારવિસર્ગાભ્યાં પ્રદીપવત્ । ૧૭
 ગતિસ્થિત્યુપગ્રહો ધર્માધર્મયોરુપકારઃ । ૧૮ આકાશસ્યાવગાહઃ
 । ૧૯ શરીરવાહ્નનઃ પ્રાણાપાનાઃ પુદ્ગુલાનામ્ । ૨૦
 સુખદુઃખજીવિતમરણોપગ્રહાશ્ચ । ૨૧ પરસ્પરોપગ્રહો જીવાનામ્
 । ૨૨ વર્તના- પરિણામઃ ક્રિયા પરત્વાપરત્વે ચ કાલસ્ય । ૨૩
 સ્પર્શરસગન્ધવર્ણવન્તઃ પુદ્ગલાઃ । ૨૪ શબ્દબન્ધ સૌક્ષ્મ્ય -
 સ્થૌલ્ય - સંસ્થાન - ભેદ - તમશ્છાયાતપોદ્યોતવન્તશ્ચ । ૨૫
 અણવઃ સ્કન્ધાશ્ચ । ૨૬ સંઘાતભેદેભ્ય ઉત્પદ્યન્તે । ૨૭ ભેદાદણુઃ
 । ૨૮ ભેદ-સંઘાતાભ્યાં ચાક્ષુષાઃ । ૨૯ ઉત્પાદવ્યય-ધ્રોવ્યયુક્તં
 સત્ । ૩૦ તદ્ભાવાવ્યયં નિત્યમ્ ૩૧ અર્પિતાનર્પિતસિદ્ધેઃ ।
 ૩૨ સ્निग्धरुक्षत्वाद् બન્ધઃ । ૩૩ ન જઘન્યગુણાનામ્ । ૩૪
 ગુણસામ્યે સદૃશાનામ્ । ૩૫ દ્વ્યધિકાદિગુણાનાં તુ । ૩૬ બન્ધે
 સમાધિકૌ પારિણામિકૌ । ૩૭ ગુણપર્યાયવદ્ દ્રવ્યમ્ । ૩૮
 કાલશ્ચેત્યેકે । ૩૯ સોડનન્તસમયઃ । ૪૦ દ્રવ્યાશ્રયા નિર્ગુણા
 ગુણાઃ । ૪૧ તદ્ભાવઃ પરિણામઃ । ૪૨ અનાદિ-રાદિભાંશ્ચ ।
 ૪૩ રૂપિષ્વાદિમાન્ । ૪૪ યોગોપયોગૌ જીવેષુ

॥ અથ ષષ્ઠોઽધ્યાયઃ ॥

૧ કાયવાહ્નનઃકર્મયોગઃ । ૨ સ આશ્રવઃ ૩ શુભઃ પુણ્યસ્ય ।

૪ અશુભઃ પાપસ્ય । ૫ સકષાયાકષાયયોઃ
 સામ્પ્રાયિકેર્યાપથયોઃ । ૬ અવ્રત - કષાયેન્દ્રિય - ક્રિયાઃ પઞ્ચ
 - ચતુઃ પઞ્ચ - પઞ્ચવિંશતસંખ્યાઃ પૂર્વસ્ય ભેદાઃ । ૭ તીવ્રમન્દ
 જ્ઞાતાજ્ઞાતભાવ - વીર્યાધિકરણવિશેષેભ્યસ્તદ્વિશેષઃ । ૮
 અધિકરણં જીવાજીવાઃ । ૯ આદ્યં સંરમ્ભસમારમ્ભારમ્ભ - યોગ
 - કૃતકારિતાનુમત - કષાય - વિશેષૈસ્ત્રિસ્ત્રિશ્ચતુશ્ચૈકશઃ । ૧૦
 નિર્વર્તનાનિક્ષેપસંયોગનિસર્ગા દ્વિચતુર્દ્વિત્રિભેદાઃ પરમ્ । ૧૧
 તત્પ્રદોષનિહ્વમાત્યસર્યાન્તરાયા ડડસાદનોપધાતા
 જ્ઞાનર્દશના-વરણયોઃ । ૧૨ દુઃખ શોક - તાપાકન્દન - વધ -
 પરિદેવનાન્યાત્મ- પરોભયસ્થાન્યસદ્વેદ્યસ્ય । ૧૩
 ભૂતવ્રત્યનુકમ્પા દાનં સરાગ - સંયમાદિયોગઃ ક્ષાન્તિઃ
 શૌચમિતિ સદ્વેદ્યસ્ય । ૧૪ કેવલિ - શ્રુત - સંઘ - ધર્મ -
 દેવાવર્ણવાદો દર્શનમોહસ્ય । ૧૫ કષાયો-
 દયાત્તીવ્રાત્મપરિણામશ્ચારિત્રમોહસ્ય । ૧૬ બહ્વારમ્ભ-
 પરિગ્રહત્વં ચ નારકસ્યાયુષઃ । ૧૭ માયા તૈર્યગ્યોનસ્ય । ૧૮
 અલ્પારમ્ભપરિગ્રહત્વં સ્વભાવમાર્દવાર્જવં ચ માનુષસ્ય । ૧૯
 નિઃશીલવ્રતત્વં ચ સર્વેષામ્ । ૨૦ સરાગસંયમ -
 સંયમાસંયમાડકામનિર્જરા- બાલતપાંસિ દૈવસ્ય । ૨૧
 યોગવક્ત્રતા વિસંવાદનં ચાશુભસ્ય નામ્નઃ । ૨૨ વિપરીતં શુભસ્ય
 । ૨૩ દર્શનવિશુદ્ધિ - વિનયસંપન્નતા - શીલવ્રતેષ્વનતિચારો-
 ડભીક્ષણં જ્ઞાનોપયોગ - સંવેગૌ શક્તિતસ્ત્યાગતપસી સંઘ-
 સાધુસમાધિ - વૈયાવૃત્ય - કરણ - મર્હદાચાર્ય-બહુશ્રુત -

પ્રવચનભક્તિ - રાવશ્યકાપરિહાણિ - માર્ગ-પ્રભાવના -
 પ્રવચનવત્સલત્વમિતિ તીર્થકૃત્વસ્ય । ૨૪ પરાત્મનિન્દા - પ્રશંસે
 સદસદ્ - ગુણાચ્છાદનોદ્ભાવને ચ નીચૈર્ગોત્રસ્ય । ૨૫
 તદ્વિપર્યયો નીચૈર્વૃત્ત્યનુત્સેકૌ ચોત્તરસ્ય । ૨૬
 વિઘ્નકરણમન્તરાયસ્ય ।

॥ અથ સપ્તમોઽધ્યાય : ॥

૧ હિંસાઽનૃતસ્તેયાબ્રહ્મપરિગ્રહેભ્યો વિરતિર્વ્રતમ્ । ૨
 દેશસર્વતોઽણુમહતી । ૩ તત્સ્થૈર્યાર્થ ભાવનાઃ પગ્ય પગ્ય । ૪
 હિંસાદિષ્વિહામુત્ર ચાપાયાવદ્દર્શનમ્ । ૫ દુઃખમેવ વા । ૬
 મૈત્રી-પ્રમોદ-કારુણ્ય-માધ્યસ્થ્યાનિ સત્ત્વગુણાધિક - કિલશ્ય -
 માનાવિનેયેષુ । ૭ જગત્કાયસ્વભાવૌ ચ સંવેગવૈરાગ્યાર્થમ્ ।
 ૮ પ્રમત્ત-યોગાત્રાણવ્યપરોપણં હિંસા । ૯ અસદ્ભિધાનમ-
 નૃતમ્ । ૧૦ અદત્તાદાનં સ્તેયમ્ । ૧૧ મૈથુનમબ્રહ્મ । ૧૨
 મૂર્ચ્છા પરિગ્રહ : । ૧૩ નિઃશલ્યો વ્રતી । ૧૪ અગાર્યનગારશ્ચ
 । ૧૫ અણુવ્રતોઽગારી । ૧૬ દિગ્દેશાનર્થદણ્ડવિરતિ-સામાયિક-
 પૌષ્ઠોપવાસોપભોગ - પરિભોગપરિમાણાતિથિસંવિભાગવ્રત
 - સંપન્નશ્ચ । ૧૭ મારણાન્તિકીં સંલેખનાં જોષિતા । ૧૮
 શંકાકાંક્ષાવચિકિત્સાઽન્યદ્રષ્ટિપ્રશંસા - સંસ્ત્વા : સમ્યગ્દષ્ટે -
 રતિયારા : । ૧૯ વ્રતશીલેષુ પગ્ય પગ્ય યથાક્રમમ્ । ૨૦
 બન્ધ - વધચ્છવિચ્છેદા - ડતિ - ભારારોપણાન્નપાનનિરોધાઃ ।
 ૨૧ મિથ્યોપદેશ-રહસ્યાભ્યાખ્યાન-કૂટલેખક્રિયા-ન્યાસાપહાર-
 સાકારમન્ત્રભેદાઃ । ૨૨ સ્તેનપ્રયોગ-તદાહતાદાન-વિરુદ્ધ-

રાજ્યાતિકમ-હીનાધિકમાનોન્માન-પ્રતિરૂપકવ્યવહારાઃ । ૨૩
 પરવિવાહકરણેત્વરપરિગૃહીતાડ પરિગૃહીતાગમનાનકૂગક્રીડા -
 તીવ્રકામાભિનિવેશાઃ ૨૪ ક્ષેત્રવાસ્તુ-હિરણ્ય-સુવર્ણ-ધન-ધાન્ય-
 દાસીદાસ કુખ્યપ્રમાણાતિકમાઃ । ૨૫ ઊર્ધ્વાધસ્તિર્યગ્વ્યતિકમ-
 ક્ષેત્રવૃદ્ધિ - સ્મૃત્યન્તર્ધાનાનિ । ૨૬ આનયન-પ્રેષ્ય-પ્રયોગ-
 શબ્દરૂપાનુપાત-પુદ્ગલક્ષેપાઃ । ૨૭ કન્દર્પ-કૌતુક્ય-
 મૌખર્યાડસમીક્ષ્યાધિકરણોડપભોગાધિકત્વાનિ । ૨૮ યોગ-
 દુષ્પ્રણિધાનાડનાદર -સ્મૃ-ત્યનુપસ્થાપનાનિ । ૨૯ અપ્રત્ય-
 વેક્ષિતાપ્રમાર્જિતોત્સર્ગાદાન-નિક્ષેપસંસ્તારોપકમણા - નાદર-
 સ્મૃત્યનુપસ્થાપનાનિ । ૩૦ સચિત્ત-સંબદ્ધ - સંમિશ્રા -
 ડભિષવદુષ્પક્વાહારાઃ । ૩૧ સચિત્તનિક્ષેપ-પિધાન-પરવ્યપદેશ
 -માત્સર્ય-કાલાતિકમાઃ । ૩૨ જીવિતમરણાશંસા-મિત્રાનુરાગ
 -સુખાનુબન્ધનિદાનકરણાનિ । ૩૩ અનુગ્રહાર્થ સ્વસ્યાતિસર્ગો
 દાનમ્ । ૩૪ વિધિ-દ્રવ્ય - દાતૃપાત્રવિશેષાત્તદ્વિશેષઃ ।

॥ અથ અષ્ટમોઽધ્યાયઃ ॥

૧ મિથ્યાદર્શનાડવિરતિ-પ્રમાદ-કષાય-યોગા બન્ધહેતવઃ । ૨
 સકષાયત્વાજજીવઃ કર્મણો યોગ્યાન્પુદ્ગલાનાદત્તે । ૩ સ બન્ધઃ
 । ૪ પ્રકૃતિસ્થિત્યનુભાવપ્રદેશાસ્તદ્વિધયઃ । ૫ આદ્યો જ્ઞાન -
 દર્શનાવરણ - વેદનીય - મોહનીયાયુષ્ક-નામ-ગોત્રાન્તરાયાઃ
 । ૬ પંચનવદ્વ્યષ્ટાવિંશિતિયતુર્દ્વિયત્વારિંશદ્દ્વિપંચભેદા યથાક્રમમ્
 । ૭ મત્યાદીનામ્ । ૮ ચક્ષુરચક્ષુરવધિકેવલાનાં નિદ્રા-નિદ્રાનિદ્રા-
 પ્રયલા-પ્રયલાપ્રયલા-સ્ત્યાનગૃદ્ધિવેદનીયાનિ ચ । ૯ સદસદ્વેદ્યે

। ૧૦ દર્શનચારિત્રમોહનીયકષાય-નોકષાયવેદનીયાખ્યાસ્ત્રિ
 દ્વિષોડશનવ ભેદાઃ સમ્યક્ત્વમિથ્યાત્વતદુભયાનિ કષાય-
 નોકષાયા -વનન્તાનુબન્ધ્યપ્રત્યાખ્યાન - પ્રત્યાખ્યાનાવરણ -
 સંજવલનવિકલ્પાશ્ચૈકશઃ ક્રોધમાનમાયાલોભા હાસ્યરત્ય
 રતિશોકભય - જુગુપ્સાસ્ત્રી - પુંનપુંસકવેદાઃ । ૧૧ નારકતૈર્યગ્યો
 - નમાનુષદૈવાનિ । ૧૨ ગતિજાતિશરીરાદ્ગોપાદ્ગ-નિર્માણ-
 બન્ધન-સંઘાત-સંસ્થાન સંહનન-સ્પર્શરસગન્ધ - વર્ણાનુપૂર્વ્ય -
 ગુરુલઘૂપઘાત - પરાઘાતાતપોદ્યોતોચ્છવાસવિહાયોગતયઃ
 પ્રત્યેકશરીર ત્રસ સુભગસુસ્વરશુભ - સૂક્ષ્મપર્યામ - સ્થિરાદેય
 - યશાંસિ સેતરાણિ તીર્થકૃત્ત્વં ચ । ૧૩ ઉચ્ચૈર્નાથૈશ્ચ । ૧૪
 દાનાદીનામ્ । ૧૫ આદિતસ્તિસૃષ્ટામન્તરાયસ્ય ચ
 ત્રિંશત્સાગરોપમકોટીકોટયઃ પરા સ્થિતિઃ । ૧૬
 સમતિર્મોહનીયસ્ય । ૧૭ નામગોત્રયો - વિંશતિઃ । ૧૮
 ત્રયસ્ત્રિંશત્સાગરોપમાણ્યાયુષ્કસ્ય । ૧૯ અપરા દ્વાદશમુહૂર્તા
 વેદનીયસ્ય । ૨૦ નામગોત્રયોરષ્ટૌ । ૨૧ શેષાણામન્તર્મુહૂર્તમ્
 । ૨૨ વિપાકોડનુભાવઃ । ૨૩ સ યથાનામ । ૨૪ તતશ્ચ
 નિર્જરા । ૨૫ નામપ્રત્યયાઃ સર્વતો યોગ - વિશેષાત્સૂક્ષ્મૈક -
 ક્ષેત્રાવગાઢસ્થિતાઃ સર્વાત્મ પ્રદેશેષ્વનન્તાનન્તપ્રદેશાઃ । ૨૬
 સદ્વેદ્ય - સમ્યક્ત્વ - હાસ્ય રતિ - પુરુષવેદ - શુભાયુર્નામગોત્રાણિ
 પુણ્યમ્ ।

॥ અથ નવોમઽધ્યાય : ॥

૧ આસ્રવનિરોધઃ સંવરઃ । ૨ સ ગુપ્તિસમિતિ ધર્માનુપ્રેક્ષા-

પરીષદજયચારિત્રૈઃ । ૩ તપસા નિર્જરા ચ । ૪
 સમ્યગ્યોગનિગ્રહો ગુપ્તિઃ । ૫ ઈર્યાભાષૈષણાદાન -
 નિક્ષેપોત્સર્ગાઃ સમિતયઃ । ૬ ઉત્તમઃ ક્ષમામાર્દવાર્જવશૌચ -
 સત્યસંયમતપસ્ત્યાગાક્રિયન્ય બ્રહ્મચર્યાણિ ધર્મઃ । ૭ અનિત્યા -
 શરણસંસારૈકત્વાન્યત્વાશુચિત્વાસ્રવ સંવરનિર્જરાલોકબોધિ
 દુર્લભધર્મસ્વાખ્યાતતત્વાનુચિન્તનમનુપ્રેક્ષાઃ । ૮
 માર્ગાચ્યવનનિર્જરાર્થં પરિષોઢવ્યાઃ પરિષદાઃ । ૯ ક્ષુત્પિપાસા
 - શીતોષ્ણદંશમશકનાગ્ન્યાડરતિસ્ત્રીયર્યા - નિષધાશય્યા -
 ડડકોશ - વધયાયનાડલાભરોગતૃણસ્પર્શ - મલ - સત્કાર -
 પુરસ્કારપ્રજ્ઞાડજ્ઞાનદર્શનાનિ । ૧૦ સૂક્ષ્મસંપરાયચ્છબ્રસ્થ
 વીતરાગયોશ્ચતુર્દશ । ૧૧ એકાદશ જિને । ૧૨ બાદર સંપરાયે
 સર્વે । ૧૩ જ્ઞાનાવરણો પ્રજ્ઞાડજ્ઞાને । ૧૪
 દર્શનમોહાન્તરાયયોરદર્શનાલાભૌ । ૧૫ ચારિત્રમોહે
 નાગ્ન્યારતિસ્ત્રીનિષધાડડકોશ - યાયનાસત્કારપુરસ્કારાઃ । ૧૬
 વેદનીયે શેષાઃ । ૧૭ એકાદયો ભાજ્યા યુગપદ્દેકોનવિંશતેઃ ।
 ૧૮ સામાયિક - ચ્છેદોપસ્થાપ્ય - પરિહારવિશુદ્ધિ - સૂક્ષ્મસંપરાય
 - યથાખ્યાતાનિ ચારિત્રમ્ । ૧૯ અનશનાવમૌદર્યવૃત્તિ -
 પરિસંખ્યાન - રસપરિત્યાગ - વિવિક્તશય્યાડડસન -
 કાયક્લેશા બાહ્યં તપઃ । ૨૦ પ્રાયશ્ચિત્ત - વિનય - વૈયાવૃત્ય -
 સ્વાધ્યાય - વ્યુત્સર્ગ - ધ્યાનાન્યુત્તરમ્ । ૨૧
 નવચતુર્દશપચ્ચદ્વિત્રિભેદં યથાક્રમં પ્રાગ્ધ્યાનાત્મ । ૨૨ આલોચન
 - પ્રતિક્રમણ-તદુભયવિવેક - વ્યુત્સર્ગ - તપશ્છેદ -

પરિહારોપસ્થાપનાનિ । ૨૩ જ્ઞાનદર્શન - ચારિત્રોપચારાઃ ।
 ૨૪ આચાર્યોપાધ્યાય - તપસ્વિ - શૈક્ષક - ગ્લાન - ગણ - કુલ
 - સંઘ - સાધુ - સમનોજ્ઞાનામ્ । ૨૫ વાયના - પૃથ્વનાડનુપ્રેક્ષા
 - ડડમ્નાયધર્મોપદેશાઃ । ૨૬ બાહ્યાભ્યન્તરોપધ્યોઃ । ૨૭ ઉત્તમ
 - સંહનનસ્યૈકાગ્રચિન્તા - નિરોધો ધ્યાનમ્ । ૨૮ આમુહૂર્તાત્
 । ૨૯ આર્તરૌદ્રધર્મશુક્લાનિ । ૩૦ પરે મોક્ષહેતૂ । ૩૧
 આર્તમમનોજ્ઞાનાં સમ્પ્રયોગે તદ્વિપ્રયોગાય સ્મૃતિસમન્વાહારઃ
 । ૩૨ વેદનાયાશ્ચ ૩૩ વિપરીતં મનોજ્ઞાનામ્ । ૩૪ નિદાનં ચ
 । ૩૫ તદવિરતદેશ વિરતપ્રમત્તસંયતાનામ્ । ૩૬ હિંસા -
 ડનૃતસ્તેયવિષય - સંરક્ષણેભ્યો રૌદ્રમવિરતદેશવિરતયોઃ । ૩૭
 આજ્ઞાડપાય - વિપાક - સંસ્થાનવિચયાય ધર્મમપ્રમત્તસંયતસ્ય
 । ૩૮ ઉપશાન્તક્ષીણકષાયયોશ્ચ । ૩૯ શુકલે ચાદ્યે (પૂર્વ વિદઃ)
 । ૪૦ પરે કેવલિનઃ । ૪૧ પૃથક્ત્વૈકત્વવિતર્ક
 સૂક્ષ્મક્રિયાડપ્રતિપાતિ - વ્યુપરતક્રિયાનિવૃત્તીનિ । ૪૨ તત્
 ત્ર્યૈકકાયયોગાયોગાનામ્ । ૪૩ એકાશ્રયે સવિતર્કે પૂર્વે । ૪૪
 અવિચારં દ્વિતીયમ્ । ૪૫ વિતર્કઃ શ્રુતમ્ । ૪૬
 વિચારોડર્થવ્યજ્જનયોગ સંક્રાન્તિઃ । ૪૭ સમ્યગ્દ્રષ્ટિ - શ્રાવક
 - વિરતાડનન્તવિયોજક - દર્શન - મોહ - ક્ષપકોપશમકોપશાન્ત
 - મોહક્ષપક - ક્ષીણમોહ - જિનાઃ કમશો - ડસંખ્યેગુણનિર્જરાઃ
 । ૪૮ પુલાક-બકુશ-કુશીલનિર્ગન્થ-સ્નાતકા નિર્ગન્થાઃ । ૪૯
 સંયમ - શ્રુતપ્રતિસેવના - તીર્થ - લિઙ્ગ-લેશ્યોપપાત -
 સ્થાનવિકલ્પતઃ સાધ્યાઃ ।

॥ अथ दशमोऽध्यायः ॥

१ भोऽक्षयाद्ज्ञानदर्शनावरणान्तरायक्षयाय्य केवलम् । २
 बन्धहेत्वभावनिर्जराराव्याम् । ३ कृत्स्नकर्मक्षयो भोक्षः । ४
 औपशमिकाद्विभव्यत्वाभावाय्यान्यत्र केवल - सम्यक्त्व - ज्ञान
 - दर्शन - सिद्धत्वेभ्यः । ५ तदनन्तरमूर्ध्वं गच्छत्यालोकान्तात्
 । ६ पूर्वप्रयोगादसङ्गत्वाद् बन्धच्छेदात्तथागतिपरिणामाय्य
 तद्गतिः । ७ क्षेत्रकाल - गतिलिङ्ग - तीर्थ - यारित्र - प्रत्येक-
 बुध्यबोधितज्ञानावगाहनान्तर-संभ्याल्पबहुत्वतः साध्याः ।

एति श्रीतत्त्वार्थाधिगमसूत्राणि ॥

महोपाध्यायश्रीयशोविजयविरचितम्

श्री ज्ञानसार प्रकरणम्

(१) पूर्णताष्टकम्

अैन्द्रश्रीसुखमग्नेन, लीलालग्नमिवापिलम् ।
 सख्यिदानन्दपूर्णेन, पूर्णं जगदवेक्ष्यते ॥ १ ॥
 पूर्णता या परोपाधेः, सा यायितक-मण्डनम् ।
 या तु स्वाभाविकी सैव, ज्ञात्यरत्नविभानिभा ॥ २ ॥
 अवास्तवी विकल्पैः स्यात्, पूर्णताब्धेरिवोर्मिभिः ।
 पूर्णानन्दस्तु भगवान्, स्तिमितोदधिसन्निभः ॥ ३ ॥
 जगति ज्ञानदृष्टिश्चेत्, तृष्णाकृष्णाहिजङ्गुली ।
 पूर्णानन्दस्य तत् किं स्याद्, दैन्यद्वृश्चिक - वेदना ॥ ४ ॥
 पूर्यन्ते येन कृपणा, - स्तदुपेक्षैव पूर्णता ।

પૂર્ણાનન્દસુધાસ્નિગ્ધા, દષ્ટિરેષા, મનીષિણામ્	॥ ૫ ॥
અપૂર્ણઃ પૂર્ણાતામેતિ, પૂર્યમાણસ્તુ હીયતે ।	
પૂર્ણાનન્દસ્વભાવોડયં, જગદ્દ્ભુતદાયકઃ	॥ ૬ ॥
પરસ્વત્વકૃતોન્માથા, ભૂનાથા ન્યૂનતેક્ષિણઃ ।	
સ્વસ્વત્વસુખપૂર્ણસ્ય, ન્યૂનતા ન હરેરપિ	॥ ૭ ॥
કૃષ્ણે પક્ષે પરિક્ષીણે, શુક્લે ચ સમુદગ્યતિ ।	
ઘોતન્તે સકલાધ્યક્ષાઃ, પૂર્ણાનન્દવિધોઃ કલાઃ	॥ ૮ ॥

(૨) મગ્નતાષ્ટકમ્

પ્રત્યાહત્યેન્દ્રિયવ્યૂહં, સમાધાય મનો નિજમ્ ।	
દધચ્ચિન્માત્રવિશ્રાન્તિં, મગ્ન ઇત્યભિધીયતે	॥ ૧ ॥
યસ્ય જ્ઞાનસુધાસિન્ધૌ, પરબ્રહ્મણિ મગ્નતા ।	
વિષયાન્તરસંચાર, - સ્તસ્ય હાલાહલોપમઃ	॥ ૨ ॥
સ્વભાવસુખમગ્નસ્ય, જગત્તત્વાવલોકિનઃ ।	
કર્તૃત્વં નાન્યભાવાનાં, સાક્ષિત્વ-મવશિષ્યતે	॥ ૩ ॥
પરબ્રહ્મણિ મગ્નસ્ય, શ્લથા પૌદ્ગલિકી કથા ।	
ક્રવામી યામીકરોન્માદાઃ, સ્ફારા દારાદરાઃ ક્વ ચ	॥ ૪ ॥
તેજોલેશ્યાવિવૃદ્ધિતર્યા, સાધોઃ પર્યાયવૃદ્ધિતઃ ।	
ભાષિતા ભગવત્યાદૌ, સેત્થમ્ભૂતસ્ય યુજયતે	॥ ૫ ॥
જ્ઞાનમગ્નસ્ય યચ્છર્મ, તદ્ વક્તું નૈવ શક્યતે ।	
નોપમેયં પ્રિયાશ્લેષૈ, - નાપિ તચ્ચન્દનદ્રવૈઃ	॥ ૬ ॥
શમશૈત્યપુષો યસ્ય, વિપ્રુષોડપિ મહાકથા ।	
કિં સ્તુભો જ્ઞાનપીયૂષે, તત્ર સર્વાદ્ગમગ્નતામ્ ?	॥ ૭ ॥

યસ્ય દષ્ટિઃ કૃપાવૃષ્ટિ, -ગિરઃ શમસુધાકિરઃ ।
તસ્મૈ નમઃ શુભજ્ઞાન, -ધ્યાનમગ્નાય યોગિને

॥ ૮ ॥

(૩) સ્થિરતાષ્ટકમ્

વત્સ ! કિં ચગ્ચલસ્વાન્તો, બ્રાન્ત્વા બ્રાન્ત્વા વિષીદસિ ।

નિધિં સ્વસન્નિધાવેવ, સ્થિરતા દર્શયિષ્યતિ ॥ ૧ ॥

જ્ઞાનદુગ્ધં વિનશ્યેત, લોભવિક્ષોભકૂચકેઃ ।

અમ્ભદ્રવ્યાદિવાસ્થૈર્યા, - દિતિ મત્વા સ્થિરો ભવ ॥ ૨ ॥

અસ્થિરે હૃદયે ચિત્રા, વાઙ્મનેત્રાકારગોપના ।

પુંશ્ચલ્યા ઇવ કલ્યાણ, -કારિણી ન પ્રકીર્તિતા ॥ ૩ ॥

અન્તર્ગતં મહાશલ્ય, - મસ્થૈર્યં યદી નોદ્ધૃતમ્ ।

કિયૌષધસ્ય કો દોષ, - સ્તદા ગુણમયચ્છતઃ ॥ ૪ ॥

સ્થિરતા વાઙ્મનઃકાયૈ, - યૈષામજ્ઞાજિતાં ગતા ।

યોગિનઃ સમશીલાસ્તે, ગ્રામેડરણ્યે દિવા નિશિ ॥ ૫ ॥

સ્થૈર્યરત્નપ્રદીપશ્ચેદ્, - દીપ્રઃ સઙ્કલ્પદીપજૈઃ ।

તદ્વિકેલ્પૈરલં ધૂમૈ, - રલંધૂમૈસ્તથાશ્રવૈઃ ॥ ૬ ॥

ઉદીરયિષ્યસિ સ્વાન્તા, - દસ્થૈર્યં પવનં યદિ ।

સમાધેર્ધર્મમેધસ્ય, ઘટાં વિઘટયિષ્યસિ ॥ ૭ ॥

ચારિત્રં સ્થિરતારૂપ, -મતઃ સિદ્ધેષ્વપીષ્યતે ।

યતન્તાં યતયોડવશ્ય, -મસ્યા એવ પ્રસિદ્ધયે ॥ ૮ ॥

(૪) મોહત્યાગાષ્ટકમ્

અહં મમેતિ મન્ત્રોડયં, મોહસ્ય જગદાન્ધ્યકૃત્ ।

અયમેવ હિ નગ્ધૂર્વઃ, પ્રતિમન્ત્રોડપિ મોહજિત્	॥ ૧ ॥
શુદ્ધાત્મદ્રવ્યમેવાહં, શુદ્ધજ્ઞાનં ગુણો મમ ।	
નાન્યોડહં ન મમાન્યે ચે-, ત્યદો મોહાન્નમુલ્બણમ્	॥ ૨ ॥
યો ન મુહ્યતિ લગ્નેષુ, ભાવેષ્વૌદયિકાદિષુ ।	
આકાશમિવ પડ્કેન, નાસૌ પાપેન લિપ્યતે	॥ ૩ ॥
પશ્યન્નેવ પરદ્રવ્ય-, નાટકં પ્રતિપાટકમ્ ।	
ભવંચક્રપુરસ્થોડપિ, નામૂઢઃ પરિભિઘતે	॥ ૪ ॥
વિકલ્પચષકૈરાત્મા, પીતમોહાસવો હ્યયમ્ ।	
ભવોચ્ચતાલ-મુત્તાલ-, પ્રપગ્ચ-મધિતિષ્ઠતિ	॥ ૫ ॥
નિર્મલં સ્ફટિકસ્યેવ, સહજં રૂપમાત્મનઃ ।	
અધ્યસ્તોપાધિસંબન્ધો, જડસ્તત્ર વિમુહ્યતિ	॥ ૬ ॥
અનારોપસુખં મોહ, - ત્યાગાદનુભવત્રપિ ।	
આરોપપ્રિયલોકેષુ, વક્તુમાશ્ચર્યવાન્ ભવેત્	॥ ૭ ॥
યશ્ચિદ્દર્પણવિન્યસ્ત, - સમસ્તાચારચારુધીઃ ।	
ક્વ નામ સ પરદ્રવ્યે, - ડનુપયોગિનિ મુહ્યતિ	॥ ૮ ॥

(૫) જ્ઞાનાષ્ટકમ્

મજ્જત્યજ્ઞઃ કિલાજ્ઞાને, વિષ્ણયામિવ શૂકરઃ ।	
જ્ઞાની નિમજ્જતિ જ્ઞાને, મરાલ ઈવ માનસે	॥ ૧ ॥
નિર્વાણપદમધ્યેકં, ભાવ્યતે યન્મુહુર્મુહુઃ ।	
તદેવ જ્ઞાનમુત્કૃષ્ટં, નિર્બન્ધો નાસ્તિ ભૂયસા	॥ ૨ ॥
સ્વભવલાભસંસ્કાર, - કારણં જ્ઞાનમિષ્યતે ।	

ધ્યાન્યમાત્રમતસ્વન્યત્-, તથા ચોક્તં મહાત્મના ॥ ૩ ॥

વાદાંશ્ચ પ્રતિવાદાંશ્ચ વદન્તોડનિશ્ચિતાંસ્તથ ।

તત્વાન્તં નૈવ ગચ્છન્તિ, તિલપીલકવદ્ ગતૌ ॥ ૪ ॥

સ્વદ્રવ્યગુણપર્યાય, - ચર્યા વર્યા પરાન્યથા ।

ઇતિ દત્તાત્મસંતુષ્ટિ -, મુષ્ટિજ્ઞાનસ્થિતિર્મુનેઃ ॥ ૫ ॥

અસ્તિ ચેદ્ અન્યિભિજ્ઞાનં, કિં ચિત્રૈસ્તન્ત્રયન્ત્રણૈઃ ? ।

પ્રદીપાઃ ક્વોપયુજયન્તે તમોધ્ની દષ્ટિરેવ ચેત્ ? ॥ ૬ ॥

મિથ્યાત્વાશૈલપક્ષચ્છિજ્ઞ જ્ઞાનદમ્ભોલિશોભિતઃ ।

નિર્ભયઃ શકવદ્યોગી, નન્દત્યાનન્દનન્દને ॥ ૭ ॥

પીયૂષમસમુદ્રોત્થં, રસાયનનૌષધમ્ ।

અનન્યાપેક્ષમૈશ્વર્યં, જ્ઞાનમાહુર્મનીષિણઃ ॥ ૮ ॥

(૬) શમાષ્ટકમ્

વિકલ્પવિષયોત્તીર્ણઃ, સ્વભાવાલમ્બનઃ સદા ।

જ્ઞાનસ્ય પરિપાકો યઃ સ શમઃ પરિકીર્તિતઃ ॥ ૧ ॥

અનિચ્છન્ કર્મવૈષમ્યં, બ્રહ્માંશેન સમં જગત્ ।

આત્માભેદેન યઃ પશ્યે દસૌ મોક્ષં ગમી શમી ॥ ૨ ॥

આરુરુક્ષુર્મુનિર્યોગં શ્રયેદ્ બાહ્યક્રિયામપિ ।

યોગારૂઢઃ શમાદેવ, શુદ્ધયત્યન્તર્ગતક્રિયઃ ॥ ૩ ॥

ધ્યાનવૃષ્ટેદ્યાનઘાઃ શમપૂરે પ્રસર્પતિ ।

વિકારતીરવૃક્ષાણાં મૂલાદુન્મૂલનં ભવેત્ ॥ ૪ ॥

જ્ઞાનધ્યાનતપઃ શીલ, સમ્યક્ત્વસહિતોડપ્યહો ! ।

તં નાપ્નોતિ ગુણં સાધુ -ર્યં પ્રાપ્નોતિ શમાન્વિતઃ ॥ ૫ ॥

સ્વયમ્ભૂરમણસ્પર્ધિ વર્ષિષ્ણુસમતારસઃ ।
 મુનિર્યેનોપમીયેત, કોઢપિ નાસૌ ચરાચરે ॥ ૬ ॥
 શમસૂક્તસુધાસિક્તં, યેષાં નક્તંદિનં મનઃ ।
 કદાપિ તે ન દદ્યન્તે, રાગોરગવિષોર્મિભિઃ ॥ ૭ ॥
 ગર્જજ્ઞાનગજોતુઙ્ગ - , રઙ્ગદ્ધ્યાનતુરજ્જમાઃ ।
 જયન્તિ મુનિરાજસ્ય, શમસામ્રાજ્યસંપદઃ ॥ ૮ ॥

(૭) ઇન્દ્રિયજયાષ્ટકમ્

બિભેષિ યદિ સંસારાન્ - , મોક્ષપ્રાપ્તિં ચ કાઙ્ક્ષસિ ।
 તદેન્દ્રિયજયં કર્તુ સ્ફોરય સ્ફાર- પૌરુષમ્ ॥ ૧ ॥
 વૃદ્ધાસ્તૃષ્ણાજલાપૂર્ણૌ, રાલવાલૈઃ કિલેન્દ્રિયૈઃ ।
 મૂર્છામતુચ્છાં યચ્છન્તિ વિકારવિષપાદપાઃ ॥ ૨ ॥
 સરિત્સહસ્રદુષ્પૂર, સમુદ્રોદરસોદરઃ ।
 તૃપ્તિમાન્નેન્દ્રિયગ્રામો, ભવ તૃપ્તોડન્તરાત્મના ॥ ૩ ॥
 આત્માનં વિષયૈઃ પાશૈ, ભવવાસ પરાડમુખમ્ ।
 ઇન્દ્રિયાણિ નિબધ્નન્તિ, મોહરાજસ્ય કિઙ્કરાઃ ॥ ૪ ॥
 ગિરિમૃત્સ્નાં ઘનં પશ્યન્ ધાવતીન્દ્રિયમોહિતઃ ।
 અનાદિનિધનં જ્ઞાનં, ધનં પાર્શ્વે ન પશ્યતિ ॥ ૫ ॥
 પુરઃ પુરઃ સ્ફુરત્તૃષ્ણા - , મૃગતૃષ્ણાનુકારિષુ ।
 ઇન્દ્રિયાર્થેષુ ધાવન્તિ, ત્યક્ત્વા જ્ઞાનામૃતં જડાઃ ॥ ૬ ॥
 પતજ્જભજ્જમીનેભ, સારજ્ઞા યાન્તિ દુર્દશામ્ ।
 એકૈકેન્દ્રિયદોષાગ્ચેદ્, દુષ્ટૈસ્તૈં કિં ન પગ્યતિઃ ॥ ૭ ॥

વિવેકદ્વિપહર્યક્ષૈઃ, સમાધિધનતસ્કરૈઃ ।

ઇન્દ્રિયૈર્ન જિતો યોડસૌ, ધીરાણાં ધુરિ ગણ્યતે ॥ ૮ ॥

(૮) ત્યાગાષ્ટકમ્

સંયમાત્મા શ્રયે શુદ્ધો-, પયોગં પિતરં નિજમ્ ।

ધૃતિમમ્બાં ચ પિતરૌ તન્માં વિસૃજતં ધ્રુવમ્ ॥ ૧ ॥

યુષ્માકં સજ્જમોડનાદિ બંન્ધાવોડનિયાતાત્મનામ્ ।

ધ્રુવૈકરૂપાન્ શીલાદિ, બન્ધૂનિત્યધુના શ્રયે ॥ ૨ ॥

કાન્તા મે સમતૈવૈકા જ્ઞાતયો મે સમક્રિયાઃ ।

બાહ્યવર્ગમિતિ ત્યક્ત્વા, ધર્મસંન્યાસવાન્ ભવેત્ ॥ ૩ ॥

ધર્માસ્ત્યાજ્યાઃ સુસજ્જોત્યાઃ ક્ષાયોપશમિકા અપિ ।

પ્રાપ્ય ચન્દનગન્ધાભં ધર્મસંન્યાસમુત્તમમ્ ॥ ૪ ॥

ગુરુત્વં સ્વસ્ય નોદેતિ શિક્ષાસાત્મ્યેન યાવતા ।

આત્મતત્ત્વપ્રકાશેન, તાવત્ સેવ્યો ગુરુત્તમઃ ॥ ૫ ॥

જ્ઞાનાચારાદયોડપીષ્ટાઃ શુદ્ધસ્વસ્વપદાવધિ ।

નિર્વિકલ્પે પુનસ્ત્યાગે, ન વિકલ્પો ન વા ક્રિયા ॥ ૬ ॥

યોગસંન્યાસસ્ત્યાગી, યોગાનપ્યખિલાંસ્ત્યજેત્ ।

ઇત્યેવં નિર્ગુણં બ્રહ્મ પરોક્તમુપપદ્યતે ॥ ૭ ॥

વસ્તુતસ્તુ ગુણૈઃ પૂર્ણ-, મનન્તૈર્ભાસિતે સ્વતઃ ।

રૂપં ત્યક્તાત્મનઃ સાધો, નિરબ્રસ્ય વિધોરિવ ॥ ૮ ॥

(૯) ક્રિયાષ્ટકમ્

જ્ઞાની ક્રિયાપરઃ શાન્તો, ભાવિતાત્મા જિતેન્દ્રિયઃ ।

સ્વયં તીર્ણો ભવામ્બોધે: પરાંસ્તારયિતું ક્ષમ :	॥ ૧ ॥
ક્રિયાવિરહિતં હન્ત જ્ઞાનમાત્રમનર્થકમ્ ।	
ગતિં વિના પથજોડપિ નાપ્નોતિ પુરમીક્ષિતમ્	॥ ૨ ॥
સ્વાનુકૂલાં ક્રિયાં કાલે જ્ઞાનપૂર્ણોડપ્યપેક્ષતે ।	
પ્રદીપ: સ્વપ્રકાશોડપિ તૈલપૂત્યાદિકં યથા	॥ ૩ ॥
બાહ્યભાવં પુરસ્કૃત્ય યે ક્રિયાડવ્યવહારત: ।	
વદને કવલક્ષેપં, વિના તે તૃપ્તિકાંક્ષિણ:	॥ ૪ ॥
ગુણવદ્બહુમાનાદે નિત્યસ્મૃત્યા ચ સત્ક્રિયા ।	
જાતં ન પાતયેદ્ ભાવ, મજાતં જનયેદપિ	॥ ૫ ॥
ક્ષાયોપશમિકે ભાવે, યા ક્રિયા ક્રિયતે તયા ।	
પતિતસ્યાપિ તદ્ભાવ-, પ્રવૃદ્ધિર્જાયતે પુન:	॥ ૬ ॥
ગુણવૃદ્ધયૈ તત: કુર્યાત્ ક્રિયામસ્ખલનાય વા ।	
એકં તુ સંયમસ્થાનં જિનાનામવતિષ્ઠતે	॥ ૭ ॥
વયોડનુષ્ઠાનતોડસજ્ઞ ક્રિયાસજ્ઞતિમજ્ઞતિ ।	
સેયં જ્ઞાનક્રિયાડભેદ-, ભૂમિરાનન્દપિચ્છલા	॥ ૮ ॥

(૧૦) તૃપ્ત્યષ્ટકમ્

પીત્વા જ્ઞાનામૃતં ભૂક્ત્વા, ક્રિયાસુરલતાફલમ્ ।	
સામ્યતામ્બૂલમાસ્વાદ્ય, તૃપ્તિં યાતિ પરાં મુનિ:	॥ ૧ ॥
સ્વગુણૈરેવ તૃપ્તિતશ્ચે-, દાકાલમવિનશ્વરી ।	
જ્ઞાનિનો વિષયૈ:કિં તૈ-, ચૈર્ભવેત્ તૃપ્તિરિત્વરી	॥ ૨ ॥
યા શાન્તૈકરસાસ્વાદાદ્, ભવેત્ તૃપ્તિરતીન્દ્રિયા ।	

સા ન જીહ્વેન્દ્રિયદ્વારા, ષડ્રસાસ્વાદનાદપિ	॥ ૩ ॥
સંસારે સ્વપ્નવન્ મિથ્યા, તૃપ્તિઃ સ્યાદાત્મિમાનિકી ।	
તથા તુ બ્રાન્તિશૂન્યસ્ય, સાત્મવીર્યવિપાકકૃત્	॥ ૪ ॥
પુદ્ગલૈઃ પુદ્ગલાસ્તૃપ્તિં, યાન્ત્યાત્મા પુનરાત્મના ।	
પરતૃપ્તિસમારોપો, જ્ઞાનિનસ્તન્ન યુજ્યતે	॥ ૫ ॥
મધુરાજ્યમહાશાકા, -ગ્રાહ્યે બાહ્યે ચ ગોરસાત્ ।	
પરબ્રહ્મણિ તૃપ્તિર્યા, જનાસ્તાં જાનતેઽપિ ન	॥ ૬ ॥
વિષયોર્મિવિષોદ્ગારઃ, સ્યાદતૃપ્તસ્ય પુદ્ગલૈઃ ।	
જ્ઞાનતૃપ્તસ્ય તુ ધ્યાન-, સુધોદ્ગારપરંપરા	॥ ૭ ॥
સુખિનો વિષયાતૃપ્તા, નેન્દ્રોપેન્દ્રાદયોઽપ્યહો ।	
ભિક્ષુરેકઃ સુખી લોકે, જ્ઞાનતૃપ્તો નિરઞ્જનઃ	॥ ૮ ॥

(૧૧) નિર્લેપાષ્ટકમ્

સંસારે નિવસન્ સ્વાર્થ, - સજ્જઃ કજ્જલવેશ્મનિ ।	
લિપ્યતે નિખિલો લોકો, જ્ઞાનસિદ્ધો ન લિપ્યતે	॥ ૧ ॥
નાહં પુદ્ગલભાવાનાં, કર્તા કારયિતાઽપિ ન ।	
નાનુમન્તાપિ ચૈત્યાત્મ, - જ્ઞાનવાન્ લિપ્યતે કથમ્	॥ ૨ ॥
લિપ્યતે પુદ્ગલસ્કન્ધો, ન લિપ્યે પુદ્ગલૈરહમ્ ।	
ચિત્રવ્યોમાઞ્જનેનેવ, ધ્યાયન્નિતિ ન લિપ્યતે	॥ ૩ ॥
લિપ્તતાજ્ઞાનસમ્પાત, - પ્રતિધાતાય કેવલમ્ ।	
નિર્લેપજ્ઞાનમગ્નસ્ય, ક્રિયા સર્વોપયુજ્યતે	॥ ૪ ॥
તપઃશ્રુતાદિના મત્તઃ, ક્રિયાવાનપિ લિપ્યતે ।	

ભાવનાજ્ઞાનસમ્પન્નો, નિષ્ક્રિયોડપિ ન લિપ્યતે	॥ ૫ ॥
અલિપ્તો નિશ્ચયેનાત્મા, લિપ્તશ્ચ વ્યવહારતઃ ।	
શુદ્ધયત્યલિપ્તયા જ્ઞાની, ક્રિયાવાન્ લિપ્તયા દશા	॥ ૬ ॥
જ્ઞાનક્રિયાસમાવેશઃ, સહૈવોન્મીલને દ્વયોઃ ।	
ભૂમિકાભેદતસ્ત્વત્ર, ભવેદેકૈકમુખ્યતા	॥ ૭ ॥
સજ્ઞાનં યદનુજ્ઞાનં, ન લિપ્તં દોષપદ્ધતઃ ।	
શુદ્ધબુદ્ધસ્વભાવાય, તસ્મૈ ભગવતે નમઃ	॥ ૮ ॥

(૧૨) નિઃસ્પૃહાષ્ટકમ્

સ્વભાવલાભાત્ કિમપિ, પ્રાપ્તવ્યં નાવશિષ્યતે ।	
ઈત્યાત્મૈશ્વર્યસમ્પન્નો, નિઃસ્પૃહો જાયતે મુનિઃ	॥ ૧ ॥
સંયોજિતકરૈઃ કે કે, પ્રાર્થ્યન્તે ન સ્પૃહાવહૈઃ ? ।	
અમાત્રજ્ઞાનપાત્રસ્ય, નિઃસ્પૃહસ્ય તૃણં જગત્	॥ ૨ ॥
છિન્દન્તિ જ્ઞાનદાત્રેણ, સ્પૃહાવિષલતાં બુધાઃ ।	
મુખશોષં ચ મૂર્ચ્છાં ચ, દૈન્યં યચ્છતિ યત્ફલમ્	॥ ૩ ॥
નિષ્કાસનીયા વિદુષા, સ્પૃહા ચિત્તગૃહાદ્ બહિઃ ।	
અનાત્મરતિયાણડાલી-, સજ્જમજ્જીકરોતિ યા	॥ ૪ ॥
સ્પૃહાવન્તો વિલોક્યન્તે, લઘવસ્તૃણતૂલવત્ ।	
મહાશ્ચર્યં તથાપ્યેતે, મજ્જન્તિ ભવવારિઘૌ	॥ ૫ ॥
ગૌરવં પૌરવન્ધત્વાત્, પ્રકૃષ્ટત્વં પ્રતિષ્ઠયા ।	
ખ્યાતિં જાતિ ગુણાત્સ્વસ્ય, પ્રાદુષ્કુર્યાન્ન નિઃસ્પૃહઃ	॥ ૬ ॥
ભૂશય્યા ભૈક્ષમશનં, જીર્ણં વાસો વનં ગૃહમ્ ।	
તથાપિ નિઃસ્પૃહસ્યાહો, ચક્રિણોડપ્યધિકં સુખમ્	॥ ૭ ॥

પરસ્પૃહા મહાદુઃખં, નિઃસ્પૃહત્વં મહાસુખમ્ ।
એતદુક્તં સમાસેન, લક્ષણં સુખદુઃખયોઃ

॥ ૮ ॥

(૧૩) મૌનાષ્ટકમ્

મન્યતે યો જગત્તત્ત્વં, સ મુનિઃ પરિકીર્તિતઃ ।
સમ્યક્ત્વમેવ તન્મૌનં, મૌનં સમ્યક્ત્વમેવ વા ॥ ૧ ॥
આત્માત્મન્યેવ યચ્છુદ્ધં, જાનાત્યાત્માનમાત્મના ।
સેયં રત્નત્રયે જ્ઞપ્તિ, - રુચ્યાચારૈકતા મુનેઃ ॥ ૨ ॥
ચારિત્રમાત્મચરણાજ્ઞ, જ્ઞાનં વા દર્શનં મુનેઃ ।
શુદ્ધજ્ઞાનનયે સાધ્યં, ક્રિયાલાભાત્ક્રિયાનયે ॥ ૩ ॥
યતઃ પ્રવૃત્તિર્ન મણૌ, લભ્યતે વા ન તત્ફલમ્ ।
અતાત્વિકી મણિજ્ઞપ્તિ-ર્મણિશ્રદ્ધા ય સા યથા ॥ ૪ ॥
તથા યતો ન શુદ્ધાત્મ, - સ્વભાવાચરણં ભવેત્ ।
ફલં દોષનિવૃત્તિર્વા, ન તજ્ઞજ્ઞાનં ન દર્શનમ્ ॥ ૫ ॥
યથા શોફસ્ય પુષ્ટત્વં, યથા વા વધ્યમણ્ડનમ્ ।
તથા જાનન્ ભવોન્માદ, - માત્મતૃપ્તો મુનિર્ભવેત્ ॥ ૬ ॥
સુલભે વાગનુચ્ચારં, મૌનમેકેન્દ્રિયેષ્વપિ ।
પુદ્ગલેષ્વપ્રવૃત્તિસ્તુ, યોગાનાં મૌનમુત્તમમ્ ॥ ૭ ॥
જયોતિર્મયીવ દીપસ્ય, ક્રિયા સર્વાપિ ચિન્મયી ।
યસ્યાનન્યસ્વભાવસ્ય, તસ્ય મૌનમનુત્તરમ્ ॥ ૮ ॥

(૧૪) વિદ્યાષ્ટકમ્

નિત્યશુચ્યાત્મતાખ્યાતિ -, રનિત્યાશુચ્યનાત્મસુ ।

અવિદ્યા તત્ત્વધીર્વિદ્યા યોગાચાર્યૈઃ પ્રકીર્તિતા	॥ ૧ ॥
યઃ પશ્યેન્નિત્યમાત્માન, મનિત્યં પરસજ્જમમ્ ।	
છલં લબ્ધું ન શક્નોતિ તસ્ય મોહમલિમ્લુચઃ	॥ ૨ ॥
તરજ્જતરલાં લક્ષ્મી - , માયુર્વાયુવદ્ઘ્નિરમ્ ।	
અદબ્રધીરનધ્યાયે, દબ્રવદ્ ભક્તુરં વપુઃ	॥ ૩ ॥
શુચીન્યપ્યશુચીકર્તુ સમર્થેઽશુચિસંભવે ।	
દેહે જલાદિના શૌચ, બ્રમો મૂઢસ્ય દારુણઃ	॥ ૪ ॥
યઃ સ્નાત્વા સમતાકુણ્ડે હિત્વા કશ્મલજં મલમ્ ।	
પુનર્ન યાતિ માલિન્યં સોઽન્તરાત્મા પરઃ શુચિઃ	॥ ૫ ॥
આત્માબોધો નવઃ પાશો દેહગેહધનાદિષુ ।	
યઃ ક્ષિપ્તોઽપ્યાત્મના તેષુ સ્વસ્ય બન્ધાય જાયતે	॥ ૬ ॥
મિથોયુક્તાપદાર્થાના મસંકમયમત્ક્રિયા ।	
ચિન્માત્રપરિણામેન, વિદુષૈવાનુભૂયતે	॥ ૭ ॥
અવિદ્યાતિમિરધ્વંસે દશા વિદ્યાઞ્જનસ્પૃશા ।	
પશ્યન્તિ પરમાત્માન માત્મન્યેવ હિ યોગિનઃ	॥ ૮ ॥

(૧૫) વિવેકાષ્ટકમ્

કર્મ જીવં ચ સંશ્લિષ્ટં સર્વદા ક્ષીરનીરવત્ ।	
વિભિન્નીકુરુતે યોઽસૌ, મુનિહંસો વિવેકવાન્	॥ ૧ ॥
દેહાત્માઘવિવેકોઽયં, સર્વદા સુલભો ભવે ।	
ભવકોટ્યાપિ તદ્ભેદ-, વિવેકસ્ત્વતિદુર્લભઃ	॥ ૨ ॥
શુદ્ધેઽપિ વ્યોમ્નિ તિમિરાદ્ રેખાભિર્મિશ્રતા યથા ।	

વિકારૈર્મિશ્રતા ભાતિ, તથાત્મન્યવિવેકતઃ	॥ ૩ ॥
યથા યોધૈઃ કૃતં યુદ્ધં સ્વામિન્યેવોપયર્યતે ।	
શુદ્ધાત્મન્યવિવેકેન, કર્મસ્કન્ધોર્જિતં તથા	॥ ૪ ॥
ઈષ્ટકાઘપિ હિ સ્વર્ણં પીતોન્મત્તો યથેક્ષતે ।	
આત્માભેદબ્રમસ્તદ્વદ્ દેહાદાવવિવેકિનઃ	॥ ૫ ॥
ઈચ્છન્ ન પરમાન્ ભાવાન્ વિવેકાદ્રેઃ પતત્યધઃ ।	
પરમં ભાવમન્વિચ્છન્ નાવિવેકે નિમજ્જતિ	॥ ૬ ॥
આત્માન્યેવાત્મનઃ કુર્યાદ્ધિ યઃ ષટ્કારકસંગતિમ્ ।	
ક્વાવિવેકજવરસ્યાસ્ય વૈષમ્યં જડમજ્જનાત્ ?	॥ ૭ ॥
સંયમાશ્નં વિવેકેન શાણેનોત્તેજિતં મુનેઃ ।	
ધૃતિધારોલ્ભણં કર્મ શત્રુચ્છેદક્ષમં ભવેત્	॥ ૮ ॥

(૧૬) માધ્યસ્થ્યાષ્ટકમ્

સ્થીયતામનુપાલભ્યં મધ્યસ્થેનાન્તરાત્મના ।	
કુતર્કકર્કરક્ષૈપૈ - , સ્ત્યજ્યતાં બાલયાપલમ્	॥ ૧ ॥
મનોવત્સો યુક્તિગવીં મધ્યસ્થસ્યાનુધાવતિ ।	
તામાકર્ષતિ પુચ્છેન તુચ્છાગ્રહમનઃકપિઃ	॥ ૨ ॥
નયેષુ સ્વાર્થસત્યેષુ મોઘેષુ પરચાલને ।	
સમશીલં મનો યસ્ય સ મધ્યસ્થો મહામુનિઃ	॥ ૩ ॥
સ્વસ્વકર્મકૃતાવેશાઃ સ્વસ્વકર્મભુજો નરાઃ ।	
ન રાગં નાપિ ચ દ્વેષં, મધ્યસ્થસ્તેષુ ગચ્છતિ	॥ ૪ ॥
મનઃ સ્યાદ્ વ્યાપૃતં યાવત્ પરદોષગુણગ્રહે ।	

કાર્યં વ્યગ્રં વરં તાવન્ - , મધ્યસ્થેનાત્મભાવને	॥ ૫ ॥
વિભિન્ના અપિ પન્થાનઃ સમુદ્રં સરિતામિવ ।	
મધ્યસ્થાનાં પરં બ્રહ્મ, પ્રાપ્તુવન્ત્યેકમક્ષયમ્	॥ ૬ ॥
સ્વાગમં રાગામાત્રેણ દ્વેષમાત્રાત્ પરાગમમ્ ।	
ન શ્રયામસ્ત્યજામો વા કિન્તુ મધ્યસ્થયા દશા	॥ ૭ ॥
મધ્યસ્થયા દશા સર્વે-ષ્વપુનર્બન્ધકાદિષુ ।	
ચારિસંજીવનીચાર, ન્યાયાદાશાસ્મહે હિતમ્	॥ ૮ ॥

(૧૭) નિર્ભયાષ્ટકમ્

યસ્ય નાસ્તિ પરાપેક્ષા સ્વભાવાદ્વૈતગામિનઃ ।	
તસ્યં કિં ન ભયબ્રાન્તિ- , ક્લાન્તિસંતાનતાનવમ્ ?	॥ ૧ ॥
ભવસૌખ્યેન કિં ભૂરિ- , ભયજવલન ભસ્માના ? ।	
સદા ભયોજિઝતં જ્ઞાન- , સુખમેવ વિશિષ્યતે	॥ ૨ ॥
ન ગોખ્યં ક્વાપિ નારોખ્યં, હેયં દેયં ચ ન ક્વચિત્ ।	
ક્વ ભયેન મુને : સ્થેયં, જ્ઞેયં જ્ઞાનેન પશ્યતઃ ?	॥ ૩ ॥
એકં બ્રહ્માસ્ત્રમાદાય, નિધનન્મોહયમું મુનિઃ ।	
બિભેતિ નૈવ સંગ્રામ, - શીર્ષસ્થ ઇવ નાગરાટ્	॥ ૪ ॥
મયૂરી જ્ઞાનદષ્ટિશ્ચેત્, પ્રસર્પતિ મનોવને ।	
વેષ્ટનં ભયસર્પાણાં, ન તદાનન્દયન્દને	॥ ૫ ॥
કૃતમોહાસ્ત્રવૈફલ્યં, જ્ઞાનવર્મ બિભર્તિ યઃ ।	
ક્વ ભીસ્તસ્ય ક્વ વા ભક્તઃ, કર્મસર્જરકેલિષુ ?	॥ ૬ ॥
તૂલવલ્લઘવો મૂઢા, ભ્રમન્ત્યભ્રે ભયાનિલૈઃ ।	
નૈકં રોમાપિ તૈર્જાન, -ગરિષ્ઠાનાં તુ કમ્પતે	॥ ૭ ॥

ચિત્તે પરિણતં યસ્ય, ચારિત્રમકુતોભયમ્ ।

અખણ્ડજ્ઞાનરાજ્યસ્ય, તસ્ય સાધોઃ કુતો ભયમ્

॥ ૮ ॥

(૧૮) આત્મપ્રશંસાત્યાગાષ્ટકમ્

ગુણૈર્યદિ ન પૂર્ણોડસિ, કૃતમાત્મપ્રશંસયા ।

ગુણૈરેવાસિ પૂર્ણશ્ચેત્, કૃતમાત્મપ્રશંસયા

॥ ૧ ॥

શ્રેયોદ્ભવસ્ય મૂલાનિ, સ્વોત્કર્ષાભિમઃપ્રવાહતઃ ।

પુણ્યાનિ પ્રકટીકુર્વન્, ફલં કિં સમવાપ્સ્યસિ

॥ ૨ ॥

આલમ્બિતા હિતાય સ્યુઃ, પરૈઃ સ્વગુણરશ્મયઃ ।

અહો સ્વયં ગૃહીતાસ્તુ, પાતયન્તિ ભવૌદઘૌ

॥ ૩ ॥

ઉચ્ચત્વદષ્ટિદોષોત્થ, -સ્વોત્કર્ષજવરશાન્તિકમ્ ।

પૂર્વપુરુષસિંહેભ્યો, ભૃશં નીચત્વભાવનમ્

॥ ૪ ॥

શરીરરૂપલાવણ્ય, -આમારામધનાદિભિઃ ।

ઉત્કર્ષઃ પરપર્યાયૈ, -શ્ચિદાનન્દધનસ્ય કઃ ?

॥ ૫ ॥

શુદ્ધાઃ પ્રત્યાત્મસામ્યેન, પર્યાયાઃ પરિભાવિતાઃ ।

અશુદ્ધાશ્ચાપકૃષ્ટવાન્, - નોત્કર્ષાય મહામુનેઃ

॥ ૬ ॥

ક્ષોભં ગચ્છન્ સમુદ્રોડપિ, સ્વોત્કર્ષપવનેરિતઃ ।

ગુણૌઘાન્ બુદ્ધબુદ્ધીકૃત્ય, વિનાશયસિ કિં મુધા ?

॥ ૭ ॥

નિરપેક્ષાનવચ્છિન્ના, - ડનન્તચિન્માત્રમૂર્તયઃ ।

યોગિનો ગલિતોત્કર્ષા, - ડપકર્ષાનલંપકલ્પનાઃ

॥ ૮ ॥

(૧૯) તત્ત્વદૃષ્ટ્યષ્ટકમ્

રૂપે રૂપવતી દૃષ્ટિ, - દૃષ્ટ્વા રૂપં વિમુહ્યતિ ।

મજજત્યાત્મનિ નીરુપે, તત્ત્વદષ્ટિસ્ત્વરુપિણી	॥ ૧ ॥
બ્રમવાટી બહિર્દષ્ટિ, -બ્રમચ્છાયા તદીક્ષણમ્ ।	
અબ્રાન્તસ્તત્ત્વદષ્ટિસ્તુ, નાસ્યાં શેતે સુખાશયા	॥ ૨ ॥
ગ્રામારામાદિ મોહાય, યદ્ દષ્ટં બાહ્યયા દશા ।	
તત્ત્વદષ્ટ્યા તદેવાન્ત, -નીતં વૈરાગ્યસંપદે	॥ ૩ ॥
બાહ્યદષ્ટે: સુધાસાર, -ઘટિતા ભાતિ સુન્દરી ।	
તત્ત્વદષ્ટેસ્તુ સા સાક્ષાદ્, - વિણ્મૂત્રપિઠરોદરી	॥ ૪ ॥
લાવણ્યલહરીપુણ્યં, વપુ: પશ્યતિ બાહ્યદગ્ ।	
તત્ત્વદષ્ટિ: શ્વકાકાનાં, ભક્ત્યં કૃમિકુલાકુલમ્	॥ ૫ ॥
ગજાશ્વૈર્ભૂપભવનં, વિસ્મયાય બહિર્દૃશ: ।	
તત્રાશ્વેભવનાત્ કોડપિ, ભેદસ્તત્ત્વદશસ્તુ ન	॥ ૬ ॥
ભસ્મના કેશલોચેન, વપુર્ધૃતમલેન વા ।	
મહાન્તં બાહ્યદગ્વેત્તિ, ચિત્સામ્રાજ્યેન તત્ત્વવિત્	॥ ૭ ॥
ન વિકારાય વિશ્વસ્યો, -પકારાયૈવ નિર્મિતા: ।	
સ્ફુરત્કારુણ્યપીયૂષ, -વૃષ્ટયસ્તત્ત્વદષ્ટય:	॥ ૮ ॥

(૨૦) સર્વસમૃદ્ધયષ્ટકમ્

બાહ્યદષ્ટિપ્રચારેષુ, મુદ્રિતેષુ મહાત્મન: ।	
અન્તરેવાવભાસન્તે, સ્ફુટા: સર્વા: સમૃદ્ધય:	॥ ૧ ॥
સમાધિર્નન્દનં ધૈર્યં, દમ્ભોલિ: સમતા શયી ।	
જ્ઞાનં મહાવિમાનં ચ, વાસવશ્રીરિયં મુને:	॥ ૨ ॥
વિસ્તારતકિયાજ્ઞાન, - ચર્મચ્છત્રો નિવારયન્ ।	

મોહમ્લેચ્છમહાવૃષ્ટિ, ચક્રવર્તી ન કિં મુનિ:	॥ ૩ ॥
નવબ્રહ્મસુધાકુણ્ડ-, નિષાદિષાયકો મુનિ: ।	
નાગલોકેશવદ્ ભાતિ, ક્ષમાં રક્ષન્ પ્રયત્નતઃ	॥ ૪ ॥
મુનિરધ્યાત્મકૈલાશે, વિવેકવૃષભસ્થિતઃ ।	
શોભતે વિરતિશ્ચિત્તિ, - ગજાગૌરીયુતઃ શિવઃ	॥ ૫ ॥
જ્ઞાનદર્શનચન્દ્રાર્ક, - નેત્રસ્ય નરકચ્છિદઃ ।	
સુખસાગરમગ્નસ્ય, કિં ન્યૂનં યોગિનો હરેઃ ?	॥ ૬ ॥
યા સૃષ્ટિર્બ્રહ્મણો બાહ્યા, બાહ્યાપેક્ષાવલમ્બિની ।	
મુનેઃ પરાનપેક્ષાન્ત, - ગુણસૃષ્ટિસ્તતોડધિકા	॥ ૭ ॥
રત્નૈસ્ત્રિભિઃ પવિત્રા યા, સ્રોતોભિરિવ જાહ્નવી ।	
સિદ્ધયોગસ્ય સાધ્યર્હત્, - પદવી ન દવીસયી	॥ ૮ ॥

(૨૧) કર્મવિપાકચિન્તનાષ્ટકમ્

દુઃખં પ્રાપ્ય ન દીનઃ સ્યાત્, સુખં પ્રાપ્ય ચ વિસ્મિતઃ ।	
મુનિઃ કર્મવિપાકસ્ય, જાનન્ પરવશં જગત્	॥ ૧ ॥
યેષાં ભૂભજમાત્રેણ, ભજયન્તે પર્વતા અપિ ।	
તૈરહો કર્મવૈષમ્યે, ભૂપૈર્ભિક્ષાપિ નાપ્યતે	॥ ૨ ॥
જાતિયાતુર્યહીનોડપિ, કર્મણ્યભ્યુદયાવહે ।	
ક્ષણાદ્રઙ્કોડપિ રાજા સ્યા, -ચ્છત્રચ્છન્નદિગન્તરઃ	॥ ૩ ॥
વિષમા કર્મણઃ સૃષ્ટિ, -દૈષ્ટા કરભપૃષ્ઠવત્ ।	
જાત્યાતિભૂતિવૈષમ્યાત્, કા રતિસ્તત્ર યોગિનઃ ?	॥ ૪ ॥
આરૂઢાઃ પ્રશમશ્રેણિં, શ્રુતકેવલિનોડપિ ચ ।	

બ્રામ્યન્તેડનન્તસંસાર,- મહો દુષ્ટેન કર્મણા	॥ ૫ ॥
અર્વાક્ સર્વાપિ સામગ્રી, શ્રાન્તેવ પરિતિષ્ઠતિ ।	
વિપાકઃ કર્મણઃ કાર્ય,-પર્યન્તમનુધાવતિ	॥ ૬ ॥
અસાવચરમાવર્તે, ધર્મ હરતિ પશ્યતઃ ।	
ચરમાવર્તિસાધોસ્તુ,- ઋણમન્વિષ્ય હૃષ્યતિ	॥ ૭ ॥
સામ્યં બિભર્તિ યઃ કર્મ,- વિપાકં હૃદિ ચિન્તયન્ ।	
સ એવ સ્યાચ્ચિદાનન્દ,-મકરન્દમધુવ્રતઃ	॥ ૮ ॥

(૨૨) ભવોદ્વેગાષ્ટકમ્

યસ્ય ગમ્ભીરમધ્યસ્યા,- જ્ઞાનવજ્રમયં તલમ્ ।	
રુદ્ધા વ્યસનશૈલૌઘૈઃ, પન્થાનો યત્ર દુર્ગમાઃ	॥ ૧ ॥
પાતાલકલશા યત્ર, ભૃતાસ્તૃષ્ણામહાનિલૈઃ ।	
કષાયાશ્ચિત્તસંકલ્પ, -વેલાવૃદ્ધિં વિતન્વતે	॥ ૨ ॥
સ્મરૌર્વાગ્નિજર્વલત્યન્ત,-ર્યત્ર સ્નેહેન્ધનઃ સદા ।	
યો ધોરરોગશોકાદિ - મત્સ્યકચ્છપસંકુલઃ	॥ ૩ ॥
દુર્બુદ્ધિમત્સરદ્રોહૈ,-વિદ્યુદ્દુર્વાતગર્જતૈઃ ।	
યત્ર સાંયાત્રિકા લોકાઃ, પતન્ત્યુત્પાતસંકટે	॥ ૪ ॥
જ્ઞાની તસ્માદ્ ભવામ્ભોધે,- નિત્યોદ્વિગ્નોડતિદારુણાત્ ।	
તસ્ય સંતરણોપાયં, સર્વયત્નેન કાઙ્ક્ષતિ	॥ ૫ ॥
તૈલપાત્રધરો યદ્વદ્, રાધાવેધોઘતો યથા ।	
ક્રિયાસ્વનન્યચિત્તઃ સ્યાદ્, ભવભીતસ્તથા મુનિઃ	॥ ૬ ॥
વિષં વિષસ્ય વહ્નેશ્ચ, વહ્નિરૈવ યદૌષધમ્ ।	
તત્સત્યં ભવ ભીતાના,-મુપસર્ગેડપિ યન્ન ભીઃ	॥ ૭ ॥

શ્ચૈર્યં ભવભયાદેવ, વ્યવહારે મુનિર્વજેત્ ।
સ્વાત્મારામસમાધૌ તુ, તદપ્યન્તર્નિમજજતિ ॥ ૮ ॥

(૨૩) લોકસંજ્ઞાત્યાગાષ્ટકમ્

પ્રાપ્તઃ પષ્ઠં ગુણસ્થાનં, ભવદુર્ગાદ્રિલઙ્ઘનમ્ ।
લોકસંજ્ઞારતો ન સ્યાન્, મુનિર્લોકોત્તરસ્થિતિઃ ॥ ૧ ॥
યથા ચિન્તામણિં દત્તે, બઠરો બદરીફલૈઃ ।
હહા ! જહાતિ સદ્ધર્મં, તથૈવ જનરજ્જનૈઃ ॥ ૨ ॥
લોકસંજ્ઞામહાનઘા, મનુષ્મોતોડનુગા ન કે ? ।
પ્રતિષ્મોતોડનુગસ્ત્વેકો, રાજહંસો મહામુનિઃ ॥ ૩ ॥
લોકમાલમ્બ્ય કર્તવ્યં, કૃતં બહુભિરેવ ચેત્ ।
તદા મિથ્યાદૃશાં ધર્મો, ન ત્યાજ્યઃ સ્યાત્ કદાચન ॥ ૪ ॥
શ્રેયોઽર્થિનો હિ ભૂયાંસો, લોકે લોકોત્તરે ચ ન ।
સ્તોકા હિ રત્નવણિજઃ, સ્તોકાશ્ચ સ્વાત્મસાધકાઃ ॥ ૫ ॥
લોકસંજ્ઞાહતા હન્ત !, નીચૈર્ગમનદર્શનૈઃ ।
શંસયન્તિ સ્વસત્યાઙ્ગ, મર્મઘાતમહાવ્યથામ્ ॥ ૬ ॥
આત્મસાક્ષિકસદ્ધર્મ, સિદ્ધૌ કિં લોકયાત્રયા ।
તત્ર પ્રસન્નચન્દ્રશ્ચ, ભરતશ્ચ નિદર્શનમ્ ॥ ૭ ॥
લોકસંજ્ઞોજિતઃ સાધુઃ, પરબ્રહ્મસમાધિમાન્ ।
સુખમાસ્તે ગતદ્રોહ, મમતામત્સરજવરઃ ॥ ૮ ॥

(૨૪) શાસ્ત્રદૃષ્ટ્યષ્ટકમ્

ચર્મચક્ષુર્ભૂતઃ સર્વે, દેવાશ્ચાવધિચક્ષુષઃ

સર્વતશ્ચક્ષુષઃ સિદ્ધાઃ, સાધવઃ શાસ્ત્રત્રયક્ષુષઃ	॥ ૧ ॥
પુરઃ સ્થિતાનિવોધ્વાધિસૂ, તિર્યગ્લોકવિવર્તિનઃ ।	
સર્વાન્ ભાવાનવેક્ષન્તે, જ્ઞાનિનઃ શાસ્ત્રત્રયક્ષુષા	॥ ૨ ॥
શાસનાત્ ત્રાણશક્તેશ્ચ, બુધૈઃ શાસ્ત્રં નિરુચ્યતે ।	
વચનં વીતરાગસ્ય, તત્તુ નાન્યસ્ય કસ્યચિત્	॥ ૩ ॥
શાસ્ત્રે પુરસ્કૃતે તસ્માદ્, વીતરાગઃ પુરસ્કૃતઃ ।	
પુરસ્કૃતે પુનસ્તસ્મિન્, નિયમાત્ સર્વસિધ્ધયઃ	॥ ૪ ॥
અદૃષ્ટાર્થેઽનુધાવન્તઃ, શાસ્ત્રદીપં વિના જડાઃ ।	
પ્રાપ્નુવન્તિ પરં ખેદં, પ્રસ્ખલન્તઃ પદે પદે	॥ ૫ ॥
શુદ્ધોઽઞ્ઞાદપિ શાસ્ત્રાજ્ઞા, -નિરપેક્ષસ્ય નો હિતમ્ ।	
ભૌતહન્તુર્યથા તસ્ય, પદસ્પર્શનિવારણમ્	॥ ૬ ॥
અજ્ઞાનાહિમહામન્ત્રં, સ્વાચ્છન્દ્યજવરલક્ષ્મણમ્ ।	
ધર્મારામસુધાકુલ્યાં, શાસ્ત્રમાહુર્મહર્ષયઃ	॥ ૭ ॥
શાસ્ત્રોક્તાર્થારકર્તા ચ, શાસ્ત્રજઃ શાસ્ત્રદેશકઃ ।	
શાસ્ત્રૈકદૃઢમહાયોગી, પ્રાપ્નોતિ પરમં પદમ્	॥ ૮ ॥

(૨૫) પરિગ્રહાષ્ટકમ્

ન પરાવર્તતે રાશે, -વૃક્તાં જાતુ નોજઝતિ ।	
પરિગ્રહગ્રહઃ કોડયં, વિડમ્બિતજગત્રયઃ ?	॥ ૧ ॥
પરિગ્રહગ્રહાવેશાદ્, દુર્ભાષિતરજઃકિરામ્ ।	
શ્રૂયન્તે વિકૃતાઃ કિં ન, પ્રલાપા લિહિંગનામપિ ?	॥ ૨ ॥
યસ્યક્ત્વા તૃણવદ્ બાહ્ય, - માન્તરં ચ પરિગ્રહમ્ ।	

ઉદાસ્તે તત્પદામ્બોજં, પર્યુપાસ્તે જગત્રયી	॥ ૩ ॥
ચિત્તેડન્તર્ગ્રન્થગહંને, બહિર્નિગ્રન્થતા વૃથા ।	
ત્યાગાત્ કચ્યુકમાત્રસ્ય, ભુજગો નહિ નિર્વિષઃ	॥ ૪ ॥
ત્યક્તે પરિગ્રહે સાધોઃ, પ્રયાતિ સકલં રજઃ ।	
પાલિત્યાગે ક્ષણાદેવ, સરસઃ સલિલં યથા	॥ ૫ ॥
ત્યક્તપુત્રકલત્રસ્ય, મૂર્ચ્છામુક્તસ્ય યોગિનઃ ।	
ચિન્માત્રપ્રતિબદ્ધસ્ય, કા પુદ્ગલનિયન્ત્રણા ?	॥ ૬ ॥
ચિન્માત્રદીપકો ગચ્છેદ્, નિર્વાતસ્થાનસન્નિભૈઃ ।	
નિષ્પરિગ્રહતાસ્થૈર્યં, ધર્મોપકરણૈરપિ	॥ ૭ ॥
મૂર્ચ્છાચ્છન્નધિયાં સર્વં, જગદેવ પરિગ્રહઃ ।	
મૂર્ચ્છયા રહિતાનાં તુ, જગદેવાપરિગ્રહઃ	॥ ૮ ॥

(૨૬) અનુભવાષ્ટકમ્

સન્ધ્યેવ દિનરાત્રિભ્યાં, કેવલશ્રુતયોઃ પૃથક્ ।	
બુધૈરનુભવો દૃષ્ટઃ, કેવલાર્કારુણોદયઃ	॥ ૧ ॥
વ્યાપારઃ સર્વશાસ્ત્રાણાં, દિક્ષ્પ્રદર્શનમેવ હિ ।	
પારં તુ પ્રાપયત્યેકો -, ડનુભવો ભવવારિધેઃ	॥ ૨ ॥
અતીન્દ્રિયં પરં બ્રહ્મ, વિશુદ્ધાનુભવં વિના ।	
શાસ્ત્રયુક્તિશતેનાપિ, ન ગમ્યં યદ્ બુધા જગુઃ	॥ ૩ ॥
જ્ઞાયેરન્ હેતુવાદેન-, પદાર્થા યદ્યતીન્દ્રિયાઃ ।	
કાલેનૈતાવતા પ્રાજ્ઞૈઃ, કૃતઃ સ્યાત્તેષુ નિશ્ચયઃ	॥ ૪ ॥
કેષાં ન કલ્પનાદર્વી, શાસ્ત્રક્ષીરાન્નગાહિની ।	

વિરલાસ્તદ્દરસાસ્વાદ- વિદોડનુભવજિહ્વયા	॥ ૫ ॥
પશ્યતુ બ્રહ્મ નિર્ઘ્નં, નિર્ઘ્નદ્વાનુભવં વિના ।	
કથં લિપિમયી દષ્ટિ, -ર્વાઙ્મયી વા મનોમયી	॥ ૬ ॥
ન સુષુપ્તિરમોહત્વાદ્, નાપિ ચ સ્વાપજાગરૌ ।	
કલ્પનાશિલ્પવિશ્રાન્તે, સ્તુર્યૈવાનુભવો દશા	॥ ૭ ॥
અધિગત્યાખિલં શબ્દ, બ્રહ્મ શાસ્ત્રદશા મુનિઃ ।	
સ્વસંવેદ્યં પરં બ્રહ્મા, નુભવેનાધિગચ્છતિ	॥ ૮ ॥

(૨૭) યોગાષ્ટકમ્

મોક્ષેણ યોજનઘોગઃ, સર્વોડપ્યાયાર ઇષ્યતે ।	
વિશિષ્ય સ્થાનવર્ણર્થા, લભ્બનૈકાગ્રયગોચરઃ	॥ ૧ ॥
કર્મયોગદ્વયં તત્ર, જ્ઞાનયોગત્રયં વિદુઃ ।	
વિરતેષ્વેવ નિયમાદ્, બીજમાત્રં પરેષ્વપિ	॥ ૨ ॥
કૃપાનિર્વેદસંવેગ, પ્રશમોત્પત્તિકારિણઃ ।	
ભેદાઃ પ્રત્યેકમત્રેચ્છા-, પ્રવૃત્તિસ્થિરસિદ્ધયઃ	॥ ૩ ॥
ઈચ્છા તદ્વત્કથાપ્રીતિઃ, પ્રવૃત્તિઃ પાલનં પરમ્ ।	
સ્થૈર્યં બાધકભીહાનિઃ, સિદ્ધિરન્યાર્થસાધનમ્	॥ ૪ ॥
અર્થાલભ્બનયોચ્ચૈત્ય-, વન્દનાદૌ વિભાવનમ્ ।	
શ્રેયસે યોગિનઃ સ્થાન, વર્ણયોર્યત્ન એવ ચ	॥ ૫ ॥
આલભ્બનમિહ જ્ઞેયં, દ્વિવિધં રૂપ્યરૂપિ ચ ।	
અરૂપિગુણસાયુજ્ય-, યોગોડનાલભ્બનઃ પરઃ	॥ ૬ ॥
પ્રીતિભક્તિવયોડસઙ્ગૈઃ, સ્થાનાઘપિ ચતુર્વિધમ્ ।	
તસ્માદયોગયોગાત્મે, મોક્ષયોગઃ કમાદ્ ભવેત્	॥ ૭ ॥

સ્થાનાઘયોગિનસ્તીર્થો, - ચ્છેદાઘાલમ્બનાદપિ ।
સૂત્રદાને મહાદોષ, ઇત્યાચાર્યા : પ્રચક્ષતે

॥ ૮ ॥

(૨૮) નિયાગાષ્ટકમ્

યઃ કર્મ હુતવાન્ દીપ્તે, બ્રહ્મગ્નૌ ધ્યાનધાય્યયા ।

સ નિશ્ચિતેન યાગેન, નિયોગપ્રતિપત્તિમાન્

॥ ૧ ॥

પાપધ્વંસિનિ નિષ્કામે, જ્ઞાનયજ્ઞે રતો ભવ ।

સાવદ્યૈઃ કર્મયજ્ઞૈઃ કિં, ભૂતિકામનયાવિલૈઃ ?

॥ ૨ ॥

વેદોક્તત્વાન્ મનઃ શુદ્ધયા, કર્મયજ્ઞોડપિ યોગિનઃ ।

બ્રહ્મયજ્ઞ ઇતીચ્છન્તઃ, શ્યેનયાગં ત્યજન્તિ કિમ્ ?

॥ ૩ ॥

બ્રહ્મયજ્ઞઃ પરં કર્મ, ગૃહસ્થસ્યાધિકારિણઃ ।

પૂજાદિ વીતરાગસ્ય, જ્ઞાનમેવ તુ યોગિનઃ

॥ ૪ ॥

ભિન્નોદ્દેશેન વિહિતં, કર્મ કર્મક્ષયાક્ષમમ્ ।

ક્લૃપ્તભિન્નાધિકારં ચ, પુત્રેષ્ટ્યાદિવદિષ્યતામ્

॥ ૫ ॥

બ્રહ્માર્પણમપિ બ્રહ્મ-, યજ્ઞાન્તર્ભાવસાધનમ્ ।

બ્રહ્માગ્નૌ કર્મણો યુક્તં, સ્વકૃતત્વસ્મયે હુતે

॥ ૬ ॥

બ્રહ્મણ્યર્પિતસર્વસ્વો, બ્રહ્મદૃગ્ બ્રહ્મસાધનઃ ।

બ્રહ્મણા જુહ્વદબ્રહ્મ, બ્રહ્મણિ બ્રહ્મગુપ્તિમાન્

॥ ૭ ॥

બ્રહ્મધ્યયનનિષ્ઠાવાન્, પરબ્રહ્મસમાહિતઃ ।

બ્રાહ્મણો લિપ્યતે નાદૈ, નિયાગ- પ્રતિપત્તિમાન્

॥ ૮ ॥

(૨૯) ભાવપૂજાષ્ટકમ્

દયામ્ભસા કૃતસ્નાનઃ, સંતોષશુભવચ્છભૃત્ ।

विवेकतिलकब्राह्म, भावनापावनाशयः ॥ १ ॥

भक्तिश्रद्धानघुसृणोन्, मिश्रपाटीरजद्रवैः ।

नवब्रह्माङ्गतो देवं, शुद्धमात्मानमर्थय ॥ २ ॥

क्षमापुष्पस्रजं धर्म, युग्मक्षौमद्वयं तथा ।

ध्यानाभरणसारं य, तदङ्ग्ये विनिवेशय ॥ ३ ॥

मदस्थानभिदात्यागै, - दिग्भागे याष्टमङ्गलीम् ।

ज्ञानाग्नौ शुभसंकल्प, काकतुण्डं य धूपय ॥ ४ ॥

प्राग्धर्मलवणोत्तारं, धर्मसन्यासवह्निना ।

कुर्वन् पूरय सामर्थ्य, -राजन्नीराजनाविधिम् ॥ ५ ॥

स्फुरन् मङ्गलदीपं य, स्थापयानुभवं पुरः ।

योगनृत्यपरस्तौर्य, त्रिकसंयमवान् भव ॥ ६ ॥

उल्लसन् मनसः सत्य, घण्टां वादयस्तव ।

भावपूजारतस्येत्थं, करकोडे मणोदयः ॥ ७ ॥

द्रव्यपूजोयिता भेदो, -पासनागृहमेधिनाम् ।

भावपूजा तु साधूना, -मभेदोपासनात्मिका ॥ ८ ॥

(३०) ध्यानाष्टकम्

ध्याता ध्येयं तथा ध्यानं, त्रयं यस्यैकतां गतम् ।

मुनेरनन्ययित्तस्य, तस्यं दुःखं न विद्यते ॥ १ ॥

ध्यातान्तरात्मा ध्येयस्तु, परमात्मा प्रकीर्तितः ।

ध्यानं यैकाग्र्यसंवित्तिः, समापत्तिस्तदेकता ॥ २ ॥

भगविव प्रतिष्ठया, समापत्ति परात्मनः ।

ક્ષીણવૃત્તૌ ભવેદ્ધ્યાના, દન્તરાત્મનિ નિર્મલે	॥ ૩ ॥
આપત્તિશ્ચ તતઃ પુણ્ય, તીર્થકૃત્કર્મબન્ધતઃ ।	
તદ્ભાવાભિમુખત્વેન, સંપત્તિશ્ચ ક્રમાદ્ ભવેત્	॥ ૪ ॥
ઈત્યં ધ્યાનફલાદ્યુક્તં, વિંશતિસ્થાનકાદપિ ।	
કષ્ટમાત્રં ત્વભવ્યાના, મપિ નો દુર્લભં ભવે	॥ ૫ ॥
જિતેન્દ્રિયસ્ય ધીરસ્ય, પ્રશાન્તસ્ય સ્થિરાત્મનઃ ।	
સુખાસનસ્ય નાસાગ્ર, -ન્યસ્તનેત્રસ્ય યોગિનઃ	॥ ૬ ॥
રુદ્ધબાહ્યમનોવૃત્તે-ધારણાધારયા રયાત્ ।	
પ્રસન્નસ્યાડપ્રમત્તસ્ય, ચિદાનન્દસુખાલિહઃ	॥ ૭ ॥
સામ્રાજ્યમપ્રતિદ્વન્ધ્વ-, મન્તરેવ વિતન્વતઃ ।	
ધ્યાનિનો નોપમા લોકે, સદેવમનુજેડપિ હિ	॥ ૮ ॥

(૩૧) તપોડષ્ટકમ્

જ્ઞાનમેવ બુધાઃ પ્રાહુઃ, કર્મણાં તાપનાત્તપઃ ।	
તદાભ્યન્તરમેવેષ્ટં, બાહ્યં તદુપબૃહકમ્	॥ ૧ ॥
આનુસ્રોતસિકી વૃત્તિ-, બાલાનાં સુખશીલતા ।	
પ્રાતિસ્રોતસિકી વૃત્તિ-, જ્ઞાનીનાં પરમં તપઃ	॥ ૨ ॥
ધનાર્થિનાં યથા નાસ્તિ, શીતતાપાદિ દુઃસહમ્ ।	
તથા ભવવિરકતાનાં, તત્ત્વજ્ઞાનાર્થિનામપિ	॥ ૩ ॥
સદુપાયપ્રવૃત્તાના, - મુપેયમધુરત્વતઃ ।	
જ્ઞાનિનાં નિત્યમાનન્દ-, વૃદ્ધિરેવ તપસ્વિનામ્	॥ ૪ ॥
ઈત્યં ચ દુઃખરૂપત્વાત્, તપો વ્યર્થમિતીચ્છતામ્ ।	

બૌદ્ધાનાં નિહતા બુદ્ધિ, - બૌદ્ધાનન્દાડપરિક્ષયાત્	॥ ૫ ॥
યત્ર બ્રહ્મ જિનાર્યા ચ, કષાયાણાં તથા હતિઃ ।	
સાનુબન્ધા જિનાજ્ઞા ચ, તત્તપઃ સુદ્ધામિષ્યતે	॥ ૬ ॥
તદેવ હિ તપઃ કાર્યં, દુધ્યાનં યત્ર નો ભવેત્ ।	
યેન યોગા ન હીયન્તે, ક્ષીયન્તે નેન્દ્રિયાણિ ચ	॥ ૭ ॥
મૂલોત્તરગુણશ્રેણિ, -પ્રાજયસામ્રાજ્યસિદ્ધયે ।	
બાહ્યમાભ્યન્તરં ચેત્થં, તપઃ કુર્યાન્મહામુનિઃ	॥ ૮ ॥

(૩૨) સર્વનયાષ્ટકમ્

ધાવન્તોડપિ નયાઃ સર્વે, સ્યુર્ભાવે કૃતવિશ્રમાઃ ।	
ચારિત્રગુણલીનઃ સ્યા, -દિતિ સર્વનયાશ્રિતઃ	॥ ૧ ॥
પૃથક્નયા મિથઃ પક્ષ, -પ્રતિપક્ષકદર્શિતાઃ ।	
સમવૃત્તિસુખાસ્વાદી, જ્ઞાની સર્વનયાશ્રિતઃ	॥ ૨ ॥
નાપ્રમાણં પ્રમાણં વા, સર્વમપ્યવિશેષિતમ્ ।	
વિશેષિતં પ્રમાણં સ્યા, - દિતિ સર્વનયજ્ઞતા	॥ ૩ ॥
લોકે સર્વનયજ્ઞાનાં, તાટસ્થ્યં વાપ્યનુગ્રહઃ ।	
સ્યાત્ પૃથક્નયમૂઢાનાં, સ્મયાર્તિર્વાતિવિગ્રહઃ	॥ ૪ ॥
શ્રેયઃ સર્વનયજ્ઞાનાં, વિપુલમ ધર્મવાદતઃ ।	
શુષ્કવાદાદ્ધિવાદાચ્ચ, પરેષાં તુ વિપર્યયઃ	॥ ૫ ॥
પ્રકાશિતં જિનાનાં ચૈ, - ભતં સર્વનયાશ્રિતમ્ ।	
ચિત્તે પરિણતં ચેદં, યેષાં તેભ્યો નમોનમઃ	॥ ૬ ॥
નિશ્ચયે વ્યવહારે ચ, ત્યક્ત્વા જ્ઞાને ચ કર્મણિ ।	

એક પાક્ષિકવિશ્લેષ, - મારૂઢાઃ શુદ્ધભૂમિકામ્ ॥ ૭ ॥
 અમૂઢલક્ષ્યાઃ સર્વત્ર, પક્ષપાતવિવર્જિતાઃ ।
 જયન્તિ પરમાનન્દ, - મયાઃ સર્વનયાશ્રયાઃ ॥ ૮ ॥

ઉપસંહાર

પૂર્ણો મગ્નઃ સ્થિરોઽમોહો, જ્ઞાની શાન્તો જિતેન્દ્રિયઃ ।
 ત્યાગી ક્રિયાપરસ્તૃભો, નિર્લેપો નિઃસ્પૃહો મુનિઃ ॥ ૧ ॥
 વિદ્યાવિવેકસંપન્નો, મધ્યસ્થો ભયવર્જિતઃ ।
 અનાત્મશંસકસ્તત્ત્વ, -દૃષ્ટિઃ સર્વસમૃદ્ધિમાન્ ॥ ૨ ॥
 ધ્યાતા કર્મવિપાકાના, મુદ્ધિગ્નો ભવ વારિધેઃ ।
 લોકસંજ્ઞાવિનિર્મુક્તઃ, શાસ્ત્રદૃગ્ નિષ્પરિગ્રહઃ ॥ ૩ ॥
 શુદ્ધાનુભવવાન્ યોગી, નિયાગપ્રતિત્તિમાન્ ।
 ભાવાર્યાધ્યાનતપસાં, ભૂમિઃ સર્વનયાશ્રિતઃ ॥ ૪ ॥
 સ્પષ્ટં નિષ્ઠિઙ્ગિકતં તત્ત્વ, મષ્ટકૈઃ પ્રતિપન્નવાન્ ।
 મુનિર્મહોદયં જ્ઞાનં, સારં સમધિગચ્છતિ ॥ ૫ ॥
 નિર્વિકારં નિરાબાધં, જ્ઞાનસારમુપેયુષામ્ ।
 વિનિવૃત્તપરાશાનાં, મોક્ષોઽત્રૈવ મહાત્મનામ્ ॥ ૬ ॥
 ચિત્તમાર્દ્રાકૃતં જ્ઞાન, -સારસારસ્વતોર્મિભિઃ ।
 નાપ્નોતિ તીવ્રમોહાગ્નિ, -પ્લોષશોષકદર્થનામ્ ॥ ૭ ॥
 અચિન્ત્યા કાપિ સાધુનાં, જ્ઞાનસારગરિષ્ઠતા ।
 ગતિર્યયોર્ધ્વમેવ સ્યા, -દધઃપાતઃ કદાપિ ન ॥ ૮ ॥
 ક્લેશલક્ષ્યો હિ મણ્ડૂક, ચૂર્ણતુલ્યઃ ક્રિયાકૃતઃ ।

દગ્ધતચ્ચૂર્ણસદૃશો, જ્ઞાનસારકૃતઃ પુનઃ ॥ ૯ ॥
 જ્ઞાનપતાં પરેડપ્યાહુઃ, ક્રિયાં હેમઘટોપમામ્ ।
 યુક્ત તદપિ તદ્ભાવં, ન યદ્ભગ્નાપિ સોજ્જતિ ॥ ૧૦ ॥
 ક્રિયાશૂન્યં ચ યજ્જ્ઞાનં, જ્ઞાનશૂન્યા ચ યા ક્રિયા ।
 અનયોરન્તરં જ્ઞેયં, ભાનુખદ્યોતયોરિવ ॥ ૧૧ ॥
 ચારિત્રં વિરતિઃ પૂર્ણા, જ્ઞાનસ્યોત્કર્ષ એવ હિ ।
 જ્ઞાનાદ્વૈતનયે દૃષ્ટિ, દૈયા તદ્યોગસિદ્ધયે ॥ ૧૨ ॥

(ગ્રન્થકૃત્પ્રશસ્તિઃ)

સિદ્ધિં સિદ્ધપુરે પુરન્દરપુરસ્પર્ધાવહે લબ્ધવાં-
 શ્ચિદ્દીપોડયમુદારસારમહસા દીપોત્સવે પર્વણિ ।
 એતદ્ભાવનાભાવપાવનમનશ્ચગ્ચચ્ચમત્કારિણાં,
 તૈસ્તૈર્દીપશતૈઃ સુનિશ્ચયમતૈર્નિત્યોડસ્તુ દીપોત્સવઃ ॥ ૧ ॥
 કેષાઞ્ચિદ્વિષયજવરાતુરમહો ચિત્તં પરેષાં વિષા-,
 વેગોદર્કકુતર્કમૂર્ચિછતમથાન્યેષાં કુવૈરાગ્યતઃ ।
 લગ્નાલર્કમબોધકૂપપતિતં ચાસ્તે પરેષામપિ, ।
 સ્તોકાનાં તુ વિકારભારરહિતં, તજ્જ્ઞાનસારાશ્રિતમ્ ॥ ૨ ॥
 જતોદ્રેકવિવેકતોરણતતૌ ધાવલ્યમાતન્વતિ, ।
 હૃદ્ગોહે સમયોચિતઃ પ્રસરતિ સ્ફીતશ્ચ ગીતધ્વનિઃ ।
 પૂર્ણાનન્દઘનસ્ય કિં સહજયા તદ્ભાગ્યભક્ત્યાભવ-,
 નૈતદ્ગ્રન્થમિષાત્ કરગ્રહમહશ્ચિત્રં ચરિત્રશ્રિયઃ ? ॥ ૩ ॥
 ભાવસ્તોમપવિત્રગોમયરસૈર્લિપ્તૈવ ભૂઃ સર્વતઃ,

સંસિક્તા સમતોદકૈરથ પથિ ન્યસ્તા વિવેકસ્રજઃ ।
 અધ્યાત્મામૃતપૂર્ણકામકલશશ્ચકેઽત્ર શાસ્ત્રે પુરઃ,
 પૂર્ણાનન્દઘને પુરં પ્રવિશતિ સ્વીયં કૃતં મજ્જલમ્ ॥ ૪ ॥
 ગચ્છે શ્રીવિજયાદિદેવસુગુરોઃ સ્વચ્છે ગુણાનાં ગણૈઃ,
 પ્રૌઢિં પ્રૌઢિમધામ્નિ જીતવિજયપ્રાજ્ઞાઃ પરામૈયરુઃ ।
 તત્સાતીર્થભૃતાં નયાદિવિજયપ્રાજ્ઞોત્તમાનાં શિશોઃ,
 શ્રીમન્ન્યાયવિશારદસ્ય કૃતિનામેષા કૃતિઃ પ્રીતયે ॥ ૫ ॥

